



OGLEJ IN SLOVENC

Tvoj pot je v Oglej, da položil nate / roke' bo patriarh, ak' duh te žene!

S temi besedami je naš veliki poet France Prešeren v zadnjih kiticah svojega epskega Krsta pri Savici lepo označil prehod našega naroda v krščanstvo. Bogomila se je tu obrnila na Črtomira in mu nakazala bodočo pot v duhovništvo - in to prav v Ogleju.

Oglej je vedno bil zlasti za naš prostor edinstvena in eminentna orientacijska točka. Že od starega Rima dalje je bil nekako upravno in civilno središče ljudstev, ki so od konca starega pa vse do srednjega veka sem tu živela in delovala. Posebno markantna je bila seveda oglejska vloga v začetkih krščanstva, in to še zlasti v srednjem veku, ko je Oglej (Akvileja) postal sedež istoimenskega patriarhata. Ta velika nadškofija oz. metropolija (kot bi rekli danes) je dolga stoletja povezovala in združevala narode, ki so tu živeli.

Velika je vloga znanih patriarhov, ki so skozi stoletja vodili to cerkveno pokrajino. Sv. Pavlin, Popon, Bertrand, da le imenujemo nekatere najznačilnejše, so kot patriarhi dali pravi blesk Ogleju. Še prej pa naj omenimo sv. Mohorja in Fortunata, ki sta prava zavetnika cerkvenega ozemlja, kar je danes tudi uradno priznal Sv. sedež. Še danes ostajajo vsa ta imena v zlatih črkah vtisnjena v zgodovinskem spominu nekdanjega patriarhata in nas vseh.

Znano je, da je sredi 18. stoletja prišlo do ukinitve oglejskega patriarhata, ko je papež Benedikt XIV. nato ustanovil dve novi nadškofiji: goriško za habsburška ozemlja (med temi zlasti slovenska) in videmsko za ver-nike v mejah beneške republike. Znano je tudi, da je še v zadnjem obdobju obstoja patriarh prebival v raznih središčih, kot so Čedad, Gradež in Videm. Vse drugo pa je že stvar sodobnejše cerkvene zgodovine in prav letos je ob 250-letnici ustanovitve goriške nadškofije vse to prišlo najbolj do izraza.

Poglejmo zdaj na aktualnost zgodovinskega patriarhata. Prav v tem času so bile tudi na sporedu večje kulturne in druge, zlasti verske manifestacije v zvezi z oglejsko tradicijo. 12. julij, praznik oglejskih zavetnikov sv. Mohorja in Fortunata, daje vsako leto lepo priložnost za praznovanje, za obujanje oglejske tradicije in za pogled v bodočnost.

Kaj nam pomeni danes Oglej? Kaj zlasti nam Sloven-cem? Seveda časi slavnega patriarhata so mimo, zgo-dovina je šla svojo pot. Kar zadeva slovenski del nekda-njega patriarhata so gledanja sicer lahko raznolika. Zgodovinsko je danes od njega ostala v tem smislu go-riška nadškofija, pod katero je še vedno sam Oglej z ba-ziliko. Kmalu potem je nova goriška nadškofija še dol-go, kot prej v patriarhatu, obvladala zelo obširno ozem-lje od Soče tja do Save in Drave, od Alp pa do Karavank na Koroškem.

STRAN 3

ANDREJ BRATUŽ

PRESELILI SMO SE S PLACUTE ŠT. 18 NA TRAVNIK ŠT. 25

2. nadst. 1. piano		NOVI GLAS tednik - settimanale uredništvo - redazione
1. nadst. 1. piano		GORIŠKA MOHORJEVA zadruga - cooperativa NOVI GLAS uprava - amministrazione
1. nadst. 1. piano		PASTIRČEK mesečnik mensile per ragazzi
1. nadst. 1. piano		GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA Sodalizio S. Ermacora
1. nadst. 1. piano		GALERIJA ARS galleria d'arte
priloge piano terra		KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO Società tipografica cattolica

- Naše telefonske številke ostajajo nespremenjene. -

SV. MOHOR IN FORTUNAT ZAVETNIKA NAŠE DEŽELE

OGLEJSKI DUH JE ŽIV

JURIJ PALJK

Sveta Mohor in Fortunat sta od minulega petka zavetnika vse dežele Furlanije-Juljske krajine. Cerkveni odlok o tem je v oglejski baziliki prebral goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je v petek zvečer, 12. t.m., na samem začetku pridige med slovesno mašo poudaril predvsem dejstvo, da sta sv. Mohor in Fortunat oznanjala evangelij in se pri tem držala besed sv. Pavla: "Oznajati evangelij je zame nujnost, kajti gorje meni, če Kristusa ne bi oznanjal!" (1 Kor. 9, 16). S svojim življenjem in delom sta oglejska svetnika in mučenca od minulega tedna naprej tako zavetnika vse naše dežele in ne več samo videmske in goriške Cerkve in sta še danes vsem kristjanom lahko za zgled, kako se v polnosti živi Kristusov evangelij.

Praznik v Ogleju, ki je seveda imel vrh v mašni daritvi, ki jo je v oglejski baziliki daroval goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, a so se ob njem zbrali vsi škofje iz naše dežele, prišel pa je tudi apostolski nuncij iz Sirije, ki je po rodu Furlan, škof iz Belluna ter slovenska škofa iz Kopra msgr. Metod Pirih in dr. Jurij Bizjak.



Morda pa je najbolj zgo-voren podatek, da je bila prav kulturna prireditev lepo otvoritveno dejanje praznika v Ogleju, ki presega meje goriške nadškofije in naše krajevne Cerkve.

Minuli petek se je tako v Ogleju zbral v popoldanskih urah ves vrh Cerkve iz naše dežele, da bi najprej prisostvoval predstavitvi dveh novih knjig, ki sta izšli v zbirki Pisatelji oglejske Cerkve pri založbi Cittanuova di Roma. Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni je v uvodu predstavilte novih knjig, ki so jih pi-

sali oglejski očetje, povedal, da je bil in je eden temeljnih kam-nov oglejske Cerkve, ki je mati vseh Cerkva pri nas, prav gotovo kultura in njena vrasčenost v družbeno tkivo, ki ga sestavljajo različni narodi, združeni v eni veri v Kristusa. Kultura kot sestavni element oznanjanja e-vangelija, kultura kot temeljni kamen oglejskega duha, ki bi ga lahko strnili v preprosti stavek: Enotni v veri v edinega Boga, različni med seboj, a vedno različni v enotnosti, saj nas združuje ista kultura, ki se izraža v različ-

nih jezikih, navadah. Prav skup-na zgodovina narodov, ki živi-mo na območju nekdanjega oglejskega patriarhata, ista vera v Kristusa, skupna zavezanost krščanskemu izročilu so tudi danes še kako živi dejavniki Cerkve v naši deželi. Prav zato sta knjigi spisov Venancija Fort-unata in Viktorina Ptujkega, ki so ju predstavili v Ogleju, nov doprinos k poznavanju tistih temeljnih del, na katerih še da-nes sloni Cerkev in posredno tudi naša družba.

STRAN 5

PO OBISKU MINISTRA LA LOGGIE V TRSTU

ZMerno ZADOVOLJSTVO

IVAN ŽERJAL

Po ponedeljkovem obisku italijanskega ministra za dežel-na vprašanja Enrica La Loggie v Trstu vlada med predstavniki slovenske narodne skupnosti zmerno zadovoljstvo oz. zm-eren optimizem. Minister je po-memben del svojega tržaškega obiska, v okviru katerega se je sestal z deželno vlado in parla-mentom, posvetil problematiki naše skupnosti, točneje vpraša-nju, ki že nekaj mesecev buri duhove in - to lahko rečemo - zastruplja ozračje v naših krajih: vprašanje osebnih izkaznic. S tem v zvezi se je minister La Loggia sestal tako z župani Do-line, Devina-Nabrežine, Zgo-



FOTO KROMA

nika in Repentabra kot s člani paritetnega odbora za izvajanje zaščitnega zakona.

Na pomisleke županov in članov paritetnega odbora gle-

de spornega odloka bivšega notranjega ministra Scajole, ki je v štiri občine na Tržaškem u-vedel možnost izdajanja samo italijanskih izkaznic, je La Log-

gia v bistvu odgovoril s pozi-vom, naj paritetni odbor pripra-vi predlog za rešitev tega pro-blema. Minister je tudi nakazal, kakšna naj bi bila ta rešitev: do-sežena bi morala biti v harmo-ničnem sozvočju med italijan-sko državo in deželo Furlanijo-Juljsko krajino. Minister La Log-gia je pri tem potrdil, da mora taka rešitev biti tudi v skladu z veljavnimi mednarodnimi spo-razumi, dal pa je razumeti, da bi ravno v zvezi s slednjimi pred-stavljala taka oblika rešitve "ko-rak naprej". Vsekakor bo o tem vprašanju govoril z novim no-tranjim ministrom Pisanujem.

Ce se je že govorilo o Sloven-cih, se je potemtakem moralo govoriti tudi o optantih, ki so po drugi svetovni vojni zapustili ozemlje, ki je danes v sklopu slovenske in hrvaške države.

STRAN 2

Nova pridobitev za Dolino

V petek, 12. t.m., je bila v Obrtni coni Dolina otvoritev večnamenskega servisnega centra, v katerem bo med drugimi dobila prostore nova podružnica Zadrugne kraške banke.

(stran 14)

03 Jurij Paljk / intervju
ODV. DAMIJAN TERPIN

06 Jadranka Cergol
PODOBA JEZUSA KRISTUSA SKOZI OČI...

10 Danijel Devetak
ZAHVALA ZA PETDESET LET SETVE

15 Janez Juhant
MALI ČLOVEK IN VELIKE ILUZIJE

16 Iva Koršič / intervju
VALENTINA REPINI



SVET OKROG NAS

V TRŽAŠKIH SLOVENSKE OBČINAH

KOMISARJI SO
V DEŽELI ZDAJ

ALOJZ TUL

Že sama beseda komisar nima najlepšega prizvoka. To preprosti in tudi drugi ljudje še posebej občutijo, ker jih običajno spominja na nelahke trenutke in dogodke v življenju, ko jim je bilo kaj vsiljenega ali so se morali ukloniti višji sili.

Podobni občutki v tem času obdajajo naše zamejske ljudi, ko je tržaški prefekt imenoval komisarje, da v treh okoliških občinah na Tržaškem vsilijo izdajanje samo italijanskih osebnih izkaznic na osnovi znanega odloka danes že bivšega notranjega mi-

nistra Claudia Scajole. Zaman so bili vsi pozivi prizadetih županov in drugih manjšinskih predstavnikov, naj vladni prefekt razmisli, preden se zateče k imenovanju komisarjev. V danem primeru ni bil državni aparat ne počasen ne omahujoč.

Vprašanje osebnih izkaznic je našim bralcem v glavnem znano, vendar bomo skušali kljub temu obnoviti oziroma bolj osvetliti njegove specifične vidike. Predvsem je potrebno jasno povedati, da v obravnavanem primeru ne gre za uveljavitev pravice italijanskih občanov v občinah Devin-Nabrežina, Zgonik, Re-

pentabor in Dolina do osebnega dokumenta v njihovem materinem jeziku, ki naj bi se jim doslej odrekala, temveč za odklanjanje dvojezičnega dokumenta v italijanščini in slovenščini.

Tu je pa že vpletena politika nasprotovanja enakopravnosti obeh jezikov v upravnem dokumentu. Takšno nasprotovanje si razlagamo lahko samo z nacionalistično miselnostjo, ki ne trpi drugačnosti in jo zato instinktivno zavrača. Značilno je, da so se tokrat znesli prav na dvojezične osebne izkaznice, medtem ko po drugi strani vsi sprejemajo dvojezične oziroma trojezične obmejne prepustnice.

Tu je morda umestno se vprašati, v čem je značilnost dvojezičnih izkaznic na Tržaškem. Gre za dvojezičnost, ki je vezana na določeno upravno ozemlje in ne na osebno zahtevo ali izbiro prosilcev. To povezanost s teritorijem je, kot znano, uvedla že povojna zavezniška uprava ter sta jo uzakonila Londonski memorandum in Osimski sporazum.

Gre torej za mednarodno vezano določilo, ki ga Italija ne more enostransko spreminjati. V tem smislu je Republika Slovenija diplomatsko posegla pri italijanski vladi in čaka na odgovor.

Zadevni Scajolov odlok, ki uvaža zgolj enojezične italijanske izkaznice, je neutemeljen tako z vidika mednarodnih obveznosti kot notranjega prava. Toda zaenkrat imajo besedo komisarji...

ne more zahtevati spoštovanja svojih pravic prek sodišča. Tako početje sodišča je sporno in nevarno, menijo pri Slovenski skupnosti, kjer upajo, da bo Državni svet tudi vsebinsko razpravljal o spornem odloku. Razprava v Državnem svetu v Rimu bi utegnila potekati že v tem mesecu ali pa v avgustu.

Kot znano, je po nedavni zavrtni priziva Slovenske skupnosti tržaški prefekt ukazal županom prizadetih občin, naj izvajajo odlok. V Devinu-Nabrežini so ukaz ubogali, v ostalih občinah pa ne, zato je prejšnji teden v Dolini, Zgoniku in na Repentabru prišlo do izredne komisarske uprave za izdajanje izkaznic.

pnostjo postavljajo na neko normalno institucionalno raven, pa je treba vsekakor ugotoviti, da italijanska država išče način, kako se častno iz vleči iz položaja, v katerega jo je spravil Scajolov odlok. Ali besede o dokončni rešitvi vprašanja odškodnine optantom namigujejo na željo po kaki protiuslugi s strani Slovenije za umik spornega odloka, tega seveda ne moremo trditi. Vsekakor pa glede vprašanja osebnih izkaznic ne bo mogoče iti mimo slovenske države, pa četudi obstaja želja po "koraku naprej" ob upošte-

vanju mednarodnih obvez. Slovenija lahko upravičeno zahteva spoštovanje Londonskega in Osimskega sporazuma, ki v štirih občinah na Tržaškem predvidevata izdajanje samo dvojezičnih izkaznic. Scajolov odlok bi kvečjemu moral veljati - v skladu z zaščitnim zakonom - v vseh ostalih občinah, kjer živi slovenska narodna skupnost, v nasprotnem primeru pa bi bilo najbolje, da ga italijanska vlada enostavno umakne oz. preklic, saj je do sedaj le poslabšal medetnične odnose v naših krajih.

NA POBUDO FORZA ITALIA

V KORIST
MANJŠIN

Pretekli četrtek je bilo v Rimu srečanje, posvečeno manjšinam. Pripravilo ga je gibanje Forza Italia, ki doslej ni bilo preveč pozorno do manjšinskih vprašanj. Pobudo zanj je dal mladi poslanec Andrea Di Teodoro, ki je v svoji stranki dobil nalogo, da vodi urad za manjšinska vprašanja. Prihodnost bo povedala, ali lahko to razumemo kot začetek nove faze v odnosih med močnejšo stranko vladne koalicije in manjšino. Glavna tema je bil zakon 482 za jezikovne manjšine. Posebno pomembna je bila prisotnost treh visokih funkcionarjev iz ministrstev za notranje zadeve in za dežele ter iz urada za mejna področja. Piana, Scaglia in Fedele so tako imeli priložnost pojasniti, kako je izkoriščanjem sredstev, ki jih določa omenjeni zakon in ki so namenjena predvsem ohranjanju manjšinskih jezikov. Prisotne manjšinske predstavnike je predvsem zanimalo, kako bi sredstva izkoriščali tudi za kulturne namene, za kar so zdaj odgovorne dežele. V naši deželi je zakon, ki je v glavnem namenjen javnim upravam, naletel na zelo dober sprejem pri Furlanih z raznimi pobudami občin in pa na šolskem področju, kjer se je velika večina staršev izrekla za poučevanje furlanščine v javnih šolah, kar bo financiral prav omenjeni zakon. Na splošno so slovenski upravitelji do zakona 482 bili le preveč zadržani, kar je bilo le delno upravičeno, ker smo pač pričakovali zaščitni zakon. Tako so ga do sedaj izkoristili le v nekaterih občinah v Benečiji in Režiji. V prihodnje bi morali biti bolj pozorni tudi za take možnosti.

Rimski posvet se bo nadaljeval septembra ali oktobra, potem ko bodo zbrali zadevna stališča vseh zainteresiranih manjšin. Takrat naj bi bili prisotni predstavniki še drugih državnih institucij. Cilj pobude je vsekakor izdelava temeljnih točk, ki bodo služile kot osnova za nadaljnje ukrepe v korist manjšin.

FRANCIJA / OB DRŽAVNEM PRAZNIKU

NEUSPEL ATENTAT
NA CHIRACA

BREDA SUSIČ



Letošnji francoski nacionalni praznik, 14. julij, ko se po vsej državi spominjajo padca Bastilije oz. začetka francoske revolucije, bo ostal nedvomno marsikomu v spominu. Predvsem to velja za samega francoskega predsednika Jacquesa Chiraca in za nekatere turiste, ki so se udeležili tradicionalne vojaške parade na Elizejskih poljanah v Parizu. Toda parade še dolgo ne bodo pozabili ne zaradi 3974 vojakov, 83 motorjev, 264 vozil in 273 konjev, ki so preplavili Elizejske poljane, pa tudi ne zaradi 87 letal, ki so jih preleteli. Spomnili se je bodo zaradi ne ljubelega dogodka, v katerega so bili vpleteni in ki bi bil lahko imel tragičen epilog. 25-leten neuravnotežen fant, menda skrajni desničar in pripadnik neonacistov, je hotel streljati na predsednika in ga umoriti. Priznal je, da bi si bil nato vzel življenje, zato so ga takoj po aretaciji poslali na opazovanje v psihiatrično bolnišnico.

Njegove naklepe so preprečili ljudje, ki so naključno stali ob atentatorju, ko je ta iz kovčka za kitaro potegnil puško. Prvi ga je opazil alžaski turist, ki je premaknil cev puške, ko je neuravnoteženec prvič ustrelil, fanta je prijel in ga s pomočjo drugih pogumnih turistov onesposobil. Na kraj pod znamenitim Slavolokom zmage je takoj prihitela policija. Predsednik Chirac, ki se je ravno takrat vozil mimo z avtom, ni ničesar opazil.

Po vojaški paradi, ki je bila letos posvečena 200. obletnici Legije časti, je Chirac imel svoj tradicionalni televizijski nagovor ljudstvu. V njem ni omenil atentata, pač pa se je posvetil obrazložitvi svojega političnega programa, ki ga bo skušal izpeljati med svojim novim predsedniškim mandatom. Predno-

stna naloga bo skrb za varnost, boj proti nezakonitemu priseljevanju in skrb za francosko kmetijstvo. V zvezi z zadnjo temo je predsednik izjavil, da Francija na pogajanjih o novi evropski kmetijski reformi, ki jo je pred nedavnim predložila evropska komisija, ne bo popustila in ne bo "žrtvovala svojega kmetijstva". Kar pa se tiče nezakonitega priseljevanja, je Chirac dejal, da je treba izpeljati učinkovit sistem boja proti tiho-tapcem ljudi. Politični azil pa po njegovem ostaja ena temeljnih človekovih pravic. V svojem petletnem mandatu se bo posvetil tudi dvigu kvalitete življenja Francozov, in sicer tako, da bo podpiral programe za boj proti raku in za skrb za prizadete.

Chirac, ki je pred približno dvema mesecema na predsedniških volitvah na balotazi proti skrajnemu desničarskemu voditelju Le Penu prejel plebiscitarno večino glasov, je tako potrdil, da hoče ostati predsednik vseh Francozov, saj se bo v naslednjih letih posvetil problemu, ki najbolj žulijo ne samo francosko, pač pa celotno evropsko javnost.

S T. STRANI

ZMERNO

Minister je tu nakazal potrebo po dokončni rešitvi vprašanja odškodnine optantom. Do rešitve naj bi prišlo s prijateljskim dogovorom, vsekakor pa se bo italijanska vlada poslužila vseh možnosti, ki jih daje situacija v Evropi.

Zato je optimizem upravičeno zmeren. Ob zadovoljstvu, da so vsa ta srečanja potekala v nekem normalnem vzdušju in da se, kot kaže, odnosi med državo in našo sku-

pnostjo postavljajo na neko normalno institucionalno raven, pa je treba vsekakor ugotoviti, da italijanska država išče način, kako se častno iz vleči iz položaja, v katerega jo je spravil Scajolov odlok. Ali besede o dokončni rešitvi vprašanja odškodnine optantom namigujejo na željo po kaki protiuslugi s strani Slovenije za umik spornega odloka, tega seveda ne moremo trditi. Vsekakor pa glede vprašanja osebnih izkaznic ne bo mogoče iti mimo slovenske države, pa četudi obstaja želja po "koraku naprej" ob upošte-

vanju mednarodnih obvez. Slovenija lahko upravičeno zahteva spoštovanje Londonskega in Osimskega sporazuma, ki v štirih občinah na Tržaškem predvidevata izdajanje samo dvojezičnih izkaznic. Scajolov odlok bi kvečjemu moral veljati - v skladu z zaščitnim zakonom - v vseh ostalih občinah, kjer živi slovenska narodna skupnost, v nasprotnem primeru pa bi bilo najbolje, da ga italijanska vlada enostavno umakne oz. preklic, saj je do sedaj le poslabšal medetnične odnose v naših krajih.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

NIKAR DOPUŠČATI UTIŠANJA MIRU

Lahko da ne zbuja več kot toliko pozornosti podatek, da je zadnje čase vse manj govora o miru. Mir kot da bi bil vse redkeje na dnevnem redu razmišljanj. Zanj kot da ni časa, toliko stvari je nujno urediti, toda bolj ko jih urejamo, več jih je. Na Bliznjem vzhodu se ne premakne z mrtve točke ustanavljanje palestinske države, pač pa so v teku različne vojaške operacije. V Afganistanu razmere po pričakovanju niso lahke. Indija in Pakistan zadržujeta nasilje v odnosu drug do drugega, toda neresena vprašanja so ostala odprta. Kitajska naj bi po mnenju zunanjih opazovalcev kopicila orožje, naperjeno proti Tajvanu s ciljem nasilne priključitve. Združene države Amerike menda pripravljajo napad na Irak. Pred kratkim je izbruhnila napetost v Sredozemlju, kjer je Maroko protipravno zasedel španski otok. Kot je to dejanje neodgovorno, čeprav je otok praktično nenaseljen, pa je Španija reagirala kar s premiki vojaškega ladjevja. Prav ta incident priča, kako malo je potrebno, pa se dandanes takoj znajdemo v nekakšnem na pol sproženem vojnem stanju. Našteli bi lahko še več takšnih in podobnih dogodkov, ki vsi po vrsti dokazujejo, kako živimo v zelo posebnem času, v katerem smo hitro pripravljani delovati sunkovito ter v groznjani. Kot da se ne bi zavedali, kako potiskamo vse bolj v kot mir in to v preveliki meri, da bi bilo to še plodno in koristno.

V nekem smislu je podobno tudi na notranjem prizorišču, kjer vse bolj prevladujejo hitre in odločne poteze. Spopad s sindikati in vse

uspešnejši poskusi njihovega razbitja so že podobni pravim bitkam. Tu so napovedi reform na področju zdravstva in pokojninskega sistema, ki bodo korenito spremenile celotno italijansko družbo. Navedene reforme podpira in celo zahteva Evropa, ki očitno mora pospešiti svoj ekonomski rast. Ne nazadnje je bil pravkar izglasovan Bossi-Finijev zakon o priseljencih, ki nedvoumno zaostruje odnos do tega množičnega svetovnega pojava. Po mnenju izvedencev je blizu tistega roba, ko bi že lahko prišlo do oboroženega soočenja z nepovabljenimi prišleki iz tretjega ali celo četrtega sveta. In reševanje vseh teh ne-lahkih vprašanj poteka hitro, preglasovalno in brez globljega ter širšega dogovora. Vsakdanje življenje torej postaja v sicer mirni Evropi nemirno in neučakano, kot da ni nobene druge možnosti.

Res, v kolikor na ta način pogledamo na razmere v svetu, potem ni mogoče reči nič drugega, kot da si želimo več prostora za mir in samo za mir. Za mir si upravičeno želimo več tehničnih pobud, več in pogostejših prizadevanj, tistih prizadevanj, ki bi mir močnejše potisnile v prvi plan, kot se to sedaj dogaja. Še kako upravičeno si želimo, da bi bil mir z vsem tistim, kar je, deležen bistveno večje pozornosti in bi torej na kar največ ravneh vsi odgovorni naslovi pozivali, kako je to vrstna skrb v interesu vseh, kar nas je. Ker mir je zagotovo daleč največja vrednota, ki obstaja, namreč nepogrešljiv temelj človekove srečnosti.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVAGLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJKIZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 42 EVROV, SLOVENIJA 46 EVROV,

INOZEMSTVO 62 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 83 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177

FAX 0481 536 978

E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL. 040 365 473

FAX 040 775 419

E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

INTERVJU / ODV. DAMIJAN TERPIN

KAKŠNA SLOVENSKA VLOGA NA GORIŠKI OBČINI?

JURIJ PALJK

Po dolgem času imamo v Gorici spet svojega občinskega odbornika, tokrat v Brancatijevi občinski upravi. To je dr. Damijan Terpin, slovenski odvetnik, sicer pa deželni tajnik Slovenske skupnosti.

Ko vam iz srca čestitamo in vam želimo veliko uspeha pri vašem delu, vas kar v začetku vprašamo, kakšna je pravzaprav vaša naloga v Brancatijevi upravi?

Župan Brancati mi je podelil odborništvo za čezmejno in evropsko politiko, odnose z manjšinami, vprašanja multikulturalnosti in pravne zadeve.

Ocenjujem, da gre za izjemno pomemben resor. V tem trenutku, ko je potrebno udeležiti zakon 482 in zaščitni zakon za slovensko manjšino, je izjemno pomembno, da imamo Slovenci svojega predstavnika v občinski upravi, ki se s temi vprašanji direktno ukvarja. Župan Brancati pa je želel izkoristiti tudi moje izkušnje in poznanstva v Sloveniji, ki bodo po njegovem mnenju lahko precej koristile celemu mestu, zato tudi odločitev, da mi poveri skrb za čezmejno sodelovanje in evropsko politiko. Ne nazadnje bo Slovenija v tem mandatu po vsej verjetnosti postala članica Evropske unije in se torej odpirajo za naše mesto res izjemne perspektive in možnosti.

Splošno gledano, pa je župan postal zelo važen politični signal ob dejstvu, da je Slovincu zaupal tako pomembne naloge v svoji upravi.

V časopisju, predvsem seveda v italijanskih deželnih dnevnikih, se veliko govori o tem, če da naj bi bil goriški župan Vittorio Brancati ujetnik slovenske manjšine. Kako odgovarjate na te trditve in podtikanja?

Volilna kampanja desne sredine se je v zadnjih dveh tednih pred balotožo v celoti osredotočila na vprašanje prisotnosti slovenske manjšine. Strašili so s "slovensko nevarnostjo", vendar je mesto zelo jasno odgovorilo na te brezpredmetne provokacije. Goričani se prav dobro zavedajo, da je slovenska manjšina pomemben del mestne skupnosti, da je na tem ozemlju pri-

sotna že 1400 let in da ima torej vso pravico sodelovati in soustvarjati upravno življenje v mestu. Po drugi strani je v volilnem programu župan zelo jasno zapisal, da se bo zavzemal za uresničitev določil, ki ščitijo manjšine. To pa pomeni, da namerava naši manjšini priznati v mestu vlogo, ki si jo zasluži.

Očitno desna sredina tega še ni razumela in še nadalje upa, da bo z igranjem na to struno kaj dosegla.

Mesto je torej že jasno dalo svoj odgovor in prepričan sem, da danes velika večina Goričanov takšnim provokacijam ne naseda več.

Kako se bo goriška občina pripravila na skorajšen vstop Slovenije v Evropsko unijo, se morda že pripravlja?

Predvsem moramo začeti razmišljati, kot da bi meje ne bilo več. Takšen miselni pristop nam bo omogočil, da bomo pravilno razumeli čas in dogodek, ki se bližajo z veliko naglico.

Kaj se bo zgodilo s špediterji na meji, s tovarnim postajališčem v Štandrežu in tudi z našimi uvozno-izvoznimi podjetji?

Odprava meje s Slovenijo in enotni trg, v katerega bo vstopila tudi Slovenija, bosta imela zelo dalekosežne posledice, ki bodo v nekaterih pogledih pozitivne, v nekaterih pa tudi zelo negativne. Odpadle bodo vse dejavnosti, ki so danes tesno povezane z obstojem meje, kot na primer carina. To bo predstavljalo tudi velik problem za špediterska podjetja, ki bodo v bistvu izgubila svojo funkcijo na tem območju in bodo morala poiskati načine sodelovanja s svojimi strankami z novo schengensko mejo, ki se bo krepko pomaknila proti vzhodu. To seveda tudi pomeni novo funkcijo tovarnega postajališča v Štandrežu, ki bo s tem izgubil velik del svojega pomena. Skrb mestne uprave pa je v tem, da bo poskušala negativne učinke ublažiti. Potrebno je zato tovarno postajališče prestrukturirati tako, da bo njegova namembnost ustrezala novim potrebam.

Imam jasen občutek, da je bila prejšnja Valentijeva uprava popolnoma brez načrtov v tem smislu in je skrbela samo za to, da bi izkoristila sredstva, ki so bila predvidena za dograditev postajališča takrat, ko se o padcu meje tukaj sploh še ni razmišljalo. Predvsem pa je na ta problem gledala čisto ideološko. Namerala je namreč definitivno izbrisati slovensko prisotnost na tem območju in razlstiti še zadnja zemljišča v slovenskih rokah, vključno z rušenjem hiš na Jeremitišču. To smo z zmago na volitvah preprečili, saj smo pred nekaj dnevi skupaj z odbornikom Crocettijem in v dogovoru z županom Brancatijem najprej blokirali razlastitvene postopke oziroma od dežele zahtevali suspensijo le-teh. Župan Valenti je namreč samo štiri dni pred balotožo od dežele zahteval izdajo razlastitvenih odlokov. Dogovorili smo se tudi, da bomo storitveni center premaknili čim bliže avtocesti in parkirišča zgradili v podzemlju, tako da bi bil poseg v prostor čim manjši. Glede novega skladišča pa bo uprava najprej preverila, če sploh obstaja potreba po takšni infrastrukturi; v kolikor bi se pokazalo, da je to potrebno, pa bomo v dogovoru s krajinami in zlasti pa še z rajonskim svetom poiskali najmanj bolečo rešitev. Nekaj predlogov je rajonski svet v Štandrežu



že nakazal, vendar jih Valentijeva uprava ni nameravala sploh upoštevati. Končno bo potrebno tudi sprejeti regulacijski račun tako, da bodo krajinami na Jeremitišču svoje hiše lahko uredili in popravili, kar jim je bilo v zadnjih petnajstih letih sploh onemogočeno.

Z Novo Gorico boste konkretnije sodelovali ali pa bo ostalo le pri lepih besedah, ki smo jih zadnja desetletja slišali veliko, a jim žal niso sledila dejanja?

Skrb za sodelovanje z Novo Gorico je seveda prioriteta programa te uprave in seveda mojega resorja. Prišlo je že do dveh srečanj med županoma, dogovorili pa smo se za konkretnije septembrsko srečanje, na katerem bosta oba mestna odbora pregledala opravljeno delo in zastavila delo za naprej. Posamezna odborništa, govorim za goriško občinsko upravo, bodo pripravila tudi konkreten seznam projektov, ki naj bi jih skupaj uresničevali. Problemov je kar nekaj: onesnaževanje okolja, zlasti na slovenski strani, povečanje sodelovanja med obema bolnišnicama, urbanistično načrtovanje, ki bo seveda moralo biti usklajeno, predvsem pa se mi zdi važno kulturno sodelovanje.

V zvezi s tem je že padlo nekaj predlogov, ki zadevajo sodelovanje med obema novima gledališčema, novogoriškim in goriškim gledališčem Verdi, z možnostjo uvedbe skupnih abonmajev. Uvedli naj bi tudi skupno praznovanje, na dan 28. aprila, to je dan prve omembe Gorice in Solkana, se pravi nekakega rojstnega dne obeh krajev.

Kako si predstavljate Novo Gorico in Gorico ob padcu državne meje?

Mesti bosta končno zaživi skupaj. Resnici na ljubo je potrebno ugotoviti, da je že danes pretok ljudi, informacij in stikov dokajšnji, verjetno pa smo pomanjkljivi na italijanski strani meje, kjer je poznavanje sosedov zelo šibko. Ta hendikep precej presega mladi, ki znajo najti oblike sodelovanja mimo institucij, marsikaj pa so naredili že tudi kulturne institucije civilne družbe, ki so seveda daleč pred javnimi ustanovami. Seveda bosta ostali dve avtonomni občinski upravi v različ-

nih državah, vendar bo potrebno, da bosta obe tesno sodelovali, zlasti pri urbanističnem načrtovanju, saj bo dejansko prišlo do fizično združenega mesta z dokaj obširno okolico, kar bo dalo obema mestoma zagotovo velikega zagona še zlasti na gospodarskem področju. Gorica oz. Nova Gorica bosta postali središče širšega območja, ki bo zajemalo celo Vipavsko in Soško dolino. Potrebno bo nuditi občanom obeh mest skupne storitve, tako na področju prevoza, kulturne ponudbe in tudi zabave ali rekreacije. Na tak način se bodo po moji oceni tudi stroški bistveno znižali, oz. bodo te storitve lahko še toliko bolj kvalitetne. Skratka pričakujem, da se bo vsak občan obeh mest lahko počutil doma na eni oz. na drugi strani meje, tako da bo pravzaprav vseeno, če bo kdo stanoval na Erjavčevi ali na goriškem Korzu. Seveda je med levo sredino in desno sredino bistvena razlika pojmovanja skupnega mesta. Desnica se je ves čas zapirala vase in tudi blokirala Gorico samo. Desnica danes straši s tem, da hočemo avtonomijo in suverenost razprodati v korist Nove Gorice; takšnim floskulam pa v našem mestu očitno nihče več ne verjame, saj se vsi predobro zavedajo, da je edina perspektiva v sodelovanju in odpiranju.

Bo prišlo zares do tesnega in ne samo besednega sodelovanja med bolnišnicama iz Šempetra in Gorice?

Mnenja sem, da je preživetje goriške bolnišnice izključno odvisno od bodočega sodelovanja s šempetrsko. Število uporabnikov, ki težijo na goriško bolnišnico, je seveda premajhno, da bi dežela še naprej finansirala takšno strukturo. Zato je nujno, da pride do čim tesnejšega sodelovanja in da obe bolnišnici postaneta referenčni za bistveno širše območje, ki naj bi šlo nekako do 150.000 ljudi. V teh okvirih postanejo stroški razumni in deželna uprava bi se temu ne mogla več upirati. Prav tako pa bi kot čezmejna bolnišnica zagotovo lahko koristila sredstva evropskih skladov, do katerih bi sicer goriško zdravstvo nikoli samo ne moglo priti. Problem je seveda političen in zaradi ideološkega pristopa se je prejšnja uprava, kljub nasprotovanju skoraj celotnega mesta, odločila za odkup bolnišnice Sv. Janeza od Boga, kar je pred par dnevi dokončno potrdil tudi deželni predsednik Tondo. Sicer bi fizična bližina obeh bolnišnic sodelovanje lahko bistveno olajšala, pri zavedanju pa si bomo morali tudi v novih okoliščinah, da bomo to sodelovanje uveljavili.

Kot deželni tajnik SSK ste najbrž na zadnjih volitvah imeli mešane občutke, saj ste kot stranka, in smo vsi Slovenci doživeli polom v Nabrežini in uspeh v Gorici. Vaša ocena poloma in zmage?

Polom v Devinu-Nabrežini in uspeh v Gorici sta odraz dveh načinov pojmovanja sodelovanja strank znotraj leve sredine. Kjer so računi čisti in dogovori jasni, predvsem pa spoštovanje in priznavanje dostojanstva vsakega od partnerjev, je zmaga možna tudi v nemogočih pogojih, kot so bili v Gorici po prvem krogu, ko smo za desno sredino zaostajali za dvajset točk.

V Devinu-Nabrežini pa je polom seveda odraz čisto drugačnega stanja.

Izrinjanje Slovenske skupnosti že na predzadnjih volitvah, ostri konflikti v celotnem mandatu župana Voccija, ki ni pokazal ničesar oz. je do slovenske manjšine vodil izjemno dvomljivo politiko, so privedli do tega, da se ti konflikti niso umirili, nasprotno, prišlo je do navzkrižnih vetov nad kandidati, ki jih je predlagala Slovenska skupnost. Res pa je tudi, da je lokalna sekcija vztrajala na nekaterih očitno neizvedljivih pozicijah in ni upoštevala preprostega dejstva, da je politika umetnost možnega. Pojavili pa so se tudi nekateri izredno škodljivi personalizmi, ki so prevladali nad skupnim in tudi strankinim interesom. Seveda danes takšno stanje drago plačujemo. Ocenjujem, da se morajo sile v levi sredini odločiti, če želijo z našo stranko model sodelovanja, ki je bil uveljavljen v Gorici, se pravi na podlagi zelo jasnih programskih političnih in siceršnjih obvez, ki so seveda imele za posledico angažiranje naših ljudi stranke in volilcev. Rezultat seveda ni izostal. Če pa takšna težnja ne bi prevladala, se bo morda nabrežinska katastrofa celo ponovila, kar ni v interesu nikogar. To mora biti v nauk tudi predsedniku Pokrajine Brandolinu, ki je v zvezi z imenovanjem odbornika ravnal čisto samovoljno, ne da bi upošteval mnenja svojih političnih partnerjev. Takšno zadržanje lahko prinese kak delen rezultat, dolgoročno pa zagotovo ne more prinesiti uspeha.

Ste znani kot mož, ki nerad govori po ovinkih, raje poveste jasno in glasno. Kakšno se vam zdi stanje v naši manjšini danes?

Predvsem me skrbi določena apatija, ki zadeva nekatera osnovna narodnostna načela, za katera smo bili še do pred kratkim prepričani, da so vsem nam skupna. Razkol, ki se je pokazal ob primeru dvojezičnih izkaznic je npr. izjemno zaskrbljujoč. Razkol pa se je pokazal tudi ob sprejemanju zaščitnega zakona, ko je del manjšine gladko odstopil od skupnih sprejetih stališč v zvezi z določanjem teritorija. Še bolj zaskrbljujoča pa se mi zdi neenotnost glede potrebe po zajamčenem zastopstvu. Na to vprašanje, zlasti na levici, gledajo kot neke vrste izvirajoč interes stranke Slovenska skupnost, kot da bi ne videli, kako smo Slovenci danes neobgledeni, ko imamo enega samega zastopnika v deželnem svetu, in kakšne težave iz tega izvirajo, npr. samo glede finansiranja naših kulturnih in prosvetnih organizacij. V goriškem primeru smo tudi ugotovili, da sodelovanje v manjšini lahko prinese neverjetne rezultate. Nujno potrebno bo, da skušamo sodelovanje še naprej utrjevati in gledati predvsem na skupne interese celotne manjšine. Spametno in umirjeno politiko bomo na naslednjih deželnih volitvah zagotovo uspešni, če pa kdo misli, da bo drugemu še naprej nemoteno stregel po življenju, se tudi njemu obeta nabrežinski sindrom.

Verjame v to, da boste z Brancatijevo upravo na Goriškem lahko dosti koristnega naredili za vso našo manjšino?

Predvsem v to upam in si močno želim. Znaki so izjemno vzpodbudni, če samo pomislim, da so tako župan Brancati kakor ostali svetovalci leve sredine takoj podpisali vključitev Gorice v zakon št. 482. Na prvi občinski seji je župan tudi zelo jasno zavrnil opozicijo in pribil, da se ta večina nikakor ne bo razklala ob vprašanju prisotnosti Slovencev in njihove zaščite. Župan je zelo jasno povedal, da namerava v svojem volilnem programu vztrajati do konca in tudi udeležiti zaščitna določila. Če se dan pozna po jutru, so torej obeti lahko samo izjemno pozitivni in zato lahko tudi z zaupanjem gledamo v prihodnost svojega mesta.

S T. STRANI

OGLEJ IN SLOVENC

Goriška metropolija pa je zavzemala še širši teritorij od Tržaške, Istre do Krka ali na zahodu celo do škofije Como v Lombardiji. Danes vsega tega ni več. V metropoliji je od nekdanjega ozemlja ostala le še tržaška škofija.

Omenili smo že pomen, ki ga je imel Oglej v pokristjanjevanju Slovencev. Skupno s Salzburgom in delom sv. škofa Modesta je prav to središče v osrčju naše nekdanje cerkvene zgodovine.

Pa še to. Blaženi škof Anton Martin Slomšek je v družbi znanega goriškega kulturnika, kanonika, gornika in vzgojitelja Valentina Staniča sredi 19. stoletja obiskal Oglej in njegovo bazo. Pravijo, da je verjetno prav tam zasnoval idejo o ustanovitvi Družbe sv. Mohorja, ko sta se s Staničem pogovarjala o pomembnih vprašanjih naše prosvete in kulture.

Oglej vsekakor še danes pomeni nam vsem zgodovinski svetilnik, ki še osvetljuje naš srednjeevropski prostor, kateremu je nekoč vladal s križem in mečem.

Naj bo tudi danes in za naprej Oglej nosilec tistih vrednot, ki je v njih imenu pred dobrim tisočletjem in pol postavil mejnike v naši zgodovini.

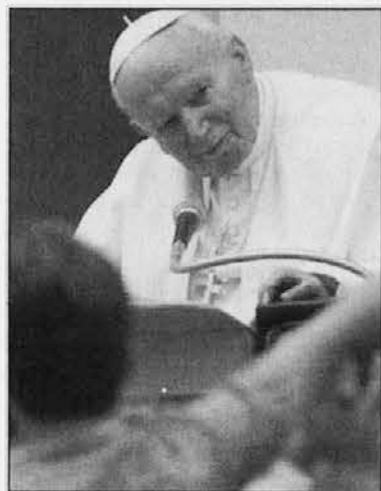
3

ČETRTEK,
18. JULIJA
2002



SV. OČE NAGOVARJA VERNIKE

"SPOMNIMO SE TIŠTIH, KI NE MOREJO NA POČITNICE!"



"Istočasno pa se iskreno in s toplino spominjam tudi vseh tistih, ki nimajo možnosti, da bi odšli na počitnice. Mislim predvsem na tiste, ki so v zaporih in v bolnišnicah ali pa ostajajo sami doma. Prav njim bi rad izrazil solidarnost in jim povedal, da sem jim v duhu blizu in si tudi želim, da bi jim prijatelji nudili v tem času potrebno pomoč," je povedal sveti oče in nadaljeval: "Na tem mestu bi rad tudi javno pohvalil vse tiste ljudi, ki prostovoljno in s pristno človeškim ter krščanskim duhom pomagajo vsem potrebnim, bolnim in vsem tistim, ki so v težavah. Zelo cenim njihovo delo."

Papež je nato skupaj s prisotnimi verniki zmolil angelsko češčenje in po molitvi ponovil priprošnjo, naj vsi verniki povsod po svetu molijo za uspeh Svetovnega srečanja mladitv v Torontu, ki se ga bo sam udeležil, kot je že v navadi. Papež je prisotne zaprosil, naj prosijo Mater Božjo, da "bi bilo to srečanje bogata izkušnja vere in krščanske zavzetosti za vse mlade, ki se bodo srečali v Torontu."

Kot je znano, bo sveti oče z mladimi v Torontu od 23. do 29. julija razmišljal o vlogi kristjana v svetu in bo gost slovenskega kardinala Alojzija Ambrožiča, ki je nadškof v Torontu.

Iz Kanade bo sveti oče po srečanju z mladimi odšel v Mehiko in Gvatemalo, kjer bo na čast oltarja postavil dva nova južnoameriška svetnika. Papež bo ostal v rezidenci v Castelgandolfu do 2. avgusta, ko naj bi se vrnil v Vatikan. Pravzaprav bo avgusta spet na poti, saj bo prav meseca avgusta odšel na osmo potovanje v svojo domovino, na Poljsko.

JUP

ŽELJA PO POGLOBITVI ODNOSOV NA SKUPNI POTI

ZAROKA, ČAS RASTI PRED POROKO

MATJAŽ RUSTJA

Današnji čas ni naklonjen zaroki. Pravzaprav ni naklonjen niti poroki, za katero se v zadnjih letih odloča vse manj mladitv, pa tudi razporok je iz leta v leto vse več. Vzroke moramo iskati v družbi in življenju, ki ga živimo. Dirjanje, velik vprašaj vrednot, napad modernih psihofizičnih bolezni in globoka uganka jutrišnjega dne, ki ne daje nobenih zagotovil, so tako preresetali naš vsakdan, da je normala postala nekaj izrednega. Dokaj črnemu pogledu v prihodnost se upirajo žarki upanja, ki kažejo na novo valorizacijo preprostih, a temeljnih pravil družbe. O pravilu je pri zaroki težko govoriti, nedvomno bi jo boljše označili za izbiro, ki predstavlja (predvsem) za mlade bogato možnost rasti in vere na skupni poti.

Število zarok se iz leta v leto krepi, čeprav ni mogoče govoriti o velikih številkah. Tudi Cerkevni dokumenti jo spet priporočajo in jo osvetlujejo v treh temeljnih točkah. Zaroka je čas rasti. Par je v zaroki tesneje združen, v dvoje rešuje probleme, zori in se vadi za skupno življenje. Čas rasti je namenjen tudi posamezniku v dvojici, da se odločneje pogleda v spoznavanje samega sebe. V skupni rasti mora tudi dozoreti končna odločitev za zakon ali razidenje. Dejanje nima namreč pravnih obveznosti, gotovo pa obvezuje v moralnem smislu. Zaroka je čas odgovornosti, ko se mladi par zavestno odloča o korakih na nadaljnji skupni poti v vzajemnem prilagajanju in medsebojnem darovanju, ki bo tudi resnejše vprašanje o smislu zaroke, sicer srečujemo danes še pri večini parov, zanimanje za oživitve lepega znamenja resnosti, dobre volje in ljubezni pa stalno raste.



naj postanejo zunanji znaki poglobljenega razmišljanja in molitve. Zarčni obred svetuje Cerkev približno pol leta pred poroko, vendar ne med mašno daritvijo, tudi število povablencev naj bi bilo omejeno le na najbližje sorodstvo in na najdražje prijatelje. Vsekakor pa je ob tem izpostavljeno, da ni zaroka nekakšen nadomestek poroke, ampak le ena od stopničk v pripravi nanjo.

Včasih je bila zaroka eden važnejših dogodkov socialnega življenja, saj sta zaročenca (ali boljše rečeno, njuni družini) izbrala položaj in pot v družbi. Bilo je nekoliko več poudarka na ekonomski plati in na koristih, ki naj jih bi poznejša poroka prinesla. Modernjša družba je koncept zaroke zabeležila v okviru zasebnosti, v izbirah, ki se tičejo le partnerjev, njunih družin in najožjih prijateljev. V današnji družbi, ki prisega na individualno svobodo, pa je zaroka (in sploh vsako določilo, ki "krati" osebnostne izbire) kratkoročno odveč. Tako mišljenje, pa tudi resnejše vprašanje o smislu zaroke, sicer srečujemo danes še pri večini parov, zanimanje za oživitve lepega znamenja resnosti, dobre volje in ljubezni pa stalno raste.

CIRILMETODOVA NEDELJA NA VEJNI

NOVOMAŠNIK MED NAMI

Ljubi svojega Boga in svojega bližnjega kakor samega sebe. Vse delovanje svetih bratov Cirila in Metoda je temeljilo na teh dveh zapovedih. Blagovestnika z vzhoda sta svetel zgled misijonskega duha, vztrajnosti v načelih in zvestobi cilju. Na božji klic sta odgovorila z najvišjimi smotri in spoznala, da je božja beseda v domačem jeziku bogastvo, ki mora biti dostopno vsem. Biseri raznolikih jezikov sestavljajo namreč bleščečo mozaik vere in molitve v svetu. Sv. brata sta učila s ponižno držo pred Bogom in v vsakdanjku resnično živela Gospodovo besedo ter tako dajala zgled. Želela sta, da bi prav vsi spoznali osrečujočo in neskončno Božjo ljubezen.

Tako je v pridigi premišljeval mladi novomašnik David Jenner, doma iz Železnikov na Gorenjskem, kjer je 30. junija letos pel novo mašo. Na slavu Cirilmetodove nedelje na Vejni so sodelovali še štirje jubilanti. Biseromašnik g. Joško Kragelj, duhovnik koprskih škofij, ki zdaj biva v Zavodu sv. Družine v Gorici, je poleg zvestega dela na dušnopastirskem polju znan tudi kot uspešen pisatelj. Življenjska pot ga je peljala skozi bridkih sedem let in pol ječe, pa tudi preganjanja s strani jugoslovanskih oblasti, kar je kljub velikemu človeškemu trpljenju utrdilo vero in izoblikovalo prodoren pogled na svet, ki nas obdaja, in na tegobe ljudi. Nedeljsko slavo je počastilo tudi biseromašnik g. Aleksandra Lestana, župnika v Črničah na Vipavskem, kjer ga je Bog obdaril z občudovanja vredno naravo vinogradov, sadovnjakov, gričev, pa tudi burje in vseh naravnih lepote, ki bogatijo njegovo duhovniško poslanstvo. Zlatomašnika, g. Stanko Medvešek in g. Jože Kunčič, sta duhovniški poklic okusila v vsej polnosti, izzivi in delo v župnijah pa ju še naprej bodrijo v vsakodnevem, včasih napornem oznanjevanju Božje besede. G.

Medvešek je župnik v Kromberku pri Novi Gorici, kjer je nasledil skladatelja Vinka Vodopivca. G. Kunčič pa je v našem prostoru dobro znan, saj deluje v Sv. Križu pri Trstu. Božja previdnost ga je pospremila iz rodne Ilirske Bistrice v Argentino, kjer je zaključil študije bogoslovja in bil posvečen v duhovnika. Že vrsto let mu je postal dom lepa ribiška vasica na obronkih Krake, kjer je visoki zvonik znamenje varnega pristana: ribičem na morju in vernikom v vasi.

"Vsem današnjim slavljencem voščimo obilo božjega blagoslova in tople podpore vernikov na njihovi življenjski poti," je sklenila uvodni pozdrav skavska voditeljica Matejka Bukavec. Cirilmetodovi nedelji namreč vestno sledijo že dolga leta člani Slovenske zamejske skavske organizacije, pa tudi narodne noše, ki so bile prisotne v lepem številu. Vremenske razmere so sicer preprečile marsikoga, da je ostal doma, slovesnost pa ni bila zaradi tega nič manj občutena. K doživetemu vzdušju je nedvomno pripomoglo tudi ubrano petje združenih zborov Zveze cerkvenih pevskih zborov pod večšo taktirko Edija Raceta in ob orgelski spremljavi prof. Dine Slame.

Po maši je bil sklepni del v zasilni kapelici (del Marijinega svetišča, kjer je oltar sv. bratov, je namreč v popravilu). S prošnjo, molitvijo in pesmijo je verno ljudstvo počastilo relikvije sv. Cirila, na oltarju pa so bile podobne bl. Slomska, sv. Cirila in Metoda ter p. Leopolda Mandiča. G. Angel Kosmač, duša in neustrudni pobudnik Cirilmetodove nedelje, je ob koncu lepo uokviril smisel slavlja na Vejni. V svetišču počastimo Mater Božjo, spomnimo se pomena in potrebe po duhovniških poklicih, ne nazadnje pa je srečanju namenjen tudi ekumenski trenutek ali želja po edinosti: v Cerkvi, narodu in družini.

MR

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

16. NAVADNA NEDELJA

"To, da vsemu gospoduješ, stori, da vsemu prizanašaš" (Mdr 12, 16).

"Ti, Gospod, si usmiljen in milostljiv" (Ps 86, 15).

"Duh prihaja na pomoč naši slabotnosti" (Rim 8, 26).

"Pustite, naj oboje skupaj raste do žetve" (Mt 13, 30).

Sv. pismo nas uči spoznavati Boga polagoma, a popolnoma ga nikoli ne dojamemo. Ne govori o golem razumskem spoznavanju Boga (Sir 17, 8), iz ustvarjenih dobrin (Apd 14, 17). Kajti to spoznanje je dano vsem ljudem: "Saj jim je to, kar je mogoče spoznati o Bogu, očitno: sam Bog jim je namreč to razodel. Kajti od stvarjenja sveta naprej je mogoče to, kar je v njem nevidno, z umom zreti po ustvarjenih bitjih: njegovo večno mogočnost in božanskost" (Rim 1, 19-20). Pač pa govori zlasti o spoznavanju ljubezni. Saj Bog lahko poznam in ljubim, hudiča pa poznam, a ga ne priznam.

Vera je končno pristrčno zaupanje v Boga in sinovska ljubezen. Ni torej filozofsko poznavanje. Sam Gospod nas tega uči. Današnje prvo berilo namreč tako govori: "Razen tebe, Gospod, ki ljubiš življenje, ni Boga, ki bi skrbel za vse" (Mdr 12, 13).

Božja moč je v pravičnosti in prizanesljivosti. Svoje moči ne razkazuje kakor ošaben človek, ki se zagradi v svojo trdnjavo, v oklep, v orožje in imetje. Bog pa je "gospodar moči", zato sodi milo in nas vodi z veliko prizanesljivostjo" (Mdr 13, 18). Poučuje nas, "da mora pravični biti prijatelj ljudi" (Mdr 13, 19). Jezus zahteva celo, da ljubimo svoje sovražnike (Mt 5, 44; Lk 6, 27).

Kakšen je torej ta Bog? Ali ni v strahu pred ljudmi? Saj ne stopi takoj proti krivicam, ki se godijo nedolžnim. Dopusča tudi največje zločine in nedopovedljivo trpljenje. Kajti če je vsemo-

gočen in vseveden, mu nič ne more uiti. Lahko preiskuje vsako srce. Zakaj torej tega ne naredi?

Hudi duh je Jezusa skušal s temi besedami: "Če si Božji Sin, se vrzi dol, kajti pisano je: svojim angelom bo zato zapovedoval in: na rokah te bodo nosili, da z nogo ne zadeneš ob kamen. Jezus mu je odgovoril: 'Pisano je tudi: Ne preizkušaj Gospoda, svojega Boga!'" (Mt 4, 6-7).

Toda mi bi radi spoznali kaj več o tem skrivnostnem Bogu, katerega podoba smo (1 Mz 1, 27). Po Sv. pismu je naša podobnost Bogu kaj več kakor po razumu in svobodni volji, je podobnost po ljubezni. Vsaj morala bi biti taka. Do tega pa pridemo po vztrajnem premišljevanju in po hvali. Hvalo poje tudi današnji psalm: "Ti, Gospod, si dober in odpuščaš, ti si poln dobrote do vseh, ki te kličejo... Ti, Gospod, si usmiljen in milostljiv, počasen za jezo in bogat z dobroto in zvestobo" (Ps 86, 5, 15).

Ker je Bog usmiljen in prizanesljiv, mora biti tak tudi vernik, celo vsak človek. Tedaj se pridruži stokanju celotnega stvarstva, ki pričakuje razodetje slave. Kar je podobno bolečinam žene, ki pričakuje rojstvo otroka. Tako sam Sveti Duh "posreduje za nas z neizrekljivimi vzdihmi" (Rim 8, 26). In tudi mi izročamo svojo molitev, da jo Duh posreduje Bogu z nadnaravnimi vzdihmi, saj je naš odvetnik.

Izročajmo se torej Svetemu Duhu. Vsak dan obnavljajmo to daritev. Z njim govorimo. Po njem utrjujmo zaupanje v Boga, tako da lahko potrpežljivo, a dejavno, pričakujemo odrešenje, slavo.

Ne čudimo se pa, če so preizkušnje tako pekoče. Živimo namreč v svetu, ki Boga ne priznava. Zato gleda na vernega človeka kot na ljuljko ali plevel.

Veren človek je zanj tujek na tem svetu. Sveti Pavel govori o apostolih, a to smemo naobrniti na vsakega vernega človeka, ko pravi, da nas je Bog postavil na zadnje mesto, kakor da bi bili obsojeni na smrt, kakor da smo postali prizor, ki ga gledajo svet, angeli in ljudje... Postali smo kakor smeti sveta, kakor izvržek vseh (1 Kor 4, 9, 13). A glej, Bog gre sejat dobro, zdravo pšenico prav v ta svet. Ko pa pšenica raste, se pokaže, da ni vse pšenica, pač pa

tudi ljuljka. Delavci, sejalci se nad tem jezijo. Zato menijo, da bi morali ustvariti za zdravo rast pšenice širše zračne pogoje, vsekakor bi morali izruti ves plevel, ki duši rast bodočega kruha.

Toda gospodar, sam Bog, je drugačnega mnenja. Ni samo milostljiv in usmiljen, kakor ga riše prvo berilo, marveč je tudi potrpežljiv in previden. Zato je počasen za jezo (Ps 86, 15). Ker upa, da se bomo ljudje medtem poboljšali in spremenili svoje življenje. Saj ima prste vmes hudič, ki ga je eno samo pobijanje nasprotnikov. Pri njem ni namreč mesta za drugačnost, za čudo stvarstva, ki je podoba vse presegaajoče Božje fantazije. Kar se razodeva v skrbni celo za travo (Lk 12, 22 ss), koliko bolj torej v skrbni za človeka, četudi je ta velik grešnik.

O hudobiji pa, ki duši dobroto na svetu, Jezus pravi: "Pustite, naj oboje skupaj raste do žetve" (Mt 13, 30). Čeprav je strog sodnik, je vendarle obenem širokogruden in potrpežljiv: saj zaupa, veruje v človeka.

Najmanjše seme dobrote je v Božji zamisli nekaj velikega, vsekakor je večje od hudobije. Seme evangelija, ki ga je Pavel sejal v Atenah, Korintu in drugod, je bilo čisto majhno, kakor gorčično zrno. Posebno beseda o vstajenju je bila deležna posmeha in prezira (Apd 17, 32), čeprav je vernim vseh časov sproščala junaško moč za premagovanje največjih muk. Nevernemu se je pa zdelo in se bo zdelo tako do konca, kot norost, slabost, vredna zaničevanja. Je pač norost križa (1 Kor 1, 27; 2, 14; 4, 10).

V njej pa se skriva neodpovedljiva skrivnost Božjega kraljestva, slave. Že zdaj se da delno ugotoviti razsežnost evangelija, ki je prekrasil dobesedno del sveta. Ta kvas bo deloval še naprej, do konca, do sodbe. Šele tedaj bo dokončni obračun vsega.

Beseda o večnem ognju, o ognjeni peči, o joku in škripanju z zobmi je nadvse resen opomin. Ni grožnja, saj se nekateri ne stregajo niti tedaj, ko bi videli koga od mrtvih vstati (Lk 16, 31), pač pa opomin, naj delamo s strahom in trepetom za svoje in vseh odrešenje (Flp 2, 12).

Kdor pa ima ušesa za poslušanje, bo poslušal (Mt 13, 43).

S 1. STRANI

OGLEJSKI DUH

Prof. Stefano Brazzano je uredil prvi del spisov Venancija Fortunata, medtem ko sta prof. Maria Veronese in prof. Ada Gonzato De Biasi uredila dve deli Viktorina Ptujkega, in sicer Pasijone ter Dela mučencev.

Venancij Fortunat je bil oglejski škof, predvsem pa po duši pesnik in pisec enajstih knjig pesmi, ki so še danes poznane pod naslovom carmina. Še danes se v cerkveni liturgiji uporabljajo dve njegovi himni. Prof. Giuseppe Cuscito s tržaške univerze je na predstavitvi prikazal njegov človeški lik, a tudi njegovo vlogo na teološkem in kulturnem področju.

Prof. Alessio Persig z milanske univerze pa je orisal lik in delo Viktorina Ptujkega, ki ga je vedno označevalo predvsem načelo, da mora kristjan ostati zvest svoji veri v Kristusa, in to vedno, vse do mučeništva. Prav zato je tudi pisal o raznih mučencih za Kristusovo vero in seveda o njihovih različnih življenjskih in mučeniških izkušnjah.

Goriška nadškofija, ki skupaj s Skladom oglejske bazilike skrbi za izdajo knjig duhovnih očetov oglejske Cerkve, bo z izdajo spisov velikih mošt in žena iz Ogleja nadaljevala, tudi zato, ker hoče današnjemu kristjanu in človeku ponovno odkriti izvir, iz katerega se lahko tudi danes napaja vsa naša skupnost.

Med večjezično mašo, ki je odraz naše družbe na Goriškem, je pel zbor goriške nadškofije, ki ga sestavljajo pevci raznih zborov, vodil pa ga je Francesco Fragiaco. Zbor

je tudi prepeval v vseh jezikih vseh narodov, ki živimo v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

Med slovesno pridigo, ki jo je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni pričel s pozdravom v furlanskem, italijanskem in slovenskem jeziku.

Žal moramo poudariti, da se za vso deželo FJ-k pomembnega bogoslužja niso udeležili predstavniki deželne vlade, medtem ko sta pokrajinski predsednik Giorgio Brandolin in goriški župan Vittorio Brancati s svojo prisotnostjo dokazala, da se zavedata pomena, ki ga imata danes tako goriška Cerkve kot Oglej z vsem svojim duhovnim nabojem.

Goriški nadškof msgr. Dino De Antoni je imel med mašo izjemno dobro pridigo, za katero si upamo trditi, da je dobro izhodišče za prihodnost naše dežele, česar so se v Ogleju zavedali tudi krajevni politiki, ki vedo, da je prisotnost treh narodov v naši deželi bogastvo, na katerem velja tudi v prihodnje graditi.

Msgr. De Antoni se je med homilijo vprašal, kakšna je bila družba, ko sta sv. Mohor in Fortunat oznanjala evangelij. Poudaril je, da sta tudi svetnika našel na ovire, ugovore, posmeh, celo smrtno obsodbo, a sta vseeno vztrajala v veri v Boga, "ki se učloveči, umre in nato vstane od mrtvih". Tudi takratna družba je prisegala na relativnost, na mite in druga protikršćanska načela in je bilo zato oznanjanje evangelija, predvsem pa življenje po Kristusovih načelih težavno, kot je tudi danes. Msgr. De Antoni je povedal, da moramo kristjani tudi danes oznanjati evangelij

in predvsem "pomagati, da ti-
sti, ki prosijo za prejem zakramen-
tov, odkrijejo smisel življenja in jim mi s krščanskim vzorom nudimo evangelijske odgovore, jim predlagamo in ki odgovarjajo današnjim zahtevam in potrebam". To morajo storiti vsi v Cerkvi: škofje, duhovniki, diakoni in verni laiki, ki morajo vsi živeti odgovorno svoj krščanski poklic. Med drugim je msgr. De Antoni poudaril tudi kulturno in zgodovinsko vlogo oglejske Cerkve, ki mora biti tudi danes izhodišče za sodelovanje na vseh ravneh naše družbe: na civilni, kulturni, politični in seveda cerkveni ravni. Vse naše delo naj preveva močnejši občutek pripadnosti skupnemu občestvu in "si zato želimo, da dežela FJ-k ostane združena, nekaka harmonična delavnica, v kateri se bodo jezikovne, kulturne tradicije, zlasti italijanska, furlanska, slovenska in avstrijska duhovna dediščina, znale soočati z novimi izzivi sedanjosti. Mislim predvsem na sprejemanje in integracijo toliko ljudi, ki prihajajo na to območje, da tu najdejo delo, da zbežijo pred vojnami in preganjanji, da med nami najdejo kanček upanja za novo življenje. Moramo preživeti lokalpatriotske logike! Vsaka pokrajina naše dežele naj se izkaže s svojim značilnim doprinosom... Biti moramo torej združeni v imenu vzajemnosti, ker nas druži davna vera, tako da bo vsakdo s svojo prisotnostjo služil dobrobiti vseh, predvsem dobrobiti revnejših, bolnih, na rob potisnjenih in najmanjših!"

v Gorico nad 800 deklet na dekliški dan, maja se je zbralo do 500 fantov in mladih mož na fantovskem dnevu, na zaključni dan evharističnega kongresa se je v štandreu zbrala navdušena množica kakih osem tisoč udeležencev, da javno izpovedo svojo pripadnost Kristusu. Prizor, ki se ga ne bi smarovala niti matična domovina.

Dva svetova v sočasnem bivanju: fizično tako blizu drug drugemu in od davna eno narodno telo, ko ju ne bi ločevala državna meja, ki je nesrečno zarezala v narodovo tkivo; idejno pa tako daleč narazen, kakor daleč je totalitarizem, diktatura od demokracije, ideološko enoumje od svobode.

Sejanci pa so se sejal in sejejo tako tu, kakor tam. Morda so bili in so eni in drugi velikokrat žalostni in zaskrbljeni, ker so njihove besede padale in padajo na kamnita tla in med trnje. Na eni strani klicarji, zaznamovani z ujetostjo in utesnenostjo oznailne besede, ki jih budno nadzira oko in uho samopašne postave ter jim očita politikanstvo in boj za oblast. Na drugi strani pa čedermaci, zaskrbljeno oprezn pred nevarnostjo asimilacije in narodnega izumiranja. Sejanci, kdo bi jim zavaljal? Ob tem grenkem spoznanju se tako na novih mašah s pogledom, zazrtim v prihodnost, kakor na zlatih mašah z otožnostjo na prehojeno pot vedno znova postavlja vprašanje: kaj in kdo je duhovnik? Je žrtveno jagnje in grešni kozel, ali znamenje, pot?

DALJE

TORONTO 2002

"SOL ZEMLJE, LUČ SVETA"

Pred nami je veliki dogodek tega poletja, Svetovni dan mladit. Mladi z vsega sveta so se začeli zahajati v Kanado in se pripravljati na veliki teden. V torek, 23. t.m., se bo uradno začel 17. SDM, ko bo torontski nadškof Ambrožič pri uvodni maši v središču mesta sprejel mlade. V naslednjih treh dneh bo na sporedu kateheza, edinstvena priložnost, ko bodo romarji lahko poglobili nekatere verske teme s 450 škofi s petih celin. Kateheza bo potekala v 20 jezikih na 150 prizoriščih. V petek, 26. t.m., se bo popoldne začelo prvo srečanje mladih s sv. očetom. V petek bo tudi via crucis, v soboto proti večeru pa veliko in najbolj pričakovano bdenje s papežem, ko bodo na vrsti molitve, petje in pričevanja, prav na koncu pa še sporočilo in dialog z mladimi. Sv. oče se bo na prizorišče vrnil naslednjega dne, v nedeljo, 28. t.m., ko bo sklepna slovesna maša in vrhunec srečanja. Pred dvema letoma je papež povabil mlade, naj ponesejo ogenj v svet; že sedaj vsi pričakujejo, kaj bo tokrat povedal.



Navedimo nekaj zanimivih podatkov. Mladim bo na razpolago 2.000 spovednikov; za varnost bo skrbelo 20.000 prostovoljcev. Svojo prisotnost je zagotovilo kakih 5.000 duhovnikov in 500 škofov. Mladi bodo preživeli kanadske dneve v 500 šolah, 80.000 domovih, 200 socialnih središčih in 12.000 sobah v 150 hotelih. Kraj srečanja s papežem je velik kot 180 nogometnih igrišč; da bi ga zagradili, so nakupili 100 km ograj. Prav vsako besedo bodo udeleženci lahko slišali, saj je za največja srečanja pripravljeno kar 750 zvočnikov.

OB 50-LETNICI SKAVTIZMA V ZAMEJSTVU

25. AVGUSTA SKAVTI NA SV. VIŠARJAH

Slovenska zamejska skavtska organizacija bo v nedeljo, 25. avgusta, priredila na Sv. Višarjah srečanje aktivnih in neaktivnih skavtov, prijateljev in vseh tistih, ki jim skavtizem še danes nekaj pomeni. Gre za pobudo ob zaključku praznovanja petdesetletnice skavtizma v zamejstvu, obenem pa spomin na osemdesetletnico skavtizma na Slovenskem.

Srečanje noče biti retorična proslava, še manj pa nostalgčno gledanje v preteklost, ampak zahvalno dejanje, ki bi vsem udeležencem dalo vsaj za trenutek okusiti pristno skavtsko življenje v gorah. Program, ki si ga lahko v podrobnosti ogledate na spletni strani SZSO (www.szso.org) in o katerem bomo vnaprej še poročali, predvideva dva ključna trenutka, in sicer slovesno zahvalno sv. mašo ob 12.00 in pa popoldanski taborni ogenj,

SVETNIK TEDNA

27. JULIJ

SILVESTER ČUK

GORAZD, KLIMENT IN DRUGI UČENCI SV. CIRILA IN METODA

Srbska, makedonska in bolgarska (pravoslavna) Cerkve že dolga stoletja slavijo spomin glavnih učencev svetih bratov Cirila in Metoda, blagovestnikov Slovanov, ki so morali po letu 885, ko je umrl sveti Metod, zaradi nemškega preganjanja bežati iz Moravske in so se naselili na slovenskem jugu. V svetniškem koledarju omenjenih Cerkva najdemo imena sv. Gorazda, Klimenta, Nauma, Angelarija in Sava. Zdaj jih je v svoj prenovljeni koledar sprejela tudi katoliška Cerkve in njihov spomin slavimo 27. julija, na dan smrti sv. Klimenta Ohridskega leta 916.

Nas Slovence mora posebej zanimati sv. Gorazd. Klimentov življenjepis ga imenuje Moravana. Utegnil bi pa biti tudi iz skupine tistih petdesetih učencev, ki jih je svetima bratoma dal panonski knez Kocelj. Po poreklu je bil Gorazd potomec naših slovenskih prednikov, "prvi in doslej edini slovenski svetnik", piše o njem Franc Perko v Letu svetnikov. Bil je izredno nadarjen in je obvladal slovanski, grški in latinski jezik, zato ga je Metod določil za svojega naslednika. Po Metodovi smrti se je začelo na Moravskem preganjanje slovenskih duhovnikov in Gorazd je moral zapustiti deželo. Kam je odšel po izgonu, ni znano. Nekateri viri trdijo, da je deloval na Poljskem, drugi ga postavljajo v Dalmacijo, kjer naj bi utrdil glagolsko bogoslužje. Tretji viri poročajo, da ga je carigrski patriarh kot Metodovega naslednika posvetil v škofa in ga pozneje poslal oglejskemu patriarhu, da je deloval med Slovani tega patriarhata. Vendar so to le domneve. Ne vemo niti tega, kje je umrl in kje je bil pokopan. Dejstvo, da ga je svetniški nadškof Metod izbral za svojega naslednika in da so ga Metodovi učenci v Bolgariji začeli častiti kot svetnika, prča, da je bil res svetniški mož.

Drugi najpomembnejši učenec sv. Cirila in Metoda je bil sv. Kliment Ohridski. O njem je ohranjenih največ podatkov. Rodil se je med letoma 830 in 840, najbrž v slovenskem delu grške pokrajine Makedonije. V duhovnika je bil posvečen v Rimu, potem pa je z Metodom šel na Moravsko. Po Metodovi smrti je bil med voditelji slovenskih duhovnikov. Ko so bili izgnani iz Moravske, je skupaj z Naumom, Angelarijem in drugimi prišel v Bolgarijo, kjer ga je kralj Boris postavil za učitelja. Dal mu je tudi bogate darove, da je Kliment lahko sezidal samostan in cerkev v Ohridu. Tam je s sodelavci ustanovil šolo, iz katere je izšlo okoli 3500 učencev, usposobljenih za cerkvene službe. V tej šoli so uporabljali glagolico; v severovzhodni Bolgariji pa je škof Konstantin leta 893 namesto nje uvedel lažjo pisavo, ki po sv. Cirilu nosi ime cirilica, in ta je kasneje povsod izrinila glagolico.

Kliment je tudi plodovito književno deloval. Napisal je lepe in lahke cerkvene govore, pisal je življenjepis cerkvenih očetov in zložil več pesmi. Nekateri njegovi spisi so se ohranili. Na stara leta se je umaknil v samostan ob Ohridskem jezeru, kjer je 27. julija leta 916 umrl. Ko so Turki cerkev sv. Pantalejmona leta 1396 spremenili v mošejo, so Klimentove posmrtno ostanke prenesli v cerkev Matere božje, ki so jo poslej imenovali kar cerkev sv. Klimenta, in tam je pokopan še danes.

Ime Gorazd se na Slovenskem ne sliši najbolj pogosto. Znano je bilo med karantanskimi Slovenci: Gorazd je bil sin kneza Boruta, njegov bratranec pa je bil Hotimir. Ime razlagajo iz ruske cerkovnoslovske besede Gorazd, ki pomeni izkušen, spreten. Ime Kliment je pri nas znano v obliki Klement ali Klemen, je pa zelo redko.

ZLATOMAŠNA PRIDIGA TONETU LAZARJU

KAJ IN KDO JE DUHOVNIK? (1)

FRANC KRALJ

Ob zlati maši g. Lazarja je lepo pridigal zlatomašnik prof. Franc Kralj. Njegove tehtne besede so marsikoga nagovorile in jih zato z veseljem objavljamo, da bodo ostale zapisane.

Spoštovani in dragi bratje in sestre, duhovniki in božje ljudstvo, iskreno pozdravljeni!

Danes je praznik, danes je lepo. Bog bodi zahvaljen za zlatomašni jubilej, ki nam je bil naklonjen v Števerjanu, v "biseru naših Brd, goric bogatem in vinorodnih trt", kakor je pred dobrimi 50 leti zapela Ljubka Šorlijeva.

"Sejavec je šel sejat", začelna Jezus svojo pripoved v današnjem evangeliju.

Naš jubilar Tone je na pot sejavca stopil pred 50 leti, ko ga je poklical naš Gospod. V žaru svoje mladosti se mu je odzval z besedami: "Tukaj sem. Pošlji mene!" Petdeset let setve: od rodne Idrje do Spodnje Idrje in Ledin, do Tolmina in Loga pod Mangartom, do Čezsoče, Soče, Trente in Zavrata ter od leta 1972 med goriškimi Slovenci v Italiji v Doberdolu, Jamljah in Dolu, končno od leta 1986 v Števerjanu. Zgodba se je torej pričela v živorebrnem mestu, ki je bilo skupaj z ostalo Primorsko pet let prej priključeno k Sloveniji v takratni Jugoslaviji.

Bil je to čas težkih preizkušenj, eden najtežjih v zgodovini Cerkve na Slovenskem od turških vpadov in reformacije do današnjega dne. Prav leta 1952 je bil pritisk komunistične oblasti na Cerkve in na verne v Sloveniji najhujši. Cilj revolucionarne ideologije je bil jasen: odpraviti Cerkve in vero. To je bilo leto, v katerem je bil v Novem mestu zažgan ljubljanski škof Anton Vovk, ki je ob posvečenju novomašnikov še nosil na obličju sveže sledove zadanih ran. Čas, ko je bilo Cerkvi in cerkvenim ustanovam odvzeto premoženje. Čas, ko so bile redovnice pregnane iz bolnišnic in vzgojnih zavodov. Čas, ko je bil verouk izključen iz šole do današnjih dni in bogoslovna fakulteta izločena iz ljubljanske univerze. Nekaj sto duhovnikov je bilo zaprtih in Božič se ni smel več javno praznovati. Ljudje na vodilnih mestih v šolah, vzgojnih zavodih, v vojski in v podjetjih niso smeli javno prakticirati svoje vere in versko vzgajati svojih otrok. Cerkve je bila potisnjena v zakristije. Tako v osrednji Sloveniji.

Na Goriškem v Italiji so iste leta 1952 praznovali 200-letnico ustanovitve goriške nadškofije. V vrsti prireditelj, namenjenih Slovincem, je bil npr. sprejet sklep o gradnji katoliškega doma, aprila je prihitelo

Slovenska Zamejska Skavtska Organizacija



SZSO sprejeli v svoje vrste res veliko število članov. Danes jih organizacija vabi, da se v duhu gesla "semel scout semper scout" ponovno srečajo in kljub velikim generacijskim razlikam skupaj obnovijo zvestobo tistim brezčasnim skavtskim vrednotam, ki marsikomu niso zaznamovale samo mladosti, ampak tudi nadaljnjo življenjsko pot.

MODRI SOKOL



PODOBA JEZUSA KRISTUSA SKOZI OČI SODOBNIKOV

JADRANKA CERGOLO

"Nič ne morem, če me je usoda znamenitega Juda prevzela, še preden sem dvanajstleten prišel do krsta, tam v prvih letih Klavdijeve vladavine. Po krstu sem bil uveden v prvo neznatno krščansko skupnost v Atenah, komaj kaj poučen o Ustanovitvi nove vere." Tako se nam predstavi junak, izobraženi Elevterij, Grk po očeti in materi, rojen v senci Partenona, in že iz njegovih besed spoznamo, da, kdor govori prek glavnega junaka, je pisatelj sam: Alojz Rebula, ki z zadnjo izdano knjigo *Intervju o Prihajajočem* potrjuje svoje nagnjenje k verskim vprašanjem in k razmišljanju o podobi Jezusa Kristusa.

Knjigo je za letošnjo Veliko noč izdala založba Družina in, kot piše pisatelj sam, je to njegov osebni prispevek k praznovanju 50-letnice časopisa, čeprav delo samo ni nastalo s tem namenom. Zamisel knjige je precej originalna in zaradi tega tudi privlačna. Glavni junak zgodbe Elevterij se odloči, da se bo srečal in se pogovoril z vsemi osebam, ki so se na tak ali drugačen način srečale z Odrašenikom. Pred bralca se tako zgrne cela vrsta zanimivih intervjujev s pomembnimi osebnostmi, kar daje pisatelju možnost, da osvetljuje Kristusa lik z različnih zornih kotov: tako lahko sledimo Jožefovemu pričevanju o zaskrbljenosti, ko je njegov mali sin zbežal od doma in so ga končno našli v templju, ali pa pričevanje pastirja, ki je v noči Jezusovega rojstva občutil nenavadnost in magičnost večera, vse do številnih drugih oseb, ki so se s Kristusom srečale v času njegovega trpljenja in nato še vstajenja.

Junak se je Kristusovemu nauku približal v času prvih krščanskih skupnosti v rimskem cesarstvu in ga je lik Odrašenika tako prevzel, da je z veliko vnemo iskal in zbiral podatke o njem v času, ko je prvi evangelist komaj začel s pisanjem svojega pričevanja. Pri kristjanih je sicer našel na veliko zadržanje, ki je bilo sicer razumljivo v tistem času, saj so Rimljani komaj kamenjali prvega mučenca, Štefana, in je zato med njimi kraljeval velik strah. Junaku pa je uspelo pogovoriti se s številnimi akterji v Jezusovem življenju. Skupna nit vseh teh pogovorov je nenavadnost lika in pa mir, ki ga izžareva celotno njegovo telo: v očeh so lahko vsi intervjuvanci zaznali umirjenost in ljubezen. Med njimi pa niso samo taki, ki so bili Jezusu naklonjeni. Iz knjige lahko spoznamo velikega duhovnika Kajfo in Poncija Pilata, pri četrtem pogovoru pa se junak sreča celo s satanom, ki pripoveduje, kako je Jezusu predlagal tri skušnjave v času njegovega posta v puščavi. Pogovorov je v tej knjigi veliko, točneje dvajset, in so razvrščeni tako, da sledijo dogodkom iz Kristusovega življenja: od rojstva v revni štali do pogovora s Kleopom, učencem, ki je Jezusa srečal na poti v Emav.



Velika prednost in zanimivost knjige leži ne samo v originalni zamisli, temveč predvsem v vsebini pogovorov, ki osvetljujejo Jezusov značaj z različnih vidikov, predvsem pa ga predstavijo kot človeka, kot moškega, ki je živel v stalnem stiku z ljudmi, se jim približeval, jim ponujal svojo roko, se jim nasmehnil. Gre za "moderno, sveže branje knjige knjig, Kristusovega evangelija. Beseda smisla in upanja v današnjem ozračju nesmisla in brezupa".

Velika prednost in zanimivost knjige leži ne samo v originalni zamisli, temveč predvsem v vsebini pogovorov, ki osvetljujejo Jezusov značaj z različnih vidikov, predvsem pa ga predstavijo kot človeka, kot moškega, ki je živel v stalnem stiku z ljudmi, se jim približeval, jim ponujal svojo roko, se jim nasmehnil. Gre za "moderno, sveže branje knjige knjig, Kristusovega evangelija. Beseda smisla in upanja v današnjem ozračju nesmisla in brezupa".

"V ISKANJU RAVNOVESJA"

Tako je naslov krajšemu uvodniku v predstavitvenem biltenu letošnjih, že 37. študijskih dnevov Draga 2002. Tako kot vedno, piše namreč v uvodniku, "nas bo Draga popeljala od razmišljanja o skupnem do razmišljanja o posamezniku, njegovih tegobah v današnjem času, o odzivanju nanje ter o načetem ravnovesju v narodu, družini, človeku. Iskanje pravega ravnovesja med skrbjo za skupno in lastno (duhovno) dobro je pot, ki vodi v pravo sožitje znotraj skupnosti, znotraj naroda in narodov."

Iskanju tega ravnovesja bodo tudi letos posvečena štiri srečanja, ki se bodo izvršila od 30. avgusta do 1. septembra v parku Finžgarjevega doma na Opčinah. Dve srečanja bosta posvečeni manjšinski oz. širši primorski problematiki, dve pa občin, tako duhovnim kot splošnim vprašanjem, s katerimi se sooča sodobni človek, ki doživlja globalizacijske procese.

Draga 2002 se bo začela v petek, 30. avgusta, ko bo ob 17. uri stekla okrogla miza z naslovom *Manjšinske politične dileme*, na kateri bodo sodelovali prof. Jože Pirjevec, dr. Aldo Rupel, Bojan Brezigar in dr. Damjan Paulin. Druga okrogla miza, ki bo v soboto, 31. avgusta, ob 16.30, pa bo skušala osvetliti vprašanje primorske univerze. Na tem srečanju, z naslovom *Zakaj tretja slovenska univerza?*, bodo spregovorili slovenska ministrica za šolstvo dr. Lucija Čok, dr. Darko Darovec, dr. Livij Jakomin in mag. Andrej Malnič. Nedeljsko jutranje predavanje je že tradicionalno posvečeno verski oz. duhovni problematiki. Po maši, ki jo bo ob

9. uri daroval tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, bo ob 10. uri predaval mag. David Taljat na temo *Z vero do veselja*. Letošnje Drago pa bo sklenilo nedeljsko popoldansko predavanje zamejskega časnikarja in javnega delavca dr. Martina Breclja, ki se bo začelo ob 16. uri: naslov predavanja je *Med Evropsko zvezo in svetovno državo*.

V parku Finžgarjevega doma pa bo od 29. do 31. avgusta potekala tudi 12. Draga mladih. Letos je tema *Zedinjena Slovenija v zedinjeni Evropi*, udeleženci pa bodo skušali razumeti, kako bo padec meje z vstopom Slovenije v Evropsko unijo vplival na mlade v osrednji Sloveniji in na obmejnem območju. Spored letošnje Drage mladih vsebuje dve debatni srečanja in ustvarjalno-razvedrilne delavnice. Prvo debatno srečanje, z naslovom *Slovenija v EU: nove priložnosti za mlade*, bo v četrtek, 29. avgusta, organizatorji pa so se odločili ponoviti lansko izkušnjo videokonference, tako da se bodo spet zbrali v Komnu, Škofji Loki in Beltincih, kjer bo z začetkom ob 19. uri obnem potekala razprava. Petek, 30. avgusta, bo v celoti posvečen aktivnostim ustvarjalno-razvedrilnih delavnic: te bodo posvečene povezovanju in sodelovanju mladinskih organizacij in društev, izdelovanju skupnih izobraževalnih mladinskih projektov, umetniškemu ustvarjanju, časnikarstvu, športu in izdelovanju spletne strani. Drago mladih bo zaključila okrogla miza z naslovom *Več Evrope, več Slovenije*, ki bo v soboto, 31. avgusta, ob 10. uri.

NOVA SLOVENSKA KNJIGA

V zbirki izvirnega leposlovja *Nova slovenska knjiga* založbe Mladinska knjiga sta izšli dve novi knjigi: *Večer v Dubrovniku* Metoda Pevca, kriminalka o slovenski televiziji, ki govori o sodobnem svetu spreminjajočih se vrednot, v katerem stari junaki težko najdejo oporo za svojo identiteto, ter roman *Viktor Jelen*, sanjač pisatelja Vladimirja P. Štefaneca. Roman ohranja socialno in mentalno neprilagojenega junaka iz avtorjevih prejšnjih del, senzibilnega samozagledanca, ki ne najde modela za uspešno življenje.

Urednik zbirke je Aleksander Zorn. Nova slovenska knjiga je elitna knjižna zbirka, ki objavlja že uveljavljene slovenske pisatelje ali pa poetsko in stilno izdelana besedila. Zbirka prinaša poezijo, prozo, dramatik in literarno esejistiko.

Roman Metoda Pevca je kriminalka, obenem pa kot vsak dober roman več kot vsebinska zapolnitev žanrskega okvira: je vitalna in intenzivna avtorska pisava o sodobnem slovenskem svetu. V konglomeratu zasebnih in političnih spletk, v sesutju erotike in etike se odvijata klobčiči okoli smrti, ki odpira povsem neznano zakulisno dogajanje običajne resničnosti. Rešitev bo nemara tudi pomembno spremenila življenja nastopajočih.

Štefanecev novi roman ohranja junaka iz njegovih prejšnjih del. V romanu gre vse narobe ravno takrat, ko se zdi, da bo okolica v sanjaču končno uzrla uspešnega poklicnega in ljubezenskega osvajačca. Tem slabše za okolico. Krhki in negotovi jaz lahko pripravlja presenečenja in ne nazadnje najde izhod. Štefanecev roman *Viktor Jelen*, sanjač je napisan v elegantnem slogu in s pretanjenim čustvovanjem in je prav gotovo njegovo najljubše delo, poudarja založnik. (STA)

V preteklosti se je kulturno življenje bogato razširjalo ob skoraj ničnih materialnih možnostih in hudih zunanjih pritiskih. Danes, ko so vsaj materialne možnosti boljše, bi morali v labirintu vsakovrstnih vab najti pravo pot, po kateri bi se lahko razvijali v pokončne, zrele in odgovorne slovenske osebnosti. Vsakdo je pomemben in vsakdo je poklican, da po svojih močeh pomaga in išče tudi zase najboljše možnosti izražanja. Z obnovljenim večnamenskim središčem bo možnosti dovolj za dajanje in prejemanje. Predvsem mladi, ki s svojo kritičnostjo in bistrih očesom lahko veliko pripomorejo k iskanju novih oblik in načinov delovanja, ne smejo izgubiti poguma in volje do dela: rasti pa morajo iz preteklosti, da bi ne izgubili zgodovinskega spomina, ki je pri nam podobnih skupnostih bistvenega pomena za obstoj. Nam Slovencem ob jezikovni meji, ki jo že stoletja ohranjamo in skušamo navezovati dobre stike s sosednjimi narodi, ki nas na žalost preprosto spregledajo in preslijo, je narodnostna in kulturna mlačnost lahko usodna. Zavedati se moramo, da je vsakdo vezni člen neke dolge veri-

ge. Če se nekateri členi skrhajo in pretržejo, bo tudi veriga brez pomena, pa naj bo iz še tako močnega železa.

Obnovljeno središče pa bo doseglo svoj namen, če se bo v njem vsakdo počutil toplo kot ob domačem ognjišču, kjer bo vsakdo lahko začutil, da je dobrodošel in da lahko vzajemno daruje in prejema; središče naj bo pravi dom, izžarevanje srčne kulture in pravih odgovorov na izzive novega tisočletja. Pogled nas vseh naj bo uprt v prihodnost in naj išče najboljših možnosti za delovanje in sodelovanje.

V prihodnosti je bil optimistično uprt tudi pogled prvega odbora za Katoliški dom. "Ako kdaj pogledamo nazaj v temne dni", je na otvoritveni slavnosti akademiji 25. februarja 1962 dejal dr. Anton Kacin, "ne delamo tega, da bi obtoževali, ampak da bi iz mračne preteklosti zajemali novih sil, češ, če dvajsetletni pritisk našega naroda ni strl, ga tudi morebitni viharji v prihodnosti ne bodo zlomili. S to trdno zavestjo se bomo lotili dela v novi dvorani v upanju, da bo božja pomoč pri nas ostala".

KONEC

NAPOVEDNIK

**RADIO SPAZIO 103,
SLOVENSKE ODDAJE
(OD 19.7. DO 25.7.2002)**

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- Petek, 19. julija (v studiu Anka Černic): V poletne dni: Iz Avsenikove zbirke. - Svetnik tedna: Sv. Friderik, škof in mučenec. - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- Sobota, 20. julija (v studiu Jan Leopoli): Glasba za prijeten konec tedna. **- Ponedeljek, 22. julija** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- Torek, 23. julija (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- Sreda, 24. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Po dolini Slatnika. - Izbor melodij.

- Četrtek, 25. julija (v studiu Niko Klanjšček) - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo.

V dokumentarni oddaji *Graditelji* je bil v nedeljo, 14. julija, ob 10.30 predstavljen škof Alojzij Fogar. Vsak petek ob 17. uri prisluhnite politično satirični oddaji *Ob petkih pospravljamo podstrešje*, ki jo pripravlja Zlata Krašovec.

Vsako soboto je od 16. ure do 17. ure razvedrilna oddaja z nagradnimi vprašanji, glasbenimi željami in radijskimi čestitkami. Svojo čestitko lahko brezplačno pošljete v eter, če pokličete po telefonu: 003865 6281114 ali 003865 6281113

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slišnost na Tržaškem boljša kot prej!

ITALIJANSKA MODA V MGLC

V Mednarodnem grafičnem likovnem centru (MGLC) so v torek, 16. t.m., odprli razstavo Italijanska moda 1950 - 1980.

Na ogled je 60 kreacij najbolj znanih oblikovalcev italijanske visoke mode, ki so jih sesili za posebne kupce - filmske ali gledališke igralke ter predstavnike italijanske aristokracije. Razstavljena so oblačila blagovnih znamk Albini, Armani, Balestra, Baratta, Biki, Capucci, Carosa, Curiel, Ferre, Fürstenberg, Galitzine, Krizia, Lancetti, Missoni, Moschino, Pucci, Simonetta, Sestre Fontana, Stop Senes, Valentino in Versace. Že sama imena povedo, da gre za elito italijanskih modnih kreatorjev. Razstavo, ki je nastala v sodelovanju z Italijanskim kulturnim inštitutom, veleposlaništvom Republike Italije v Ljubljani in Skladom Sartirana Arte, sta postavila Alan Hranitelj in Donato Marconi.

Kot je po poročanju STA na novinarski konferenci povedala direktorica Italijanskega kulturnega inštituta Carla Maria Burri, razstava ponuja vpogled v modno oblikovanje, s katerim je Italija zelo uspela v svetu, in ga zato želi bolj predstaviti tudi v svetu. Povedala pa je tudi, da je iz razstavljenega gradiva razviden razvoj od unikatno izdelanih oblačil do serijske industrijske proizvodnje in posredno tudi uspeh italijanske mode v svetu.

KLJUČNI MOMENTI NASTANKA IN RAZVOJA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ (1962-2002) - 5.

Ob 40-letnici Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici objavljamo v podlistku odlomke iz raznih publikacij, ki jih je zbrala prof. Marija Kacin.

Leta 1996 je bil Katoliški dom prenovljen in preimenovan v Kulturni center Lojze Bratuž. Predsednica centra je prof. Franka Žgavec. Pred izidom je publikacija, ki bo vsebovala tudi prikaz o delovanju društev, ki delujejo v okviru centra.

Lojze Bratuž (1902-1937) - "Skoraj protislovno zveni, da je postal žrtev političnega nasilja umetnik, ki se za politiko nikoli ni zanimal," je zapisal Anton Kacin. "Ob smrti Lojzeta Bratuža so 'zabučale naše gore, naši lesi'. Danes, po dvajsetih letih, (16. februarja 1957, op. ured.), je spomin nanj še prav tako živ."

Mlajše generacije so se zavzeto lotile dela. Zelo velike zasluge ima v tem

pogledu požrtvovalni in priljubljeni duhovnik gospod Marjan Markežič. "Bog nam ohrani še dolgo med nami g. Marjana!", je zapisal v svojih spominih msgr. Močnik. Danes stoji na drevoredu XX. septembra prenovljeno, posodobljeno, potrebam novega časa odgovarjajoče večnamensko središče: Kulturni center Lojze Bratuž. Zrasel je iz prejšnje zasnove, uprt pa je v prihodnost. "Mladi goriški arhitekt David Faganel je z uporabo modernih in klasičnih naravnih gradbenih materialov idealno prikazal concordio veteris et novi", je zapisala Verena Koršič, "in zavestno in simbolično, kot sam pravi, združil staro in novo: 'Odnos med starim in novim kamnom naj bi bila metafora povezave med starim in novim. To je tako, kot je v kulturi: ne moreš ničesar novega narediti, če nimaš izkušnje, poznavanja zgodovine, tradicije, starih korenin in vrednot...'

POKLON OB 90-LETNICI ROJSTVA

NA MEDNARODNEM FESTIVALU
KOMORNEGA GLEDALIŠČA

PESTER IN KAKOVOSTNI KONCERT

SPOŠT. PROF. ALFONZ ČUK

Zadnje dneve junija, ko smo zaradi selitve na Placuti spravljali arhiv Goriške Mohorjeve družbe, mi je v roke prišel dopis, iz katerega sem razbral, da ste bili takoj po drugi svetovni vojni odbornik te naše mohorjanske družine. O vas sicer ne vem veliko, saj ste Gorico zapustili že leta 1948 in se odpravili v New York, kjer ste bili za kaplana v raznih župnijah, obenem pa ste tudi študirali psihologijo, o kateri ste nato tudi predavali na St. Vincent College v mestu Latrobe. Vendar se mi je zdelo zanimivo, da srečam vaše ime tudi v zvezi z našo in očitno tudi vašo GMD. Te dni pa, ko sem spravljal svoje domače police, mi je prišla v roke neka številka Pogledov, glasila inštituta Studia Slovenica, ki jih ureja dr. Janez Arnež, in pogled se mi je ustavil prav na nekaterih objavljenih odlomkih iz vašega zanimivega medvojnega dnevnika.



ter znanstveno strogost. Vsaj tako se je letos spomladi spominjal med neko radijsko oddajo dr. Zorko Harej, ki vas je poznal prav iz let, ko je študiral v Gorici in ob vas navajal še vrsto imenitnih mož in vzgojiteljev, ki so kovali nove generacije duhovnikov, a tudi laičnih intelektualcev, v časih, ko to ni bilo ne lahko ne posebej varno. V prvem povojnem času vas je nadškof Margotti imenoval za ravnatelja slovenske gimnazije v malem semenišču v Gorici, kar ste sprejeli in šolo organizirali. Starejši študentje se vas tudi gotovo spominjajo, saj ste bili v tej fari za župnika

v letih 1942-44. Vsekakor ste bili človek, ki je bil po svojem značaju izrazit učenjak, a gotovo tudi tesno povezan z življenjskimi potrebami našega ljudstva.

Zakaj ste se odločili in odšli v Ameriko, doslej mi ni bilo dano izvedeti, a v bistvu to ni niti važno. Meni ste ostali simpatično v spominu, ker sem o vas bral v Črniški kroniki msgr. Novaka, da ste bili zraven tistega 27. marca 1947, ko je mednarodna razmejitvena komisija zaslišala kanclerja na ordinariatu dr. Rudolfa Klinca, kanonika Alojzija Novaka kot odgovornega urednika Slovenskega Primorja in vas, dr. Čuk, kot profesorja in ravnatelja slovenske škofijske gimnazije. Zastopali ste tudi ostale slovenske duhovnike in v njihovem imenu predstavili spomenico z zahtevo po priključitvi Primorske k Jugoslaviji. Podobno so naredili tudi slovenski duhovniki na Tržaškem ali hrvaški v Istri, po znani pravili, ki ga je bil baje med soprobratje 'vrgele' Šček, češ Primorska mora kljub vsemu hudemu, ki ga povzroča komunizem, pripadati Jugoslaviji, saj je za ta cilj bilo med našim ljudstvom preveč materialnih izgub in človeških žrtev ter ker je znano, da razni izmi prej ali slej propadejo, narod pa ostane in z njim zemlja, ki mu pripada in za katero so ljudje krvaveli in umirali.

Mednarodno razmejitveno komisijo so sestavljali Francoz, Rus, Amerikanec in Anglež, ob teh pa še vrsta prevajalcev in izvedencev. Goriški slovenski duhovniki ste želeli govoriti po slovensko, kar ni bilo slučajno. Msgr. Novak piše, da je stvar šla zelo počasi, ker so prevajalci najprej vsako posamezno vprašanje prevedli v jezike sodelujočih velesil, potem pa tudi v slovenščino. Vaše odgovore pa so nato spet prevajali v angleščino, francoščino in ruščino. Tak uradni postopek, piše Novak, vam je bil ugoden, ker ste prav vi, dr. Čuk, vsa vprašanja razumeli že v originalu in ste vsebino prišepnili ostalima dvema, da ste se lahko temeljito in sproti pripravljeni in postregli komisiji z natančnimi podatki. Zasljevalce so zanimala izrazito statistična vprašanja predvsem o prebivalstvu in narodni pripadnosti le tega. V tem smislu so odlično vlogo opravili šematizmi goriške nadškofije za čas pred prvo svetovno vojno in kmalu po njej ter za leto 1942, tako da so bile tudi statistično razvidne rane, ki so jih slovenskemu narodnemu telesu prizadele prva svetovna vojna, fašizem in nato gorje druge svetovne vojne. Dokazovali ste torej, do kod biva slovenski rod, kot je nekoliko poetično zapisal v svoji kroniki Alojzij Novak, in gotovo vplivali na razmejitve.

Tako, kaj naj dodam? Vaša okrogla obletnica je mimo. Spomin obnovljen. Za danes pa bo toliko dovolj in naj se zato poslovim od vas z najlepšimi pozdravi.

S spoštovanjem

MARKO TAVČAR

OTROŠTVO KOT KLJUČ ŽIVLJENJA

Mednarodni festival komornega gledališča "Zlati lev" bo od 26. julija do 4. avgusta popestril istrsko mesto Umag. V brošuri ga je njegov direktor



in umetniški vodja režiser, koreograf in dramaturg Damir Zlatar Frey (na sliki) predstavil tako: "Festival je razlog za slavlje, saj prihajajo v mesto igralci, 'božji poštarji', s sporočili z neba. Letos je pred nami zelo zahtevna tema: otroštvo".

Namen organizatorjev Mednarodnega festivala je združiti kulturo in turizem. Lanska izvedba je bila v tem smislu zelo uspešna, saj si je predstav oglevalo skupno 8.000 obiskovalcev. Festival je tekmovalnega značaja, predstave za majhne igralske zasedbe ocenjuje mednarodna žirija, ki ji bo letos predsedoval Dino Mustafić iz Sarajeva. V tekmovalnem programu bo sodelovalo 9 gledališč iz Hrvaške, Slovenije, Italije, letos tudi iz Nizozemske in Zvezne republike Jugoslavije. Iz Slovenije letos sodelujejo Ljubljanska Drama, Gledališče Glej in Prešernovo gledališče Kranj. Poleg tekmovalnih predstav so organizatorji pripravili še vrsto spremljevalnih prireditev.

Medtem ko je na prvih dveh izvedbah festivala sodelovalo tudi naše Slovensko stalno gledališče - in sicer z monodramama Devetsto in Balerina Balerina -, se tokrat festivala ni moglo udeležiti, ker so bile njegove letošnje predstave v komorni zasedbi tehnično prezahtevne ali pa se niso ujemale s temo letošnjega festivala. SSG pa je ostalo v dobrih prijateljskih stikih z organizatorji festivala in z njimi še naprej sodeluje: v ponedeljek, 15. t.m., je predstavljena tiskovna konferenca za tržaške slovenske in italijanske medije bila v Kulturnem domu.

BS

MePZ HRAST POD OBOKI OGLEJSKE BAZILIKE

ANDREJ ČERNIC

Oglej je že od nekdaj pomembna postojanka vsega krščanskega sveta. V zgodovini je bil veliko časa med pomembnejšimi verskimi središči takoj za Rimom. Oglejska bazilika ostaja danes ena redkih prič zlatih obdobja moči in vplivnosti nekdanjega patriarhata, ki je zajemal tudi naše kraje. Na pomembnost, ki jo je imela oglejska bazilika, spominjajo tudi mozaiki in freske neprecenljive vrednosti, ki si jih še danes lahko ogledamo.

Letošnje leto bi lahko označili kot povratek v preteklost za oglejsko župnijo in bolj splošno vse vernike v naši deželi. Po dolgem času so se namreč v oglejski baziliki sklenila obnovitvena dela. Obiskovalci lahko ponovno občudujejo umetnine v baziliki v nekdanjem žaru in blišču. Slednje so v očeh publike še bolj izrazite po zaslugi novega sistema za razsvetljavo in podporne strukture iz stekla in jekla. Oglejska bazilika se že dobro leto lahko ponaša tudi z novimi orglami, ki s polnostjo svojega zvoka napolnijo vsak kotiček vseh treh cerkvenih ladij.

Da bi prenovitev bazilike proslavili na primeren način, je več krajevnih cerkvenih predstavnikov in glasbenih strokovnjakov pripravilo pester in zelo kakovosten program poletnih koncertov, ki so se začeli 30. junija in se bodo sklenili 24. avgusta.

V četrtek, 11. julija, so organizatorji pripravili poseben večer na čast svetima Mohorju in Fortunatu, zavetnikoma dežele Furlanije-Juljske krajine, na predvečer njune goda. Na slavnostnem koncertu je sodeloval tudi MePZ Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Večer so sooblikovali še orkester in zbor Sv. Marka iz Pordenona, Cappella musicale iz videmske stolnice in pevska skupina iz Mestne kapele v Trstu. Koncert, ki mu je prisostvoval tudi goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, so otvorili doberdobski pevci. Pod Lavren-

čičem vodstvom so Doberdobski predstavili publiko izseke iz sakralne glasbe od renesanse do današnjih dni. Poseben poudarek je bil namenjen slovansko-slovenski glasbeni tradiciji. MePZ Hrast je najprej odpel renesančno *Alleluia*. *Cantate Domino canticum novum* za tri zборе in tako primerno počastil njenega avtorja in prvega slovenskega skladatelja Jacobusa Gallusa. Renesancnemu glasbenemu odtenku je sledila romantična polifonska umetnina Felixa Mendelssohna Bartholdyja *Richte mich, Gott*, ki je z bogatim osemglasjem v oglejski baziliki lepo odmevala. Zbor je publiko po skladbi iz nemške romantike predstavil staroslovansko sakralno tradicijo. Z izvedbo Mokranjčevega *Opela* so doberdobski pevci želeli opozoriti na vidno vlogo, ki jo je slovanski in vzhodni svet zgodovinsko gledano odigral pri nas. Pod Lavrenčičevo taktirko je doberdobski zbor z zgodovinskim preskokom prešel na sodobno sakralno



glasbo. Najprej so doberdobski pevci oglejski publiko predstavili zamejskega skladatelja Stanka Jeričija s pesmijo *Tebi Gospod*. Svoj nastop je MePZ Hrast sklenil z *Alleluia*, moderno skladbo iz 20. stoletja, ki jo je uglasbil Američan Randall Thompson.

Pevci zbora Sv. Marka iz Pordenona so se odločili za program, ki je zaobjemal romantično sakralno glasbo iz obdobja romantike: predstavili so tri skladatelje iz 19. stoletja, Avstrijca Antona Brucknerja, Nemca Felixa Mendelssohna in Francoza Cesarja Francka. *Cappella musicale* iz videmske stolnice je predstavila domače avtorje, Pevska skupina iz tržaške mestne kapele pa je zapela 11 himn liturgičnega leta: vsakemu cerkvenemu prazniku so Tržačani posvetili himno.

VLADIMIR MAKUC V LJUBLJANI

Na tiskovni konferenci v Ljubljani so v Mednarodnem grafičnem likovnem centru v torek, 16. t.m., poleg predstavitev razstave italijanske mode spregovorili tudi o prihodnjih razstavah, ki jih nameravajo prirediti do konca leta v enem najuglednejših slovenskih razstavišč.

Za drugo polovico avgusta v MGLC napovedujejo projekt Saša Vrabčiča z naslovom *Veliko pričakovanje*. Gre za projekt, zasnovan kot t.i. "public art" na 100 velikih, jumbo plakatih, ki bodo na ogled v Ljubljani, Mariboru in Slovenj Gradcu.

Za september napovedujejo predstavitev dela *Zadnja večerja* Damiena Hirsta, serijo trinajstih sitotiskov, za katere je Hirst dobil prvo nagrado na lanskem grafičnem bienalu in jih je sedaj podaril MGLC-ju. Oktobra bo na ogled razstava v okviru festivala *Mesto žensk*, od začetka novembra do konca leta pa bo na ogled razstava Vladimira Makuca, na kateri bodo predstavljena različna področja umetnikovega ustvarjanja, od grafike, risbe in slikarstva, do kiparstva in oblikovanja keramike. Vladimir Makuc, ki je po rodu iz naših krajev, velja za enega najbolj uveljavljenih in najbolj prodornih slovenskih likovnikov, ki je v slovenski povojni likovni umetnosti s samosvojem likovnim izrazom in svojimi grafičnimi elementi pustil globoko sled.

NOVOST MED IZSELJENCI V KANADI

KANADSKO SLOVENSKO ZGODOVINSKO DRUŠTVO

Dne 11. junija je bil ustanovljen iniciativni odbor Kanadskega slovenskega zgodovinskega društva, katerega namen bo zbiranje in ohranjanje zgodovinskega gradiva slovenske kulturne dediščine v Kanadi. Društvo ima svoj začetek v času, ko se je porodila ideja ob zbiranju zgodovinskega gradiva za zbornik Slovinci v Kanadi in za katerega je že zbranega obilo zgodovinskega arhiva slovenskih društev, klubov in drugih družbenih institucij. V arhivsko gradivo sodijo zgodovinski dokumenti nanašajoči se na slovensko skupnost v Kanadi, fotografije, izvirna leposlovna dela, napisana v Kanadi, ter dela slovenskih slikarjev in drugih kulturnih delavcev, skratka delo, obstoj in doprinos slovenskih organizacij v Kanadi. Poudarek je torej na slovensko-kanadski izvirnosti.

Društvo bo popolnoma nova in neodvisna organizacija, ki bo morala imeti svojo ustavno listino, v kateri bo

predstavljen njegov namen, in bo morala tudi zadostiti zahtevam arhivske znanosti. Novo društvo ne bo kakšna priključena organizacija, ampak popolnoma samostojna in zato bo skušala pritegniti v organizacijo nove moči, katerim je mar kanadska slovenska kulturna dediščina.

Iniciativni odbor je že navezal strokovne stike s predstavniki kanadskega državnega arhiva v Ottawi, kateri so tudi neposredno svetovali, kakšno pot naj podvzame nova organizacija. Predstavniki kanadskega državnega arhiva je svetoval, naj bi bilo vodstvo dodobra seznanjeno z arhivsko znanostjo in s knjižničarstvom, da ne more biti navezan na kakršnokoli drugo organizacijo, na drugi strani pa je obljubil, da bo Kanadsko slovensko zgodovinsko društvo dobilo svoj oddelek v kanadskem državnem arhivu in tudi drugo morebitno pomoč.

Iniciativni odbor se je tudi že do-

govoril z osrednjo slovensko institucijo s starostnim domom Lipa za arhivske prostore, ki bodo na voljo, čim bo dokončan pridružen del stavbe, se pravi v jeseni 2002. Vodstvo Lipe je z veseljem pozdravilo idejo slovenskega zgodovinskega društva in njegovo naselitev v domu Lipa.

Iniciativni odbor sestavlja 12 članov predstavnikov obstoječih slovenskih organizacij, kateri so izvolili naslednji začasni izvršni odbor: predsednik Stane Kranjc, podpredsednik prof. Ann Urbančič Ph. D., tajnik Jožica Vegelj, blagajnik Frank Brence in dr. France Habjan, tiskovni referent. Strokovno vodstvo sestavlja prof. Jerry Ponikvar B.A.B. Ed., M.E.D. in prof. Dr. Janez Vintar CD, FEED.

Direktorji so tile: Jože Slobodnik, častni konzul, Darko Medved, predsednik doma Lipe, Dorothy Lenarčič, Florijan Merkun ter Ema Pogačar.

Zunanji sodelavci: Silva Plut in Ivo Bergant (Vancouver), Albert Časar (Winnipeg), Dr. Stane Bah (Windsor), Rev. Franc Letonja (Montreal), Cvetka Kocijancič ter Peter Čekuta (Toronto).

FH

SV. JAKOB / PRAZNOVANJE ZAVETNIKA

SLOVENCİ BODO PRAZNOVALI POSEBEJ



Prihodnji četrtek, 25. julija, bo pri Sv. Jakobu potekalo slovesno obhajanje praznika župnijskega zavetnika sv. Jakoba ap. Praznično vzdušje pa ne bo popolno, saj praznovanje ne bo skupno: šentjakobski slovenski verniki so namreč odločili, da bodo praznovali posebej. 25. julija torej Slovenci ne bodo sodelovali pri skupnem slovesnem bogoslužju, ki bo ob 18.30 v župnijski cerkvi in kateremu bo sledila procesija po rajonskih ulicah, temveč se bodo zbrali pri slovenski službi božji, ki bo ob 17. uri vedno v šentjakobski cerkvi. Napovedano je sodelovanje Združenega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta.

Vzrok za ločeno praznovanje je neljubi dogodek, ki se je pripetil že drugič zapored. Kot so nam sporočili od Sv. Jakoba, so odgovorni za pripravo praznovanja farnega zavetnika namreč dali tiskati barvne lepake izključno v italijanski, poleg tega pa slovenska prisotnost sploh ni omenjena, če ne v stavku, kjer je omenjeno tudi petje slovenskega pevskega zbora pri slovesnem bogoslužju. Podobno se je zgodilo tudi lani, ko je bilo besedilo potem prevedeno tudi v slovenščino, vendar so bili slovenski lepaki v bistvu fotokopije, sestavljeni, kot bi se reklo, bolj "po domače" in v omejenem številu, medtem ko so bili italijanski tiskani v barvah in v velikem številu. Kljub temu da so se slovenski verniki potem vseeno udeležili mašne slovesnosti in procesije (takrat sta bogoslužju prisostvovala tudi komaj izvoljena tržaški župan in predsednik pokrajine, Roberto Dipiazza in Fabio Scoccimarro), je dogodek povzročil precej slabe krvi. Zato je takrat bilo sklenjeno, da se kaj takega več

ne ponovi. Kljub tej odločitvi pa se je letos problem ponovil: ko je dušni pastir za slovenske vernike pri Sv. Jakobu, msgr. Marij Gerdol, pripravil slovenski prevod (za slednjega so ga zaprosili v zadnjem trenutku), je z grenkobo ugotovil, da so bili lepaki že natisnjeni, in to izključno v italijanski. Zato je bila sprejeta odločitev, da bo slovensko verno občestvo ločeno praznovalo god svojega zavetnika. Od ponedeljka, 22., do srede, 24. t.m., bo stekla tridnevna kot priprava na praznovanje, v četrtek, 25. t.m., pa bo, kot že rečeno, ob 17. uri slovesna maša v slovenščini.

Med šentjakobsko versko skupnostjo ne manjka razočaranja zaradi takega razpleta, nekateri tudi odkrito govorijo o vplivu desne sredine, ki upravlja tržaško občino in pokrajino, na zadržanje organizatorjev praznovanja. Navsezadnje sta občina in pokrajina tudi podprli nekatere kulturne pobude v okviru praznovanj (mimogrede: za ponedeljek, 22. t.m., sta napovedana blagoslovitev začetka del na Stari Policiji, kjer je predvidena izgradnja parkirišča in novega župnišča, zvečer pa koncert zbora Pueri cantores). Vendar smo prepričani, da bi ravno v takem obdobju, ko sporne politične izbire netito nerazumevanje med različnimi narodnimi skupnostmi v tržaškem mestu, lahko primeren odgovor dal ravno katoliški del Trsta, ki se prepozna v sporočilu, da imajo vsi narodi in jeziki enako dostojanstvo. Skratka: dvojezični, slovensko-italijanski lepaki bi najbolje ponazarjali stvarnost župnije in bi povežal versko skupnost ob priložnosti njene farnega praznika.

TRENJA MED TRŽAŠKIM ŽUPANOM IN DELOM KOALICIJE

KLJUB NESOGLASJEM SE SPOR VERJETNO NE BO POGLOBIL

Prejšnji teden je na Tržaškem minil v znamenju spora med tržaškim županom Robertom Dipiazom in delom desnosredinske koalicije, ki ga podpira, točneje stranko Nacionalnega zavezništva. Povod za polemiko so bile nekatere Dipiazove izjave, ki jih je župan dal v obsežnem intervjuju za krajevni italijanski dnevnik Il Piccolo v zvezi s polemikami ob 25. aprilu in poimenovanju ulice po Almerigu Grilzu, pa tudi glede Dipiazovih ocen tržaške preteklosti in njegovega priznanja, da je leta 1993 glasoval za Riccarda Illyja. Svetovalci NZ so zapustili sejo občinskega sveta, župan pa jim ni ostal dolžan in je med drugim izjavil, da če mu NZ odreče podporo, lahko gredo vsi skupaj domov. Kljub ostrim besedam resnejše krize ni bilo, v vrstah opozicije pa ugotavljajo, da gre tu za globlji spor med najpomembnejšima komponentama večine, se pravi gibanjem Forza Italia in NZ.

Medtem pa je slovenski svetovalec Stranke komunistične prenoje Igor Canciani poslal svojim kolegom v občinskem svetu predlog, naj se do 20. julija izjasnijo, ali podpišejo zahtevo po vključitvi občine Trst v območje, kjer bo veljal zaščitni zakon za slovensko manjšino. Kot predvideva zaščitni zakon, to lahko zahteva tretjina občinskih svetovalcev oz. 15 odstotkov prebivalstva, o prošnji pa mora potem razpravljati in odločati paritetni odbor.



KULTURNO POLETJE

TRI RAZSTAVE

V Trstu so pred kratkim odprli tri zanimive likovne razstave, ki prinašajo popestritev poletnega kulturnega življenja v našem mestu. Že prejšnji torek, 9. t.m., so v palači Costanzi odprli razstavo umetniških del Folca Iacobijsa z naslovom *La soave metafisica*. Razstavo je pripravila komisija za sakralno umetnost in za kulturne dobrine tržaške škofije v sodelovanju z odborništvom za kulturo občine Trst. Gre za prikaz umetniškega opusa Iacobijsa, ki se je sicer rodil v Livornu, od leta 1948 do svoje smrti 11. aprila lani pa

živel in ustvarjal v Trstu, kjer je poučeval likovno umetnost na srednjih šolah. Do 4. avgusta bodo na ogled njegove umetnine posvetnega in nabožnega značaja, in to vsak dan od 10. do 13. ter od 17. do 20. ure.

V torek, 16. t.m., pa so v veliki dvorani gledališča Miela odprli razstavo, posvečeno fotografskemu opusu znane, revolucionarno angažirane umetnice Tine Modotti. Razstavo je pripravila zadruga Bonaventura, na ogled pa so tako izvirne fotografije kot reprodukcije, poleg tega pa še pisma, risbe in reprodukcija v naravni velikosti zidne slike Arsenal mehiškega umetnika Diega Riverre iz leta 1928, kjer je upodobljena tudi

Modottijeva. V okviru razstave bodo tudi vrteli nemi film *Tiger's Coast*, v katerem igra tudi Tina Modotti, ter dokumentarec z naslovom Tina Modotti, fotografinja in revolucionarka. Razstava bo na ogled do 17. avgusta vsak večer od 19. do 23. ure.

V kavarni Illy pa je do danes, 18. t.m., na ogled razstava del Bogdana Sobana, enega najpomembnejših predstavnikov smeri generativ art z območja Alpe-Jadran. Razstavo so odprli v petek, 12. t.m., ob avtorjevi prisotnosti. Ob tej priložnosti je Soban, ki je doma iz Vrtojbe pri Gorici, občinstvu tudi orisal nastanek svojih del.

NOVA ŠTEVILKA REVİJE MLADIKA

DRŽAVLJANSTVO ŠE NE NAREKUJE IZBIRE NARODNOSTI

Med poletno branje bomo uvrstili tudi novo, peto številko tržaške revije *Mladika*. Revija, ki se na prvi strani platnic s fotografskim posnetkom spominja nedavnega odkritja doprskih kipov Lojzeta Bratuža in Mirka Fileja v vrtu centra Lojze Bratuž v Gorici, zadnjo stran pa posveča mlademu, a že uveljavljenemu tržaškemu umetniku Radu Jagodicu, se tudi v tej številki predstavlja z bogato vsebino, predvsem kar se tiče literature in memoaristike. Skupaj z *Mladiko* je izšel tudi bilten o letošnjih študijskih dnevih Draga 2002, o katerih pa poročamo posebej.

Če pa pišemo o *Mladiki*, ne moremo vsekakor mimo vsakokratnega uvodnika z naslovom *Lekcija*, ki je tokrat posvečen razlikovanju med narodno pripadnostjo in državljanstvom. Nepodpisani uvodničar se je v svojem pisanju med drugim navezal na pisanje italijanskega književnika z Reke Osvalda Ramousa, ki je pred 35 leti (v takratni Jugoslaviji) napisal, da si nikoli nismo mislili proglasiti se za "Italijana po duši, jeziku in kulturi". Državljanstvo pač ne more spreminjati teh prvin, ki so osnovnega pomena za dolo-



čanje narodnosti." "To", piše avtor uvodnika, "je bila preprosta in visoka lekcija premočrnosti, poštenosti in narodnega ponosa", ki "velja za vse in za vse čase".

V obsežen literarni del revije uvajajo pesmi hrvaškega publicista in prevajalca Boža Kulje, ki jih je priredil in prevedel Martin Silvester. Sledi novela Nelde Štok Vojska *Mir in ljubezen*, ki je bila priporočena za objavo na zadnjem natečaju *Mladike*. Dalje si lahko

preberemo četrto nadaljevanje romana *Čarodejke* M. Žitnik, v tej številki pa je objavljeno tudi prvo nadaljevanje spisa Brune Pertot *Z jadrnico od Bostona do barkovljanskega portiča*. Ko že govorimo o literaturi, naj omenimo še literarne ocene, ki so jih za tokratno številko prispevali Martin Jevnikar, Neva Zaghet in Ester Sferco.

Inž. Peter Merku' je za *Mladiko* prispeval že dvajseto nadaljevanje svojih spominov na starše: še vedno opisuje dogajanje v Trstu med drugo svetovno vojno, točnejše v prvi polovici leta 1944, nekaj časa po mamini smrti. Opis se poleg zavezniškega bombardiranja dotika tudi strahovite nacistične represalije po bombnem atentatu na t.i. "Deutsches Soldatenheim", ko so obesili 51 talcev v ul. Ghega, med katerimi je bila tudi znanka družine Merku', kurirka Zora Grmek. V nadaljevanju naletimo še na rubriko *Odprta vprašanja*, kjer je objavljeno četrto nadaljevanje zapisa *Iz gradiva o neki prenovi*,

kjer je govor o srečanjih in dokumentih, do katerih je prišlo v okviru prenoje slovenskega katoliškega življenja na Tržaškem v 80. letih prejšnjega stoletja. Med stalnimi *Mladikini* mi rubrikami pa si lahko preberemo *Anteno in Mogoče bi vas zanimalo zvedeti, da...*

Tudi tokrat je skupaj z *Mladiko* izšla njena mladinska priloga *Rast*. Poleg uvodnika Ambroža Peterlina, ki je posvečen slovenskemu nastopu na nedavnem svetovnem nogometnem prvenstvu, naj omenimo tudi poročilo Mattea Feruglia o predavanju Igorja Antiča o terorizmu, ki so ga priredili *Mladi* v odkrivanju skupnih poti in Slovenski kulturni klub, dalje zapis Danila Pahorja o zamejskih selekcijah za letošnji Rock Otočec in članek Sare Magliacane o t.i. internetnem Zamejskem zidu (internetnem prostoru za pogovore in dopisovanje). *Rast* posreduje tudi informacije o letošnji Dragi mladih, Matej Susič pa je napisal oceno filma *Windtalkers*. Na koncu si lahko preberemo tudi dve kratki razmišljanji o umetnosti izpod peresa Eve Krmec in Mitje Jevnikarja.

NL

NOVA DVOJNA ŠTEVILKA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNE REVIJE



ŠKRAT 03-04 O ŠOLI, VZGOJI IN ODNOSU OTROK DO VERE

Poletje je čas, ko bi se moral ritem življenja vsaj nekoliko umiriti in ko bi si morali vsaj teoretično vzeti nekaj časa zase. Lahko bi se posvetili branju knjig in revij. Ena od takih je revija za vzgojo in izobraževanje *Škrat*, ki jo izdaja Sklad Mitja Čuk. Pred časom je izšla nova dvojna številka (03-04) v letošnjem letu, v kateri naletimo na nekaj bolj poglobljeno obravnavanih tematik o šoli, vzgoji in odnosu do vere. Seveda so poleg tega obravnavana tudi druga vprašanja.

A začnimo po vrsti. Če je uvodno dvopičje posvečeno pomenu nesebičnega dela v korist družbe, jezika, kulture in sočloveka ter jasnih obzorij pri tem, in če uvodni literarni sestavek, posvečen zdomski književnosti, predstavlja pisatelja Franca Sodjo in njegovo zbirko *Pred vrati pekla*, se že na naslednjih straneh lahko poglobimo v vprašanje italijanskega šolskega sistema. Objavljen je namreč prvi del intervjuja, ki ga je urednica Jelka Cvelbar opravila z deželnim ravnateljem za šolstvo v Furlaniji-Juljski krajini dr. Brunom Fortejem. Ravnatelj Forte v tem pogovoru razkriva svoje poglede na šolo, a ne samo: najprej se razkrije kot človek in kot šolnik. Izhajajoč iz lastnih izkušenj je dr. Forte prišel do prepričanja, da ne more biti reforme šole brez reforme celotnega državnega in družbenega sistema, v eni besedi brez reforme republike, ki je po Fortejevih besedah "veliko več kot država", saj jo sestavljajo "občine, mestne skupnosti, dežele, civilna družba, ljudje...". Dalje mora šola v pogle-



dih deželnega šolskega ravnatelja biti ustanova, v kateri se znanje, ki je potrebno za delo, prepleta tudi z bolj "nekoristnim" znanjem, negovati mora tudi tisto, čemur dr. Forte pravi "modrost ter razmišljanje o sebi". Iz povedanega je lahko razbrati tudi misel povezanosti med izobraževanjem in vzgojo, čeprav je slednja veliko širši in bogatejši proces in je ne moremo omejiti le na šolsko obdobje. Čeprav ni izrecno povezan s šolo, pa bi ob bok pogovoru z ravnateljem Fortejem lahko postavili tudi drugi članek Jelke Cvelbar, v katerem se sprašuje, kaj je vzgoja, kako dobro vzgajati in v kakšnem svetu živimo. Ne gre samo za vzgojo v družini, kjer je treba gojiti čustveno navezanost in kjer mora otrok dobiti občutek, da je sprejet in da je družina zanj varen pristan: gre tudi za vzgojo v družbi. Če so pripad-

niki generacije v zrelih plodnih letih še navezani na način življenja, ki je vladal pred nastopom televizije, današnja generacija predstavlja že "čisti otroci televizijske dobe", ki "srkajo vse, kar jim nudi televizija". Slednja pa ponuja večinoma puhlice, ki so bile sicer prisotne vedno, nikoli pa niso bile tako množično in perfidno servirane mladim kot danes: množično zaradi razvoja tehnologije in visokega standarda družin, perfidno pa zaradi zavesti, da so mladi največkrat sami in prepričani samim sebi doma

in zato idealni za prepričevanje v pravilnost potrošništva.

Tema vzgoje in izobraževanja je na nek način povezana tudi s problematiko odnosa do vere, pa čeprav sta ti dve področji vsaj formalno uradno ločeni. Jelka Cvelbar se v svojem sestavku ukvarja predvsem z odnosom do vere, ki ga imajo otroci. Avtorica opozarja na zgrešenost prežgodnjega razblinjanja predstave o veri, ki jo imajo otroci (pri tem je navedla primera Božiča in praznika sv. Miklavža), pa naj se to dogaja v družinah, ki so versko mlačne oz. ki sploh niso verujoče, ali pa v primerih, ko prevladuje misel, da morajo otroci čimprej doseči "zrejšo" vernost. Otroci, piše Cvelbarjeva, vero potrebujejo, kar potrjujejo tudi otroški psihologi. "Vsak od nas pravzaprav mora verjeti v nekaj, kar ima za trdno in neporušljivo. Vera v nekoga ali ne-

kaj (naj bo to Bog ali ideal) daje človeku gotovost in potrebno voljo in moč na poti do pozitivne življenjske naravnosti". Pisanje Jelke Cvelbar o tem vprašanju dopolnjujeta še prispevka Suzi Pertot in Aleka Zwittera.

Poleg teh tematskih sklopov pa si v *Škratu* lahko preberemo še nekaj drugih prispevkov, ki so postali že stalnica. Tako je Diomira Fabjan Bajc prispevala že osmo nadaljevanje svojega razmišljanja o pravilni uporabi slovenskega jezika, ravno tako osmo nadaljevanje pa je doživel pripovedovanje Andreja Beličiča o starem Egiptu. Ivan Peterlin je prispeval prvo nadaljevanje, posvečeno otroški in družinski telovadbi; lahko pa si preberemo tudi kritično razmišljanje o odnosu do domačih živali v družini. Vida Valenčič je za to številko napisala oceno knjige Lawrenceja E. Shapira *Čustvena inteligenca otrok*, ki je išla pri Mladinski knjigi, čisto na koncu pa je tudi poročilo o obisku generalne konzulke Republike Slovenije Jadranke Šturm Kocjan na sedežu Sklada Mitja Čuk. Kar se tiče prenavljanja slednjega, si lahko preberemo tudi poročilo o trenutnem finančnem stanju.

Skratka, tudi tokrat je *Škrat* aktualen, zanimiv in razgiban, vsebino pa bogatijo ilustracije Magde Tavčar. Lahko si tudi preberemo napoved vsebine prihodnje številke, ki bo v znamenju razpravljanja o tem, kakšna naj bo šola, poleg tega pa bo govor tudi o vzgojnih nasvetih in o visokošolski izobrazbi v Združenih državah Amerike.

IŽ

OBVESTILA

DOM BLAGROV (Le Beatitudini) nad Trstom vabi in kliče tudi letos naše žene in dekleta na prepotrebne tridnevne duhovne vaje, ki bodo v tihoti in zbranosti potekale od ponedeljka, 19., do srede, 21. avgusta. Vodil jih bo lazarist g. Vinko Klančar z Mirenskega Grada. Število sob v Domu je omejeno, zato je treba pohiteti s prijavi. Prijave sprejema gospa Norma Jež na telefonski številki 040-299409.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo v Trstu (Dom blagrov - Le Beatitudini) od 26. avgusta jutraj do 28. avgusta popoldne. Vodil jih bo jezuit p. Franc Cerar. Prijave in pojasnila: voncina@iol.it ali prenosni telefon 347-2414254.

DAROVI

ZA CERKEV v Bazovici: ob svoji poroki Mikela in Marko 150 evrov; Magda Tinetova 50 evrov; namesto cvetja na grob pok. Mariotu Racmanu Marija Zelcetova 10 evrov.

ZA CERKEV na Pesku: ob smrti pokojnega Mariota Racmana žena Marija in sin Silvano 50 evrov; v spomin na pok. brata in strica Mariota sestra Angela in nečakinji Lela in Eda 50 evrov.

ZA CERKEV v Nabrežini: Grilanc 10 evrov; Radovič 30; darovalci po Primorskem dnevniku 350; italijanska šola 50; S. Radovič 50; romarji na Kurešček 270; poroka Jazbec-Pintjuk 160; Piloti 40; Rudež 10; bolniki 40; Saksida 50; De Marco 30; A. Radovič 10 evrov.

GOSTOVANJE ZBORA "GALLUS"

PEVSKI OBISK KOROŠKE

Sezona zbora "Jacobus Gallus" pri Glasbeni matici je sicer že končana, vendar tržaški pevci ne mirujejo niti poleti. Zbor se je namreč v soboto, 13. julija, in nedeljo, 14. julija, mudil na Koroškem, točneje v slikovitem srednjeveškem mestecu Friesach v bližini Št. Vida ob Glini severno od Celovca. Tržaški pevci so bili gostje mešanega pevskega zbora Bezirks-Chor St. Veit/Glan, ki je praznoval 40-letni delovanja, v ta namen pa je povabil pevce in glasbene skupine iz Trsta, Južne Tirolske, Madžarske in Švice. Poleg zbora "Gallus", ki ga vodi Janko Ban, in seveda domačega zbora St. Veit/Glan, ki ga vodi Elke-Maria Schweiger, so se namreč praznovanja udeležili še zbor Narodne knjižnice "Széchenyi" iz Budimpešte, ki ga vodi Maria Eckhardt, ter čet karakterističnih švicarskih alpskih rogov Trio Mühlruti in godci južnotirolske skupine Latzfonsner Stubenmusik.

V soboto so si članice in člani zbora "Gallus" najprej ogledali grad Ostrova, ki se nahaja nedaleč od Gospe Svete, v večernih urah pa so se udeležili prisrčnega sprejema, ki so ga za vse udeležence praznovanja 40-letnice priredili gostitelji. Po sprejemu je bil na sporedu še nočni sprehod po mestu in ogled srednjeveškega

obzidja v spremstvu vodiča. V nedeljo, 14. julija, so tržaški pevci dopoldne oblikovali mašo v župnijski cerkvi s skladbami iz svetovne in slovenske nabožne zborovske zakladnice (slišali smo npr. Mendelssohnov psalm *Richte mich Gott*, Rahmaninov *Bogorodice Deva*, Kogojev *Večerni zvon*, Gruberjevo *Sonce že zahaja* idr.), v popoldanskih urah pa so se udeležili slovesnega sprejema, ki ga je njim in drugim udeležencem na mestnem trgu priredil domači župan s sodelavci, ki so bili vsi oblečeni v stare srednjeveške noše. Nato je v glavnega trga krenil sprevod, ki je dospel do dvorišča škofijskega dvorca (Friesach je spadal pod salzbursko škofijo), kjer je po kratkotrajnem deževju stekel koncertni program. Zbor "Jacobus Gallus" je občinstvu postregel s sporedom slovenskih ljudskih pesmi z obmejne območja od Istre do Koroške. Slišali smo tako *Istrsko suito* Alda Kumarja, *Ive Ignacija Ote*, *Vrabčev Polka* je ukazana, beneški ljudski *Petelinček* je zapie in *Gularja sen tjela jmieta* v priredbi Hilarija Lavrenčiča in Ubalda Vrabca, rezijski *Tana sarte* in *Injen čeuja jti gna* v Merkujevi priredbi ter koroško ljudsko (*Kaj je nco za 'n fajm večir* v priredbi Edija Oražeta).

DOŽIVET ZADNJI IZLET SEZONE KLUBA PRIJATELJSTVA

"OTOK BLEŠKI, KINČ NEBEŠKI..." NA OBISKU PRELEPE GORENJSKE (2)

NADA MARTELANC

"Zdaj pa pred Prešernovo rojstno hišo, da se bomo fotografirali!", se je glasilo povelje. Ubogali smo - in glej ga, spaka! Kaj nismo našli Prešernov dom proti pričakovanju odprt in še vodiča v njem? Na njegovo povabilo smo posedli na klopi okrog mize, pregrnjene z belim platnenim prtom, okrašenim z rdečimi nageljni, vezanimi v križnem vbodu. Podobno je bilo tudi pregrinjalo čez posteljo in zibko v spalni sobi. V veliki sobi, kjer smo sedeli in poslušali vodiča, je kraljevala velika kmečka peč s klopimi in zapečkom. Tu so pozimi pogosto nekateri spali.

Marsikaj od tega, kar nam je vodič pripovedoval, smo že vedeli in ve skoraj vsak Slovenec, zato tega ne bom naštevila. Morda pa ne vemo, da je France imel osem bratov in sester in da je bil od sinov najstarejši. Trije fantje so študirali, Jožef je umrl kot dijak, Jurij je postal duhovnik. Pri hiši se je pravilo Ribičevi (pa to nima nič opraviti z ribolovom) in v času, ko je živel France, je bila doma



čija v vasi tretja po velikosti. Ribičevi so bili torej premožni in so v desetletjih izsolali veliko fantov. Šest jih je bilo duhovnikov.

Vas je bila (in je še) majhna. Imela je 16 domačij. Gospodarji so se občasno sestajali pod starodavno lipo sredi vasi. Pod njo je bilo 16 kamnov, na katere so posedli posestniki

in se dogovarjali o važnih skupnih zadevah. Lipa še stoji.

Ko smo zapustili Prešernovo rojstno hišo-muzej, se je sonce že tako zasukalo, da se ni bilo mogoče fotografirati pred hišo. Zato smo se zbrali pred kipom, ki so ga nedavno postavili v vasi dr. Francetu Prešernu.

Nato spet na avtobus - in na Bled! Kdo ne pozna tega go-

renjskega dragulja? Sam dr. France Prešeren ga je najlepše opisal: "Dežela Kranjska nima lepšega kraja, kot je z okolšno ta podoba raja."

Kaj naj še doda moje ubogo pero?

Morda le to, da smo se s težkim srcem ločili od teh resnično lepih in zanimivih krajev.

KONEC

PRAZNOVANJA ŽUPNIJSKIH ZAVETNIKOV

Poleg praznovanja pri Sv. Jakobu, ki smo mu zaradi tamkajšnjih zapletov posvetili več prostora na drugem mestu, bodo v prihodnjih dneh potekala praznovanja župnijskih zavetnikov oz. zavetnic tudi v nekaterih drugih župnijah na Tržaškem, kjer je slovenska služba božja. Sicer so že v petek, 12. t.m., s skupnim bogoslužjem praznovali god zavetnikov sv. Mohorja in Fortunata v Rojanu, to nedeljo, 21. t.m., pa bo na Greti ob 17. uri slovenska maša ob prazniku Karmelske Matere Božje. Gre za službo božjo, ki je bila uvedena po prvem zborovanju tržaške Cer-

kve konec 70. let. V ponedeljek, 22. t.m., se bodo v Bazovici spomnili svoje zavetnice sv. Marije Magdalene, naslednjo nedeljo, 28. t.m., pa bo tam slovesna maša (ob 10.30); sledil ji bo še blagoslov obnovljenega Slomškovega doma, ki je nepogrešljiv dejavnik verskega in kulturnega življenja Bazovcev. O praznovanju pri Sv. Jakobu smo že obsežno pisali, prav pa je, da bralce spomnimo, da bodo sv. Jakoba praznovali tudi v Prebenegu. Maša bo v četrtek, 25. t.m., ob 19. uri, v cerkvi v Prebenegu. Tudi slovenski verniki pri Sv. Ani bodo praznovali god župnijske zavetnice z mašo, ki bo v petek, 26. t.m., ob 10. uri v tamkajšnji cerkvi (nasproti nogometnega stadiona).



GORIŠKA OBČINSKA UPRAVA

ŠTEVERJAN / ZLATOMAŠNIK G. ANTON LAZAR

BO ZAKON 482 POPRAVIL KRIVICE?

Nova goriška občinska uprava je pod vodstvom župana Brancatija začela z delom. Predvsem se je morala soočiti z dejstvom, da so občinske blagajne prazne in je bila zato potrebna varijanta proračuna, ki jo bo odbor predstavil svetu v odobravitvi na prihodnji seji. Na tej seji bo na dnevnem redu tudi izvolitev predsednika občinskega sveta. Kot znano je župan v volilnem obdobju obljubil, da bo to mesto ponudil opoziciji. To je po izvolitvi tudi storil, vendar s strani opozicije do sedaj še ni bilo odgovora. Kandidat za mesto predsednika iz vrst opozicije bo moral seveda dobiti soglasje sedanje večine, ker gre za odgovorno mesto, s katerega lahko predsednik močno omejuje delovanje sveta. Če ne bo prišlo do imenovanja predstavnika opozicije, so možne razne kandidature iz vrst večine; eden od kandidatov je tudi Božo Tabaj, predstavnik Slovenske skupnosti, ki je na listi Marjetice dobil največ osebnih preferenc.

Ta četrtek je na sporedu tudi ustanovna skupščina Marjetice za mesto Gorica. Gre za novo stranko, ki ima največ svetovalcev v občinskem svetu in zato predstavlja glavno politično silo v mestu. Razne supine ki so se

zdužile pod znakom Marjetice morajo zato doseči soglasje okoli imena tajnika, ki bo odgovoren za glavne odločitve.

V delu občinskega sveta je zelo odmevno delo predstavnika Slovenske skupnosti Damijana Terpina, ki je odgovoren za čezmejne stike pa tudi za legalne aspekte, in ki v tem smislu uživa največje zaupanje s strani župana Brancatija.

Prav gotovo pa je najbolj pomembna novica minulega tedna ta, da sta tako pokrajinski svet kot goriška občinska uprava sprejela na svojem ozemlju zakon 482, po katerem bo tako raba slovensčine in furlanščine možna tudi v goriški občini, kar je lepa novost in tudi popravlja krivico Valentijeve občinske uprave. Desničarji so se namreč zavzemali, da bi do izvajanja zakona 482, ki štiti pravice jezikovnih manjšin, omejili za slovensko manjšino na Štandrež in za Furlane samo na Ločnik. Odveč je seveda pripominjati, da je desnica takoj po sprejetju odločitve, da se zakon 482 izvaja v goriški občini, takoj začela vpiti, kako bomo spet priča "slavizaciji" mesta. Nič novega in nič pretresljivega. Pomembno je le to, da so izgubili na zadnjih občinskih volitvah.

ZAHVALA ZA PETDESET LET SETVE

DANIJEL DEVETAK

Gostoljubni in delavni Števerjanci so prejšnjo nedeljo, 14. julija, dali vse od sebe, da bi na najlepši način proslavili 50. obletnico mašniškega posvečenja župnika Antona Lazarja. Njegova duhovniška pot se je leta 1952 začela v Spodnji Idriji, nadaljevala v Ledinah, Tolminu, Logu pod Mangartom in Čezsoči, Soči in Trenti, Zavratacu, leta 1972 v Doberdobi, Jamljah in Dolu ter od leta 1986 dalje v Števerjanu.

Zahvalna maša za pol stoletja služenja Bogu in ljudem se je začela ob 10.30 v s cvetjem bogato okrašeni župnijski cerkvi. Ko je spreved slovenskih narodnih noš in duhovnikov stopil v cerkev, je mogočno zapel cerkveni zbor na koru in začel se je praznik. Jubilanta sta pred oltarjem pričakali dve mali faranki in mu prisrčno voščili na mnoga leta. Tereza Srebrnič je v imenu župnijskega sveta prinesla voščilo vseh faranov župniku, ki skrbno in zvesto dela kljub zdravju, ki mu kdaj pa kdaj ponagaja; Boga je prosila, naj ga še naprej ohranja polnega energij, poguma in potrpežljivosti.

V prazničnih rdečih oblačilih sta ob g. Lazarju pri oltarju stala druga dva letošnja zlatomašnika: zgodovinar in profesor g. Franc Kralj in župnik v Kromberku g. Stanko Medvešček. Somaševalo je še sedem duhovnikov, med katerimi omenimo vsaj še g. Stanka Jeričija in g. Jožka Kraglja. Sorod-

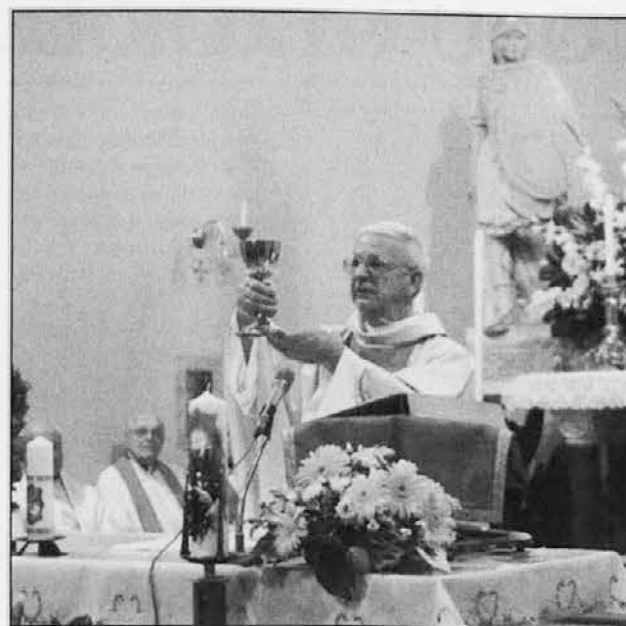


FOTO BUMBACA

niki, vaščani, prijatelji in znanci so že pred daritvijo napolnili cerkev, ki je bila za to slavo premajhna, da bi sprejela vse, ki so hoteli s svojo bližino počastiti zlato obletnico.

Smotno izbrana berila so lepo govorila o poslanstvu duhovnika, ki mora vedno znati dajati razloge za upanje, za Kristusa nosi verige in je preganjan zaradi Njegovga imena; prepričan pa je, da bo zveličan, če bo vztrajal do konca in bo ostal zvest dobremu pastirju. Po evangeliju, ki ga je odpel g. Medvešček, je pridigal g. Kralj (pridigo objavljamo na 5. strani). Sobrat Tone je stopil "na pot sejavca" v času težkih preizkušenj za slovensko Cerkev, ko je bil pritisk komunistične oblasti na Cerkev v Sloveniji najhujši. V

istem času pa so Slovenci na tej strani meje svobodno izpovedovali svojo pripadnost Kristusu. Tu in tam so duhovniki sejavci sejali. Kljub hudi krizi vernosti se moramo zavedati, da so duhovniki orodje v rokah Boga. "Pot je lahko trnjeva in težka, a Bog zna tudi s krivimi črtami pisati ravno," je pribil g. Kralj. Zato je biti duhovnik veliko veselje, ki izvira iz osebnega srečanja s Kristusom, iz prepričanja, da je Kristus prijatelj, ki je in ostaja zvest. To pa ni poceni veselje, saj je zaznamovano s križem in trpljenjem; prav to pa od nekdanj rodi stoterne sadove.

Po obhajilu je stopil do oltarja števerjanski župan Hadrijan Corsi in se s simboličnim darilom zahvalil župniku za šestnajst let "trde službe"

v briški vasi. Hvaležnost in voščila doberdobskih faranov sta izrazili predstavnica nekdanjih doberdobskih učiteljev in Lucija Lavrenčič, ki se je jubilaru v imenu društva in zbora Hrast zahvalila za vse, kar je naredil na kulturnem, glasbenem in prosvetnem področju med kraškimi farani, kjer je ostal v lepem spominu. Prof. Lojzka Bratuž je kot predsednica Združenja cerkvenih pevskih zborov pohvalila zavzetost g. Lazarja za cerkveno petje in duhovno rast ljudi. Sam jubilar se je s tresočim se glasom zahvalil Gospodu za vse, kar mu je daroval v življenju: za poklic, za družino, za toliko dobrih ljudi, za vse križe in trpljenje. Njegova zahvala je zvenela kot psalm, ki privre iz srca: "Zaupal sem v Gospoda, ko sem bil v največji stiski. Gospod, hočem ti še naprej zvesto služiti! Daroval ti bom hvalno daritev!" Zahvalil se je tudi vsem, ki so molili zanj in so omogočili to lepo slavo. "To je dan, ki ga je naredil Gospod."

Topel in iskren aplavz je še enkrat pokazal navezanost vsega občestva na župnika, ki živi in deluje za vso števerjansko skupnost. Prav ta je zlasti s prizadevnimi mladimi člani društva in župnijskega sveta pripravila po maši Pod borovci pravo praznično gostijo za vse navzoče. Nekaj sto ljudi se je tako udeležilo prav lepega ljudskega praznika ob bogato obloženih mizah in v veseli družbi.

NAŠ ZLATOMAŠNIK ANTON LAZAR

Bila je božja volja in na vzvišen klic je odgovoril: "Da, hočem!" Zvesto, odgovorno in zavzeto je izpolnjeval dano besedo. Samo On pozna njegove žrtve, odrekovanja, potrpljenje in zadosčenje, ki jih prinaša ta poklic.

V nedeljo, 14. julija, se je zbralo okrog števerjanskega župnika vse farno občestvo iz bližnje in daljne okolice, prišli so njegovi sorodniki in številni sobratje duhovniki. S slovesno mašo smo se Bogu zahvalili za vse darove, ki jih med nami deli po božji besedi in zato, da ga lahko imamo še vedno med sabo.

Posebna zahvala naj gre tudi njegovi sestri Anici, ki mu je vsa leta gospodinjala in prenašala z njim prenekatere plat življenja. Tudi ona bo menda čez dve leti mešala z zlato kuhalnico.

Iskrena hvala obema za vsa dobra dela in naj bodo naše molitve Bogu po volji. MC



FOTO BUMBACA

GORIŠKA OBČINSKA UPRAVA

POLETNO SREČANJE SSK V ŠTEVERJANU

V soboto, 13. julija, so se v gostilni pri Koršiču na Sovenci v Števerjanu sešli somišljeniki in izvoljeni predstavniki slovenske stranke ob uspešno končani volilni sezoni.

Števerjanski župan in komisar briške gorske skupnosti Hadrijan Corsi je prisotne pozdravil in želel uspešno pot SSK za bodoče napore, novi goriški občinski odbornik in deželni tajnik stranke odv. Damjan Terpin pa je osvetlil delo sedanje goriške uprave in podčrtal do-

slednost župana Brancatija pri iskanju sodelovanja čez mejo in pri krepitvi dobrih odnosov s slovensko manjšino v Italiji in slovensko državo čez mejo. Orisal je tudi pozitivne izglede za Jeremitišče ter pozitivno akcijo zbiranja podpisov dvaindvajsetih občinskih svetovalcev za priključitev goriške občine območju veljave zakona st. 482 za jezikovne skupnosti.

Pokrajinski svetovalec David Grinovero je s svoje strani osvetlil pozitiven razplet glasanja v pokrajinskem svetu o sprejemu Gorice v območje zakona 482, za kar je pristojna Pokrajina na podlagi podpisov najmanj petnajst občinskih svetovalcev.

Po pozdravu tajnika števerjanske sekcije Vogriča je sledil nagovor predsednika stranke za Gorico prof. Ninka Černica, ki je zlasti poudaril uspeh in dalekovidnost tajništva za strateško povezavo z Marjetico in dosedaj zgovornost, morda neponovljivega rezultata.

Prisotnim se je ob koncu za nekaj časa pridružil še pokrajinski predsednik Brandolin, ki je slučajno bil gost v restavraciji. Ob njegovi udeležbi so vsi zapeli lepo slovensko "Pozimi pa rožice ne cveto" in s tem vnovič pokazali svojo zavzetost narodu in kulturi, potem šele političnemu udejstvovanju.

To je tudi geslo Slovenske Skupnosti: delo za slovenski jezik in kulturo, ob samostojnem političnem nastopanju, za večjo in dostojnejšo vidljivost našega človeka.

JE TO PRAVI OBRAZ?

V polemiki okoli novega župana, odbora in levosredinske večine v goriškem občinskem svetu se sedaj pridružuje še polemika nekdanjega župana Antonia Scarana. Ta v pogovoru za videmski dnevnik (goriška izdaja) govori zelo odkrito in brez sramu o dozdevnih privilegijah za Slovence, o prenatrpanosti ukrepov večine v zvezi z izvajanjem zakona 482, itd. Zanimiva je zlasti izjava, da je slovenska manjšina vedno uživala privilegije in fonde s strani države, da ima vsaka stvar svoje meje...

Že v dobi balotažnih volitev je dr. Scarano dajal neke čudne in na nacionalistične strune ubrane izjave. Seveda, šlo je tedaj za glasove...

Lepo, dragi bivši župan! Ko je med osemdesetimi in devetdesetimi leti še predsedoval goriškemu občinskemu odboru leve sredine, ni nikdar govoril tako odkrito. Je sedaj pokazal svoj pravi obraz?

PEROPRASK

KD SKALA, KRVODAJALCI IN UPOKOJENCI SPI-CGIL

PREDAVANJE O RAKASTIH BOLENIJAH

REMO DEVETAK

V dvorani KD Skala v Gabrijah je bilo konec maja zanimivo predavanje-razprava o ginekoloških rakastih boleznih, preventivnih ukrepih in zdravljenju. Večer je potekal v sodelovanju z Združenjem prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodenj ob Soči, Kulturnim društvom Skala iz Gabrij in sindikatom upokojencev SPI-CGIL. V imenu gostitelja društva Skala je prisotne pozdravil član omenjenega društva Bernard Florenin. Sledil je poseg tajnika sindikata upokojencev SPI-CGIL Giuseppeja Novatija, ki je predstavil nove smernice sindikata, ki si prizadeva s podob-

nimi pobudami za informiranje zlasti o preventivnem zdravljenju. Preurejujejo se namreč zdravstvene strukture, ki bodo usmerjene v oskrbo bolnika na domu. Na večeru je bil prisoten tudi tajnik sindikata CGIL Gorica Paolo Del Ponte.

Predsednik sovojenjskih krvodajalcev je v pozdravnem nagovoru na kratko predstavil predavatelja dr. Scarabellija, ki je deloval po raznih bolnišnicah od Turina do Milana, nato zadnjih petnajst let v središču CRO v Avianu. Tam je pred leti ustanovil Združenje F. B. Biasotto za zbiranje finančnih sredstev, s katerimi so nabavili sodoben aparat za diagnozo, t.j. ekograf, rešilni avtomobil s sodobnimi

aparaturami, s katerimi lahko zdravniška ekipa oskrblja onkološke bolnike na domu. Dr. Carlo Scarabelli, ki je pred kratkim deloval kot primarij onkološko-ginekološkega kirurškega oddelka, sedaj nudi svojo pomoč v zasebni kliniki v kraju Cittadella di Udine. Ob koncu je Černic v imenu društva v zahvalo podaril predavatelju knjigo *Goriza 1001-2001 Slovenci v Gorici*.

Predavanje samo je bilo višek večera in je vznemirilo marsikatero poslušalca. Predavatelj je prikazal navzočim razvoj otroka v materinem telesu in poudaril, da nobena človeška sila nima pravice do manipulacije. Navedel je številne probleme, ki nastajajo ob prezgodnjem jemanju tablet proti spočetju, dotaknil se je tudi tragedije ob načrtovanem splavu. Povedal je tudi, da bi marsikdo ne vprašal evtanazije, če bi mu posvetili vsaj nekaj pozornosti.

Med razpravo se je oglašil dr. Cavallini. Zdi se, da se je krajevna zdravstvena enota začela zanimati za teritorij in je tako poslala svojega predstavnika, ki je prikazal svoje različne poglede. Govor je bil namreč o spoštovanju življenja, po drugi strani pa tudi o spoštovanju zakona. Dr. Scarabellini pa je vztrajal, da ima življenje svoje dostojanstvo in da je sama znanost dokazala, kako sta splav in uživanje tablet nasilno poseganje v človekovo telo.

Kaj naj rečemo o večeru? Pokazala so se vprašanja glede človeškega življenja. Po mojem je na prvem mestu spoštovanje človekovega življenja v okviru moralnih vrednot; drugo pa je reševanje zgočega vprašanja v okviru mrzle zakonodaje. Dodati pa je še treba, da je bila prav čudna in neumestna poteza dr. Cavallinija, ki je posegel tako grobo proti predavatelju.

MLADI GORIŠKI ROMARJI ODPOTOVALI V KANADO

SREČNO POT, MLADI!

Enainpetdeset mladih Goričanov je začelo veliko pustolovščino tega poletja in v sredo poletelo v Kanado, kamor je prav v teh dneh dopotovalo morje mladih z vsega sveta, da bi se udeležilo Svetovnega srečanja mladih. Napolnili so domove gostoljubnih družin, župnišča, šolska poslopja, športna središča in druge prostore, kjer bodo pričakali Petrovega naslednika. Gostoljubni Kanadčani so jim na stečaj odprli vrata ne le zato, da bi doživeli počitnice v kanadskem stilu življenja, ampak tudi zato, da bi v državi, ki dobro ve, kaj pomeni sprejemati izseljence, spoznali, da je drugačnost lahko res vir bogastva, da je dialog edina pot za uresničevanje svetovnega miru, da je kultura solidarnosti temelj sožitja in omike, ki bo edini lahko omogočil skladen razvoj planetar.

NA ŽUPANSTVU V GORICI

Predstavniki goriških mladih romarjev je v sproščeni vzdušju po posredovanju p. Mirka Peliconi v ponedeljek, 15. t.m., sprejel na sedežu goriške občinske uprave župan Vittorio Brancati. Odgovorni za mladinsko pastoralno v nadškofiji g. Sinuhe Marotta se je v pozdravu goriškemu prvemu možu zahvalil za sprejem in uvedel srečanje ter se spomnil na zadnji Svetovni dan mladih v Tor Vergati v jubilejnem letu 2000. P. Mirko je župana pozdravil najprej v slovensčini in se mu zahvalil za gostoljubnost, nato pa je navedel nekaj podatkov o skupini mladih slovenskih in italijanskih Goričanov in njihovi celoletni pripravi na dogodek. Deset mladih navzočih se je nato na kratko predstavilo. Brancati je prisotnim mladim in časnikiarjem najprej razodel, da mu je dal zamisel o praznovanju dneva sprave med na Goriškem živečimi ljudmi prav p. Mirko; on je pobudo o sedaj že znanem 28. aprilu rade volje sprejel in jo želi tudi uresničiti. Glede SDM pa je povedal, da gre za pomembno svetovno prireditev, saj prihaja vedno bolj do izraza pozornost mladih do žgočih svetovnih vzlov in težav. Prav mladi, ki krojijo prihodnost, imajo v tem smislu veliko odgovornost. Kot katoličan pa je prisotne pozval k širjenju kulture solidarnosti, ki si v današnjem svetu s težavo utira pot. "Tudi po vrnitvi iz Kanade širite to kulturo pozornosti do težav bližnjega!" Na koncu je izrazil željo, da bi se po izkušnji v Torontu mladi vrnili k njemu in mu opisali izkušnjo.

NA ŽUPANSTVU V SOVODNJIH

Prav lepo je bilo, da sta dan kasneje, v torek, 16. t.m., sprejela delegacijo mladih udeležencev Svetovnega dneva mladih tudi slovenska župana iz Sovodenj in Doberdoba, Igor Petejan in Mario Lavrenčič. Iz teh dveh pretežno slovenskih občin je namreč kar nekaj mladih romarjev poletole čez lužo. Srečanje v dvorani občinskega sveta na sovo-denjskem županstvu je bilo domače in prijateljsko. P. Mirko se je gostiteljem zahvalil, da sta sprejela mlade. Podčrtal je dejstvo, da ima srečanje v Kanadi mimo konfesionalnih vidikov tudi pomemben značaj povezovanja in vzpostavljanja odnosov med ljudmi, da bi današnji mladi že sedaj začeli spoznavati drugačnost in ceniti lepoto mednarodne solidarnosti, ki jo naš svet tako potrebuje. Mladi Aleks



FOTO BUMBACA



FOTO BUMBACA

Franciscotto je prebral župano-ma krajše besedilo, v katerem je spomnil, da je goriške mlade marca letos torontski nadškof in kard. Ambrožič pozval k rasti v kulturi spoštovanja in dialoga. Sovodenjski župan Petejan je bil srečanja res vesel. Dejstvo, da je ta svetovni dogodek pritegnil lepo število njegovih občanov in sploh Goričanov, je po njegovem mnenju "važen dogodek za vso skupnost". Povedal je tudi, da ima verski značaj srečanja gotovo veliko vlogo; srečanje v Torontu pa bo pomembno tudi

zato, ker enakopravnost in mir v svetu individualizma vedno bolj propadeta.

Tudi doberdobski župan Lavrenčič je zelo sproščeno spregovoril mladim in jih pozval, naj gradijo svet, v katerem bi vsi mladi imeli enako možnost biti svobodni. V času splošnega nekontroliranega razvoja in genetskih manipulacij, ko se vsi klanjamo bogu denarju, se morajo tudi mladi zavedati teh kočljivih težav in se z njimi soočiti. Mladim je zaželel, da bi se zavedali, da lahko vsakdo kaj naredi za

boljšo prihodnost; zrno na zrno pogača, kamen na kamen palača... Župana sta predstavniku mladih izročila knjigi o občinah Sovodnje in Doberdob, da ju bo ponesel kard. Ambrožiču v dar in spomin na našo zemljo.

Kot predstavnik staršev in občinski svetovalec v Doberdobi se je oglašil Ivan Černic. SDM je zanj možnost, ki omogoča mladim, da najdejo smer do zvezde severnice in da zaznajo v življenju vrednote, ki so skupne tako verujočim kot neverujočim. Da bi okusili osnovne življenjske vrednote, je mladim zaželela tudi občinska svetovalka v Sovodnjah ga. Franciscotto. Do besede so prišli tudi mladi, ki so se na kratko predstavili. V imenu skavtov je Martina Černic povedala, da se bo 15 skavtov iz slovenske skupine mladih goriških romarjev po srečanju s papežem odpravilo na petdnevni potovalni tabor po čudovitem kanadskem parku Algonquin, kjer se bodo preizkusili v hoji in s kanuji; ostalih dvanajst slovenskih članov skupine pa se bo nekaj dni zadržalo v družinah v Torontu.

MAŠA IN NADŠKOFOVA POPOTNICA

Povejmo še to, da je bila v nedeljo, 14. t.m., ob 10. uri pri sv. Ivanu v Gorici maša, ki jo je p. Mirko Pelicon daroval za srečno pot in dober potek srečanja. Večer pred odhodom, v torek, 16. t.m., pa so imeli mladi romarji še zadnji sestanek tehnične narave, kjer so prejeli še zadnje napotke. Na škofijskem sedežu je vseh 51 udeležencev z njihovimi spremljevalci nagovoril goriški nadškof msgr. Dino De Antoni. Dal jim je blagoslov in jih pozval, naj s srečanja z Janezom Pavlom II. prinesejo v našo škofijo nam dušenje in ogenj Kristusove prisotnosti med nami.

DD

OBVESTILA

KATOLIŠKA KNJIGARNA obvešča vse dijake in študente, da sprejema naročila za šolske knjige do 31. avgusta 2002.

GORIŠKO-TRZASKO romanje na Barbano bo letos 2. septembra. Romarsko srečanje bo z mašo ob 11. uri. Ob somaševanju slovenskih duhovnikov bo maševal in govoril koprski pomožni škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Sv. spoved opravimo doma, čeprav bodo duhovniki na razpolago v spovednicah, vendar je čas odmerjen; zato se spovedovanje zaključi ob 10.45. Po želji lahko sporočimo plovni družbi v Gradežu zgodnjo uro odhoda z motornim čolnom oz. s parnikom. Romanje na Barbano je tudi uvod v novo pastoralno leto. Vabljeni v velikem številu!

GLASBENA MATICA Gorica obvešča, da je v teku predpisovanje za šolsko leto 2002/2003. Vsi, ki se bodo prijavili za vpis do 31.8.2002, bodo imeli poseben popust pri letni članarini. Za prijave in dodatna pojasnila vsak dan od ponedeljka do petka, od 10. do 12. ure (tel. 0481 531508), na sedežu šole v Gorici, ul. della Croce 3.

GLASBENA MATICA Gorica obvešča, da bo tajništvo zaprto zaradi dopusta od 22. julija do 16. avgusta 2002. Od 19. avgusta dalje pa bo spet odprto, in sicer s tem urnikom: ponedeljek-petek od 10. do 12. ure (tel. 0481 531508).

V MESTNEM predelu Sv. Ane je na prodaj stanovanje v tretjem nadstropju s površino 60 m². Za vse informacije lahko pokličete na tel. št. 0481 531407 (od 15.30 do 19.00).

DUHOVNE VAJE za žene in dekleta bodo tudi letos v Domu blagorov nad Trstom od ponedeljka, 19., do srede, 21. avgusta. Vodil jih bo lazarist g. Vinko Klančar z Mirenskega Grada. Število sob v Domu je omejeno,

zato je treba pohiteti s prijavi. Prijave sprejema gospa Norma Jež, tel. št. 040-299409.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo v Trstu (Dom blagorov - Le Beatitudini) od 26. avgusta jutraj do 28. avgusta popoldne. Vodil jih bo jezuit p. Franc Cerar. Prijave in pojasnila: vancina@iol.it ali prenosni telefon 347 2414254.

DAROV

OB TRIINDVAJSETI obletnici smrti mame Angele Kacin roj. Tušar darujejo Marija, Janez in Metka 150,00 E za Kulturni center Lojze Bratuž.

ZA ZAVOD sv. Družine: namesto cvetja na grob pok. Vil-kotu Cottiju Adrijana Kovic 20,00 E.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. iz Rupe: 75,00 E.

ZA MISIJONARJA Danila Lisjaka: N.N.N. 100,00 E.

ZA MISIJONARJA Pedra Opeko: namesto cvetja na grob Karla Krpana N.N. 100,00 E.

SOŽALJE

Ob izgubi ljubljene Lojzke Peric por. Pacor izreka iskreno sožalje družini ženski pevski zbor iz Ronk.

ČESTITKE

Dobrodošla Angelica! Ob tvojem rojstvu iskreno čestitam mamiči Manueli in očku Mirku Špacapanu. Slovenska skupnost Gorica.

ZAHVALA

Župnijski svet iz Števerjana se pristočno zahvaljuje vsem faranom, še zlasti prizadevnim in delavnim mladim, ki so omogočili, da sta zlata maša župnika Antona Lazarja in praznik po njej tako lepo uspela.

ZANIMIVOSTI S PONIKVE IN IZ ŠENTJURJA

SKUPINA STARŠEV PO SLOMŠKOVIH STOPINJAH

Na Goriškem obstaja skupina staršev (marsikdo ima že vnuke), ki se zbirajo že skoraj deset let. Zadnja leta se srečujemo v župnišču v Gabriju. Vodi nas p. Mirko Pelicon, ki nam na preprost način razlaga božjo besedo. Naša srečanja, enkrat mesečno, so tudi priložnost, da se dobimo, si vzamemo čas, da se pogovorimo o vsakdanjem življenju, zaupamo si tegobe in skrbi ter se veselimo prijetnih dogodkov. Prihajamo pa iz vseh vetrov, in sicer iz Števerjana, Gorice, Štandreža in Sovodenj. Če se kdo želi pridružiti, ga bomo z veseljem sprejeli. Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili p. Mirku, ki si kljub veliki zaposlenosti jemlje čas tudi za nas, starejše, saj tudi mi potrebujemo moč božje besede.

Lepa in ne prevroča julijska nedelja nas je zvalila na ogled rojstnega kraja blaženega škofa Antona Martina Slomška na Ponikvi. Na pobudo nekaterih članov skupine staršev in prijateljev smo se z gospo Marinko na čelu odpeljali z osebnimi avtomobili na Štajersko. Na Ponikvi smo bili ob 10. uri pri maši, ki jo je daroval domači župnik Miha Herman. Lepo nas je po maši sprejel in nam obširno razložil znamenitosti cerkve, katere zgodovina sega daleč nazaj



v 9. stoletje. Tu je bil krščen bl. Anton Martin Slomšek in v njej hranijo tudi njegove relikvije. Notranjost cerkve je čudovita; posebno izstopa prižnica. Vse je izrezljano iz lesa, oltarji, kipi svetnikov, angelov, vse je pozlačeno in zelo dobro vzdržano. Presrečen je župnik predstavil nove orgle in nam celo zaigral nanje s takim navdušenjem, da smo skupaj z njim zapeli. Ob cerkvi je turistična pisarna, kjer nas je pričakala prijazna vodička Klavdija. Razložila nam je zgodovino Ponikve in njene okolice. Kot domačinka je razlagala s posebnim navdušenjem in veliko ljubeznijo do domačega

kraja. Povedala nam je marsikaj zanimivega iz Slomškovih časov in tudi to, kako poteka tam življenje danes, saj so krajani zelo dejavni na kulturnem in delovnem področju. Že sama narava jim je naklonjena; vasi obdaja zelenje, hribočke pa krasijo cerkvice. Posebno lep je razgled na Ponikvo in okolico z bližnjega grička, kjer stoji cerkva sv. Ožbolta iz 15. stoletja s prvo Slomškovo prižnico. Od tod se razprostira pogled daleč naokrog, kjer so razsežni nasadi jabolk in vinogradov. Nedaleč od tod, pri vasi Planina, še danes stoji kužno znamenje, nekaka kapelica. Postavljeno je bilo okrog leta

1644, ko je tod divjala kuga in pokosila nad tisoč ljudi.

Obilno kosilo smo imeli pri kmečkem turizmu Podrajšek. Lepo so nas pogostili in zalili s štajerskim vinom. Nato smo si ogledali Slomškovo domačijo in razstavo v spominskih sobah.

Ponikva je v preteklosti dala več zavednih mož, ki so zaznamovali njeno zgodovino. Med temi je omembe vreden duhovnik Mihael Zagajšek, znan tudi pod umetniškim imenom Jurij Zelen. Rodil se je leta 1739 v revni družini, ki se je borila za preživetje. Ker pa je bil zelo nadarjen, se je njegova ovdovela mati zelo trudila, da se je izsolal za duhovnika. Bogoslovje je študiral v Gorici, kjer ga je l. 1765 posvetil v duhovnika takratni goriški nadškof. Njegovo življenje je bilo dejavno in plodno, saj je že v tistih časih sestavil slovar z več kot 70 tisoč besedami, vendar so se okoriščali z njim drugi avtorji, kasneje tudi Valentin Vodnik.

V vasi Hotunje pa smo si ogledali obeležje pokojnega duhovnika Blaža Kocna. Rodil se je l. 1821. Kot profesor vsesplošne znanosti je služboval tudi v Gorici okrog l. 1850 in napisal knjigo Podnebje Gorice. Napisal je več geografskih knjig in razprav za srednje šole. Priredil je celo atlas. Imenovali so ga očeta šolskega atlasa, ki ga je izdal leta 1860. Občina Šentjur mu je l. 1972 postavila obeležje-spomenik na domačiji družine Kristan v Hotunju, kjer je nekoč stala

njegova rojstna hiša. Družina Kristan gostoljubno sprejema obiskovalce in vse lepo gosti z domačim prigrizkom, ki smo ga bili deležni tudi mi.

V Šentjurju smo si ogledali tudi galerijo znamenite družine glasbenikov Ipavec. Zdravnik Josip Ipavec je imel veliko veselje do glasbe in petja. Ta izredni talent je podedoval vseh njegovih osem otrok, posebno najstarejši sin dr. Benjamin Ipavec; vsi v družini so bili glasbeniki, skladatelji in zdravniki. Tudi v tistih časih so se vrstila razna tekmovalna pevskih zborov in štiri dekleta Ipavec so se predstavila na vseevropskem tekmovanju v Parizu. Njihov glasbeni talent jih ni razočaral, saj so odnesla prvo nagrado, slaven lovrov venec, ki ga še danes lahko vidimo v galeriji glasbenikov Ipavec. Njihove pesmi dobro poznajo tudi naši primorski zbori in jih pridno prepevajo.

Dan se je nagnil k večeru. Posloviti smo se morali od teh zanimivih krajev in naše vodičke Klavdije. Nedeljsko popoldne je prostovoljno posvetila nam, zaposlena pa je v Celju, kjer poučuje na višjih šolah. V prostem času pa je zelo rada z gosti, ki prihajajo v Slomškove kraje in med vesele Štajerce.

Zadovoljni smo se vrnili proti domu z obveznim postankom na Trojanah, kjer je vse naokrog dišalo po krofih.

MILKA C.



BENEŠKA SLOVENIJA

V PETEK V ČEDADU ENAJSTI MITTELFEST

PRVA IZVEDBA NOVE DOBE

Medtem ko se v Topolovem nadaljuje priljubljena Postaja, je v Čedadu že vse pripravljeno za petkovo odprtje enajstega Mittelesta. Med dolgo pričakovana srečanja videmskega poletja spada nedvomno odmevna ponudba srednjeevropskih narodov, ki se idealno predstavijo in srečajo v Čedadu. Letošnji enajsti Mittelest bodo slovesno odprli v petek, 19. julija, v Čedadu pa se bo mudil vse do nedelje, 28. julija. Novost letošnje izvedbe, ki bo ravno zato zanimiva za vse tiste, ki so se udeležili prejšnjih festivalov, je nova zasedba odgovornih za idejno postavitev manifestacije. Od prejšnjih let je znano ime le režiserja Giorgia Pressburgerja, ki sooblikuje ali odgovarja za čedajsko manifestacijo že od vsega začetka, novi pa so njegovi sodelavci oz. svetovalci, in sicer Daniele Abbado za prozo in Oreste Bossini in Antonio Calbi za glasbo. Manifestacijo tudi letos prireja združenje Mittelest ob podpori javnih ustanov.

Lanskoletna manifestacija je zaključila triletni cikel, ki je prehodil Jantarjevo pot, Pot svile, lani pa je začrtal Pot soli. Solna pot nas je privedla do Sredozemskega morja, medtem ko nas je Jantarjeva pot peljala od

Baltskega morja do Jadrana, Pot svile pa od Daljnega vzhoda do nas. Letošnja izvedba bo imela za temo premikanje, migracijo ljudi in narodov v Evropi, kjer postajajo meje le nevidne črte. O tem bodo "spregovorili" umetniki in ustvarjalci, ki prihajajo iz ožjega in širšega srednjeevropskega prostora, s posebnim težiščem iz Madžarske, vsak pa se bo predstavil v govorici, ki mu je najbližja, in sicer z gibom, besedo, plesom ali vizualno umetnostjo. Za letošnje obiskovalce ne bo več strogo ločena meja med gledališčem ali glasbo, temveč splošno geslo bo prepletanje zvrsti, ljudi, jezikov in kultur.

Idejna zasnova Mittelesta je bila že od vsega začetka v predstavitvi in prepletanju kulturnih in umetniških prvin, ki prihajajo iz srednje Evrope. Vsi tisti, ki so se udeležili prejšnjih festivalov, so tako spoznali sodobno umetniško produkcijo v teh državah. Letos bo prepletanje bistveno močnejše, saj bo do le-tega dejansko prišlo že na odru.

Mittelest bodo slovesno odprli v petek zvečer ob 21. uri z "dogodkom" Biografije. Gre za talk-show, na katerem bodo v televizijskem stilu in z vizualnimi vložki sodelovali protagonisti



sti iz Srednje Evrope. Drugi "dogodek" pa bo na programu zadnji dan z naslovom Rwanda 94 v videmskem gledališču, kjer bodo na odru predstavili tragedijo človeštva, do katere je prišlo v afriški državi. Vsak dan oz. večer pa se bo na trgih, cerkvah in odprtih prostorih čedajskega mesta dogajalo marsikaj, posebno pestra bo glasbena in plesna ponudba, za katero bodo poskrbeli tudi slovenski ustvarjalci, medtem ko poezije, za katero je v prejšnjih letih odgovarjal eden od "očakov" Mittelesta Cesare Tomasiet, letos ne bo.

Vzporedno z vsakoletnim Mittelestom se je v nedeljo že devetletni festival lutkovnih gledališč, ki je za nas še posebej zanimiv, ker se vsako leto odvija v slovenski Benečiji. Ob beneških trgih, vaseh in zaselkih, je bilo letos živo tudi v Bovcu, saj so se manifestacija in z njo vsi ljubitelji lutk preseli-

li tudi čez mejo v Gornje Posočje. Umetniški vodja enotedenskega festivala je tudi letos poznan Roberto Piaggio, na programu pa je bilo in bo do nedelje kar 40 predstav, ki se vijejo od Špetra do Sovodnje, Podutane, Grmeka, Tavorjane, Dreke in, kot rečeno, Bovca. Na omenjenih srečanjih bo nastopilo vsega 17 skupin, ki prihajajo iz devetih držav srednjeevropskega in širšega evropskega prostora. Predstave bodo na programu vsak dan oz. večkrat na dan, če pomislimo, da je 40 srečanj objektivno v tednu dni. V nedeljo bo v Špetru zaključna slovesnost, in sicer v občinski dvorani od 10.30 dalje, na kateri bodo podelili letošnjo nagrado Zlata lutka 2002 in v nadaljevanju bo predstava znanih Podreccovih lutk v izvedbi deželne stalnega gledališča. Vstop za ogled omenjenih predstav je prost.

SP

IZSELJENCI

PRISOTNIH NAD TISOČ ROJAKOV

43. SLOVENSKI DAN V TORONTU

V nedeljo, 7. julija, je bil v Torontu tradicionalni Slovenski dan na župnijski pristavi v Boltonu pod okriljem slovenske skupnosti v Kanadi. Dopoldne ob 11. uri je bilo nedeljsko bogoslužje s somaševanjem župnika Ivana Plazarja CM, misijonarja Stanka Rozmana DJ iz Zambije ter župnika Valentina Batiča CM. Ker je bila nedelja namenjena praznovanju Slovencev po svetu, se je župnik V. Batič CM v pridigi navezal na evangelijsko misel in na besede papeža Janeza Pavla II., ko je zapisal, da ima vsakdo pravico do svoje domovine in katero je tudi dolžan ljubiti. V pridigi se je tudi dotaknil položaja in aktualnih razmer slovenskih izseljencev v Argentini. Pred sklenitvijo bogoslužja je tudi vse prisotne povabil, naj ob koncu meseca ob svetovnem srečanju mladih v Torontu odprejo vrata svojih domov ter ponudijo gostoljubje mladincem, ki bodo prišli na srečanje iz Slovenije. Bogoslužje je obogatilo tokrat ubrano ljudsko petje.

Po obedu je sledil dobro oblikovan in domiselni kulturni program, iz katerega je mogel vsakdo izluščiti njegovo sporočilnost. Poudarek letošnjega slovenskega dne je bil na praznovanju 11. obletnice slovenske državnosti, na slovenski kulturi, na uveljavljanju slovenske mladine v Kanadi ter v poglabljanju boljših medsebojnih odnosov v slovenski skupnosti v Kanadi.

Po kanadski in slovenski himni so v imenu prirediteljev pozdravili goste in navzoče. V imenu Kanadskega slovenskega letovišča je predsednik John Kuri poudaril, da je letovišče počašeno, da na njem poteka že 43. slovenski dan. V imenu Slovenskega kanadskega sveta je goste pozdravila predsednica ga. Ema Pogačar, ki je poudarila, da so imeli slovenski dnevi v preteklosti pomembno vlogo za slovensko skupnost v Kanadi in je upati, da bodo isto opravljali tudi v prihodnosti. V imenu Kanadskega slovenskega kongresa je predsednik g. France Rihar izrekel veselje nad praznovanjem 11. obletnice slovenske državnosti, hkrati pa je tudi sporočil, da bo letos in v bližnji prihodnosti KSK posvetil svoje delo predvsem vračanju Slovencev iz Argentine v Slovenijo. Predsednik Vseslovenskega kulturnega odbora g. Florijan Markun je izrazil veselje nad razvojem v Sloveniji in povabil vse navzoče, naj podpirajo Glasilo kanadskih Slovencev in radio Glas kanadskih Slovencev, ki ga omenjena organizacija omogoča.

Opravnik poslov slovenskega veleposlaništva g. Jože Poličar je nato v nagovoru čestital organizatorjem letošnjega slovenskega dne in prisotnim dejal, da je slovenska skupnost v Kanadi ena najbolj živih in dejavnih skupnosti po svetu. Sporočil je tudi novico, da so slovenske oblasti sprejele nov zakon o evidenci volilne pravice, in vse povabil, naj si čimprej oskrbe vpis v volilni imenik.

Pozdravnim besedam je sledil resnično koncertni nastop ženskega pevskega zbora Plamen, ki je dovršeno odpel slovensko narodno Kje so tiste stezice, Vodopivčevu Žabe ter ameriško skladbo Over the rainbow s slovenskim besedilom. Zbor Plamen je danes gotovo eden najpomembnejših pevskih zborov v Kanadi. Iz zbora izhaja ne samo glasovna vedrina, ampak tudi veselje do zborovskega petja, ki je pristno slovenski duši. Stane Kranjc je nato predstavil slavnostnega govornika častnega generalnega konzula Republike Slovenije v Torontu g. Jožeta Slobodnika. Vsebinski poseg njegovega govora je bil za današnji slovenski čas v Kanadi tako pomemben in tako primeren, da je pritegnil sleherno poslušalčevu uho. Vsebinsko njegovega govora je bila v dograjevanju boljših in plemenitejših odnosov in razmerij v slovenski skupnosti v Kanadi.

Mlad umetnik, pevec iz Hamiltona Vili Verhovšek je nato zapel dve slovenski in eno angleško popevko in s svojim izvajanjem dokazal, da je visoko kvalificiran pevec. Njegovo izvajanje so prisotni nagradili z velikim aplavzom. Letošnjo kulturno nagrado, ki jo vsako leto podeljuje župnijska Hranilnica in Posojilnica Slovenija, sta prejela ga. Mili in g. Marjan Ulčar za svoje dolgoletno prizadevanje v slovenski skupnosti župnije Brezmadežne. Oba nagrajenca sta predstavnik druge generacije slovenskih naseljencev v Kanadi, ki odlično oblikujeta tretjo slovensko generacijo v odlične člane kanadske družbe. Nagrado je izročil g. Vili Stajan. Mladinska plesna skupina Mladici je nato odplešala tri slovenske folklorne plesne.

Praden je bil program sklenjen, je g. Stane Kranjc prebral čestitke k slovenski državnosti ontarijskega premiera Erniea Evesa ter župana Mel Lastmana. Prebral je tudi opravičilo kardinala dr. Alojzija Ambrožiča, ker se letos ni mogel udeležiti slovenskega dne, bil je vse nedelje v juliju zaposlen pri organizaciji svetovnega mladinskega srečanja ob koncu julija v Torontu.

Program sta letos prikupno povezovala mladinci Lidija Fortivec (angleško) in Janez Smrekar (slovensko). Ob koncu moremo ugotoviti, da je bil letošnji slovenski dan programsko in časovno klasično izveden na visoki ravni. Letošnja organizacija slovenskega dne pa je tudi dokazala, da bomo mogli tudi v prihodnosti prisostvovati tem potrebnim prireditvam.

Na letošnji slovenski dan je prihitelo več kot 1.000 slovenskih rojakov iz Toronta, Hamiltona in drugih krajev Ontaria. Kulturnemu programu je sledila plesna zabava. Naj omenimo še dejstvo, da je danes slovenska cerkevna pristava kraj srečanj zelo številne slovenske mladine iz Toronta in okolice. Organizatorjem gre vse priznanje.

FH

GLOSA JURIJ PALJK

O POČITKU

Pravzaprav o tistem počitku, kakršnega je nekoč pojmoval naš človek, ki je bil vezan na zemljo, je na njej garal in je zato moral počivati, ker bi sicer ne zmogel velikanjskih naporov, ki sta jih od njega zahtevala zemlja in delo na polju.

Govorimo seveda tudi o počitku, ki naj bi ga sodobniku, današnjemu človeku, prinesle počitnice, a ni rečeno, da ga tudi prinesejo. Preprosto povedano: sploh ni rečeno, da so počitnice za sodobne ljudi in je zato včasih res, da se danes človek s počitnic vrača domov še bolj utrujen, kot je bil odšel na počitnice.

Spet se bom vrnil k našemu predniku, kmečkemu človeku, ki nikdar ni šel nikamor na počitnice, a je znal počivati. In kako je znal počivati? V misli mi prihaja pokojni stari oče, ki me je mulca pri desetih letih v vinogradu lepo poučil, da se moraš med okopavanjem trt, enim najtežjih ročnih kmečkih del, ki jih danes, hvala Bogu, ni več, po vsaki okopani "planti", vrsti trt, usesti za pet minut.

"Usesti se moraš in ne stati, da se telo vsaj za hip odpočije!" je rekel stari oče, ki je trte okopal skoraj do osemdesetih let. Za njim je isto počel moj oče, le z bratom sva kasneje med okopavanjem kar bezljala naprej, da bi prej končali z mučnim delom, in sva zato bila zvečer dobesedno končana, naslednji dan pa naju je vse telo obupno bolelo, da nisva bila za nobeno delo, kaj šele za težko kopanje z "rogačko" med trtami. Za tiste, ki ne vedo, kaj je "rogačka", bom poenostavil in povedal, da je to bila (!?) posebna vrsta motika, nekakšen kramp, narejen v obliki črke U, s katero se je kopa-

lo in predvsem pa rahljalo zemljo med trtami in pod njimi.

Pa tudi drugače je slovenski kmet znal počivati, tudi zato, ker je znal živeti v sosedstvu z naravo in se je ravnal po naravnih zakonih. Poleti je vstajal izjemno zgodaj, da ga najhujša vročina ni ujela na polju in v vinogradu. Po kosilu "se je vrgel za pet minut", kot je kmet ponavadi rekel popoldanskemu počitku na postelji. Zvečer se je hladil pred hišo in odhajal zgodaj spat, da se je naslednji dan lahko ob prvem svitu podal na košnjo, v polje orat in plet, delat. Otroci smo nosili očetom na polje skromne zajtrke in malice in še danes čutim na nogah roso še nepokošene trave in duham iz spominov svež, razkošen vonj komaj pokošenih trav. Ko smo prinesli, smo sedli k očetu, ki je bil že utrujen. Oče je razgrnil v travo svoj jopič in nas posedel nanj. Kakšne zgodbe je znal oče povedati v tistih petnajstih minutah, kolikor je trajal njegov zajtrk! Naučili smo se gledati v nebo, spoznavati oblake in vreme, naučili smo se, koliko je ura po sencah, ki jih je za nami metalo vroče sonce in zato na Vipavskem še danes ne rabim ure, da vem, koliko je ura: samo proti Čavnu moram pogledati in je narejeno.

Ko je bil zvečer kmečki človek utrujen, ko je bilo čisto res, kar pravi evangelij, da je namreč "dovolj dnevu lastna teža", smo otroci poslušali zgodbe starejših ljudi v večernem hladu in z njimi smo prehodili vso Rusijo in vso Evropo, Italijo in Afriko, vse tiste kraje, kjer so naši stari očete in naši očetje drugim go-

spodarjem služili vojake. In smo počivali vse dotlej, dokler ni mama rekla: "Otroci, gremo spat!"

Tudi vprezna živina je morala nekoč na kmetih po težkem delu počivati in v pristnem odnosu med kmetom in domačo živaljo je bilo več človečnosti, kot je je danes v dolgih avtomobilskih vrstah, ki se vijejo proti morju, in v teh sodobnih škatlah sedimo ljudje, ki smo sili vsega, še najbolj pa samih sebe in sočloveka, ki sedi v bližnji kovinski škatlji in tudi on utrujen čaka. Vse to naše čakanje v avtomobilu, ko se vozimo na počitnice, bi imelo še nekakšen smisel, če bi potem na počitnicah zares počivali. Pa se mi zdi, da ne znamo več počivati.

To se lepo vidi v tem, kakšen odnos imamo do nedelje. Še danes ne morem razumeti, kako lahko nekateri ljudje v naši sredi tudi ob nedeljah samo delajo. Če je to napredek, potem imam raje težke in revne čase svojega otroštva, ko se je že v soboto popoldan začela priprava na nedeljo. To si videl iz tega, da smo navadno ob sobotah in pred cerkvenimi prazniki popoldan že delali doma lažja dela, počistili borač, pospravili in uredili hlev, da je bilo v nedeljo z živaljo manj dela, spekli kruh. Pod večer se je vsa družina okopala. Kopalnica ni bilo, a smo se vseeno vsi dobro umili, tudi pozimi, v mrazu.

In prišel je dan počitka, nedelja, praznik, z mašo in s kosilom, popoldanskim počitkom in s skromnimi, a lepimi obiski, koso si sosedje in bližnji ter daljni sorodniki še kaj lepega povedali za mizo v hiši ob kozar-

cu domačega vina ali pa v senči pod drevesom, ki je raslo ob vsaki hiši. To je bil počitek!

Še danes slišim, kako nam je otrokom mama naročala, naj se vrnemo do štirih popoldan domov, "ker bomo potem šli grabiti seno na Breg". Odhajali smo na Vipavo, kjer smo se vsi v bistri vodi naučili plavati, loviti postrvi in lipane, kline, mrene, "kapeljne" ali menke in jegulje, ki so jih znali z roko uloviti samo izkušeni, in je bilo zato za nas fante to skoraj edini izizz poletja. Uloviti jeguljo v Vipavi je bila čast, in fant, ki mu je to uspelo, je bil deležen splošnega priznanja in spoštovanja! Še punce so ga drugače gledale! Voda v reki Vipavi je bila tudi v najbolj vročih poletjih ledeno mrzla, tudi nevarna, a to so bile počitnice, ki jim danes ne najdem primerjave! Skoraj nihče od nas ni poznal morja, še videli ga nekateri do najstniških let nismo, kaj šele, da bi hodili na počitnice na morje!

In še danes se spominjam, kako sem ob dveh ponoči zlezal iz tovrnjaka nekje v Dalmaciji pri Zadru, kjer se je sosed, šofer Marjan, ustavil, da bi malce zadremal. Z njim sem šel, da bi prvič videl morje. Ob dveh ponoči sem šel po strmini pod cesto do morja, da bi na lastni koži okusil, če je morje res tako slano, kot so pravili, da je, in tudi to, da bi sam videl, če se res v morju lažje plava, kot pa se to počne v reki. Slekli sem se in se vrgel. Bilo je neverjetno lepo, morje toplo in nebeško lahko kot sem zaplaval. Vse je bilo res, kar so govorili o morju. Bilo mi je petnajst, šestnajst let in prvič sem bil v morju, ki me vase ni nikdar več tako toplo sprejelo, kot me je takrat.

DR. JANEZ DRNOVŠEK ŠE NI PREPRIČAN, DA BO ZAPUSTIL VLADO

NOVE NALOŽBE

NOVO OBDOBJE SODELOVANJA MED ITALIJO IN SLOVENIJO?

MARJAN DROBEŽ



Izredno zasedanje državnega zbora v prejšnjem tednu, na katerem so sprejeli popravek (rebalans) letošnjega proračuna, nekaj novih zakonov, ki jih zahteva vključevanje Slovenije v Evropsko unijo, in potrdili sporazum o nasledstvu nekdanje skupne države Jugoslavije, ni vzbudilo večjega zanimanja političnih strank in javnosti. Bolj je odmevala odločitev dr. Janeza Drnovškega (na sliki), da bo kot predsednik vlade odstopil šele po volitvah novega predsednika države, kjer je sicer tudi napovedal svojo kandidaturu. Čeprav bi bilo bolj preprosto kandidirati na predsedniških volitvah brez vodenja vlade, sem se odločil, da bom dal prednost zaključku pogajanj z EU in zvezo NATO. Oba procesa naj bi se na novembrskem vrhu zveze NATO v Pragi in na decembrskem vrhu EU v Kopenhavnu razvijali. Po desetih letih prizadevanj ne bi imel dobrega občutka, če bi dva meseca pred koncem 'evropske zgodbe' zapustil vodenje vlade,' je razmišljal na srečanju s časnikarji v petek, 12. julija.

Po mnenju časnikarjev in predstavnikov strank, ki bodisi sodelujejo v parlamentarni oz. vladni koaliciji, pa seveda zlasti tistih, ki so v opoziciji, je dr. Janez Drnovšek zaradi tega, ker pogosto spreminja svoje odločitve in stališča v političnih okoliščinah, tudi v t. i. navadni javnosti, izgubil kar nekaj svojega ugleda, prestiža in verodostojnosti. Še pred mesecem dni je, denimo, svoj odstop napovedal za september, z utemeljitvijo, 'da je Slovenija tako daleč na evropski poti in k zvezi NATO, da tudi sprememba vlade tega ne bi ogrozila'.

Premier zdaj izjavlja, da je v tekmi za novega predsednika države prepričan v svojo zma-

go, zaradi česar naj bi kot premier odstopil najpozneje 22. decembra, torej do roka, ko naj bi novi državni poglavar prevzel svojo novo funkcijo. Predvolilno kampanjo naj bi torej vodil kot predsednik vlade, kar bi mu pri volivcih lahko koristilo, ali pa tudi ne. Na vsak način si je zagotovil tak status, da bi tudi v primeru, če ne bi bil izvoljen za novega predsednika države, lahko ostal predsednik vlade do marca leta 2003. Tedaj naj bi bil podpisan sporazum o vstopu Slovenije v EU.

Takšna obotavljanja in samoiskanja so povzročila prve razpoke med političnimi strankami, ki sodelujejo v vladni oz. parlamentarni koaliciji. V ZLSD pravijo, da bi moral dr. Janez Drnovšek odstopiti s položaja premijerja v septembru, kot je prvotno napovedal, tedaj pa bi lahko oblikovali novo vlado s predsednikom, ki bi sicer spet prihajal iz LDS. Omenjeno stališče ZLSD je 12. t.m. na državnem TV, 13. t.m. pa tudi v obsežnem intervjuju, objavljenem v mariborskem časniku Večer, ponovil in utemeljil predsednik omenjene stranke (in tudi predsednik parlamenta) Borut Pahor. Predsednik SLS Franci Butarja je izrekel pridržke zoper Antona Ropa, ki naj bi po odstopu dr. Janeza Drnovške postal novi predsednik vlade. V primeru dr. Janeza Drnovške pa je poudaril, 'da bo moral v primeru, da ne bo izvoljen za predse-

dnika države takoj odstopiti kot predsednik vlade. To je najmanj kar je v maniri neke demokracije'. V osebnih težavah in zadregi se je znašel tudi sedanjí minister za finance Tone Rop, ki ga je premier že nekajkrat razglasil za svojega naslednika na položaju predsednika vlade, a uradno tega še ni storil.

Pomemben dogodek, ki pa mu javna občila niso namenila potrebne pozornosti, se je zgodil v petek, 13. julija. Delegacija komisije za zunanjo politiko italijanske poslanske zbornice, je obiskala odbor za zunanjo politiko slovenskega parlamenta. Bil je to po daljšem obdobju neposreden pogovor dveh uglednih predstavnikov zunanje politike Italije in Slovenije, Gustava Selve in Jelke Kacina. Poudarila sta, da sta z obiskom želela začeti novo poglavje v sodelovanju med državama, predvsem ob upoštevanju slovenskega vključevanja v EU in zvezo NATO. Pri tem pa sta Gustavo Selva in Jelko Kacin pojasnila stališča o sodelovanju med državama v prihodnje, ki pa se nekatera med seboj razlikujejo. Jelko Kacin je izrazil pričakovanje, da bo Italija zagotovila vse potrebno, da se bo globalni zaščitni zakon za slovensko narodno skupnost v Italiji v celoti uresničil. Italija naj bi tudi prevzela 57 milijonov ameriških dolarjev, ki jih je Slovenija kot del svojih obveznosti iz t. i. Rimskega sporazuma nakazala na fiduciarni račun pri banki v Luksemburgu. 'S tem je to vprašanje za nas zaključeno,' je poudaril Jelko Kacin.

Gustavo Selva pa je dejal, da v Italiji želijo pričeti novo poglavje odnosov in sodelovanja s Slovenijo, 'predvsem zato, ker bosta obe državi kmalu skupaj v zvezi NATO in v EU'. Dodal je, 'da Italija sicer priznava vse dogovore iz preteklosti, ki jih je treba izvajati in spoštovati, vendar obenem želi ugotoviti, ali

morda nekateri vidiki, ki zadevajo odškodnino oz. vračanje odškodnine ali lastnine, niso bili vključeni v sporazume iz Osima, Rima in Beograda'. Na vprašanje časnikarja, kaj meni o spornem odloku bivšega italijanskega notranjega ministra Claudia Scajole o dvojezičnih osebnih izkaznicah na Tržaškem, je Selva dejal, 'da se strinja z 8. členom zakona o zaščiti slovenske manjšine, ki daje možnost, da lahko prosilci v nekaterih občinah zaprosijo za dvojezično osebno izkaznico, ali pa za tak dokument v italijanskem jeziku'. Ob tem dodajamo izjavo slovenskega veleposlanika v Italiji Vojka Volka, 'da so osebne izkaznice edina sporna točka v odnosih med Slovenijo in Italijo'.

ZAKONI SO POGOSTO SLABO PRIPRAVLJENI

V kroniki tistega, kar se je dogajalo v preteklih dneh, naj omenimo kritično ugotovitev varuha človekovih pravic Matjaža Hanžeka, da so namreč predlogi novih zakonov, ki jih vlada pošilja v parlamentarni postopek, pogosto nepopolni oz. slabo pripravljene. Zaradi tega jih je treba dopoljevati ali spreminjati, še preden bi začeli veljati. Vlada tudi ne sprejme podzakonskih aktov, denimo uredb, s katerimi bi zakone sploh lahko pričeli izvajati. To je zapisano tudi v poročilu o delovanju varuha človekovih pravic v letu 2001, ki ga je Matjaž Hanžek v ponedeljek, 15. t.m., izročil predsedniku državnega zbora Borutu Pahorju.

Barbara Brezigar, možna neodvisna kandidatka za predsednico Slovenije, je v pogovoru s časnikarji govorila o korupciji. Pravi, da le-ta obstaja, 'vendar pa stanje še ni kritično'. Pač pa kandidatka pogrša večjo vlogo civilne družbe, dober zgled pri preprečevanju korupcije v Sloveniji pa bi lahko dali politiki.

ZA NAPREDEK ZDRAVSTVA

Zdravstveni dom v Novi Gorici, to je zavod, ki v svojih splošnih, specialističnih in drugih ambulantah ter dejavnostih skrbi za zdravstveno varstvo okrog petinpetdeset tisoč ljudi, je zbral oz. si zagotovil nova sredstva za nekatere pomembne naložbe. Izvajali jih bodo postopno, potem ko je Zdravstveni dom v prejšnjem obdobju opravil nekaj večjih vlaganj v prenovo, razširitev in posodobitev zdravstvenih objektov v Novi Gorici, Šempetru pri Novi Gorici in v Mirnu.

V letošnjem proračunu mestne občine Nova Gorica je za nove naložbe v zdravstvo namenjenih skoraj 40 milijonov tolarjev. Od tega zneska bodo 27 milijonov porabili za prenovo še zadnjega dela osrednjega poslopja zdravstvenega doma v Novi Gorici. V prostorih zasebne pulmološke ambulante, ki se je preselila v Kromberk, bodo uredili dva otroška dispanzerja. Obenem bodo z dvigalom povežali pritličje s prvim nadstropjem zdravstvenega doma, kar bo bolnikom-invalidom omogočilo dostop do splošnih ambulant in laboratorija. Iz proračunskih sredstev bodo financirali tudi izdelavo projek-

ta tretje faze gradnje zdravstvenega doma, ki jo bodo izvedli v letih 2003/2004. Ta novogradnja bo stala na dvorišču za obstoječim zdravstvenim domom v Novi Gorici. Mestna občina bo prispevala tudi 2,7 milijona tolarjev za pripravo projekta za zgraditev nove zdravstvene postaje v Dobrberku.

Poudarjamo, da Zdravstveni dom v Novi Gorici ves čas posluje uspešno oz. ustvarja prihranke, ki jih potem vlaga v nadaljnji razvoj zdravstvenega varstva. Za tako racionalno in dobro gospodarjenje z denarjem je predvsem zaslužen dr. Michael Demšar, direktor Zdravstvenega doma. V pogovoru za naš časnik je povedal, da so v tem zdravstvenem zavodu odprli novo očesno ambulantno, kupili pa bodo tudi dve novi reševalni vozili. Iščejo tudi nov prostor za delitev metadona odvisnikom od prepovedanih drog. Sedanja lokacija je namreč zaradi bližine šol moteča. V Novi Gorici metadon trenutno prejema 70 odvisnikov, 150 pa jih je vključenih v psihoterapevtske postopke, ker so se odvisnosti od mamila že rešili.

M.

MESTNA OBČINA NOVA GORICA

BO P. DANILO POSTAL ČASTNI OBČAN?

Mestni svet Nova Gorica je 11. t.m. obravnaval tudi predlog kandidatov za priznanja mestne občine v letošnjem letu. Po tradiciji jih podeljujejo osebnostim, društvom in organizacijam, ki so zaslužni za uveljavljanje Nove Gorice v Sloveniji in tujini. O predlogih komisije za nagrade, priznanja in odlikovanja mestnega sveta so odločali na tajnem glasovanju. S 16 glasovi so sklenili, da bodo predsednika Kučana razglasili za častnega občana mestne občine Nova Gorica. Enajst glasov je bilo proti. 'Kučan bo prejel to priznanje', je zapisala komisija, 'za izredne zasluge in izraženo tenkočutnost pri vodenju Republike Slovenije ter za izkazan prijateljski odnos do mestne občine Nova Gorica'. Po predlo-



gu komisije naj bi za častnega občana razglasili tudi Danila Lisjaka (na sliki), znanega misijonarja iz naselja Saksid pri Dornberku. Pri glasovanju je prejel dvanaest glasov, prav toliko svetnic oz. svetnikov pa je bilo proti. Spričo takega razmerja med glasovi, po pravilih, ki veljajo, ni dobil dovolj glasov. Pravzaprav mu je manjkalo samo en glas. To je obžalovanja in premisleka vreden izid, če upoštevamo, kar je v utemeljitvi svojega predloga zapisala tudi komisija, 'da Danilo Lisjak opravlja odmevno misijonsko in humanitarno delo v osrčju Afrike, vezano na begunce iz Ruande'.

Prav bi bilo, da bi novogoriški svetniki v prihodnje brez oklevanja podelili naziv častnega občana svojemu rojaku in enemu največjih slovenskih ambasadorjev v svetu, kar g. Danilo brez dvoma je.

NEKDANJA ZGRADBA PRIMEXA

SODOBNI PROSTORI ZA POLITEHNIKO

Zamisel, zelo koristna in potrebna, o ustanovitvi univerze na Primorskem, se ne uresničuje. V Novi Gorici in Kopru oz. na obalnem območju sicer soglašajo o nujnosti visokošolskega izobraževanja ob slovenski zahodni meji, a se ne morejo sporazumeti o tem, kje naj bi bil sedež nove univerze, pa tudi ne o tem, kakšna naj bi bila njena organizacija in status. V Novi Gorici poudarjajo, da bi sprejeli le takšno organizacijo, v kateri bi goriški del univerze imel status samostojne pravne osebe. Spričo omenjenih in drugih razhajanj, ter celo sporov, je že jasno, da morebitna Univerza ne bo mogla biti ustanovljena do pričetka akademskega leta 2002/2003.

Cas pa ni povsem izgubljen, saj tako v Novi Gorici kot v Kopru utrjujejo in širijo obstoječe visokošolske dejavnosti. Mestna občina Nova Gorica je ku-

pila večji del nekdanje poslovne zgradbe zunanjetrgovinskega podjetja Primex, ki je po stečaju tega podjetja prešla v last finančne družbe Fininvest v okviru Nove kreditne banke Maribor. Mestna občina je pridobila v last okrog 3.600 m² prostorov v nekdanjem kompleksu Primexa, kupnina pa znaša okrog 503 milijone tolarjev oz. nad 2 milijona 226 tisoč evrov. Novi lastnik, to je Mestna občina Nova Gorica, je odkupljeni del zgradbe izročila v uporabo visokošolskemu zavodu Politehnika, kot njen novi prispevek k oblikovanju univerze v Novi Gorici, kot je na slovesnosti ob izročitvi ključa zgradbe predsedniku Politehnike prof. dr. Danilu Zavrtaniku poudaril novogoriški župan Črtomir Špacapan.

Župan in predsednik Politehnike sta v nagovorih udeležencem slovesnosti izrekla ob-

žalovanje, da se dogodka ni udeležil noben predstavnik ministrstva za šolstvo, znanost in šport, s čimer naj bi ministrica oz. ministristvo ponovno dokazala nasprotovanje razvoju Politehnike v samostojno univerzo. Predsednik Politehnike prof. dr. Danilo Zavrtanik je v pogovoru za naš časnik povedal, da bodo prostori v nekdanjem Primexu zadoščali za prihodnjih pet do deset let. 'Zdaj imamo vse, kar potrebuje moderna majhna univerza', je še menil. Župan Črtomir Špacapan je povedal, da bo Mestna občina pričela še letos v Novi Gorici graditi študentski dom za slušatelje omenjenega visokošolskega zavoda. V okviru Politehnike bodo razvili tudi študij slovenistike, o čemer je Mestni svet mestne občine Nova Gorica razpravljala na zasedanju pred poletnimi počitnicami.

M.

NOVO MESTO

SPOMINSKI ZLATNIK

Novo mesto je eno najbolj znanih slovenskih mest z zanimivo in razburljivo preteklostjo. Že 7. aprila leta 1365 je dobilo listino o mestnih pravicah in prvo uradno ime Statt Rudolphswert. Mestno hišo v sedanjí podobi so zgradili leta 1904. Drugo uradno ime mesta je bilo Neustadt, določeno leta 1783. Poimenovanja so bila končana leta 1918, ko je mesto dobilo današnje ime.

V spomin pester in zanimive zgodovine Novega mesta je tamkajšnji zlatar Drago Brkič izdelal spominski novomeški zlatnik, po katerem je veliko povpraševanje. Gre za unikatni zlatnik. Drago Brkič je povedal, da se je lotil izdelave spominskih zlatnikov na prigovarjanje prijateljev, ki so menili, da mesto s tako bogato zgodovino potrebuje svoj zlatnik, ki je primeren za razna darila. Kupujejo jih predvsem ljubitelji dragocenosti iz zlata.

M.

OBVESTILO

V NEDELJO, 28. julija, bo v Zgornji Branici - v gozdu - vsakoletna spominska svečanost za umorjene iz družine Breclj in za druge. Govoril in somaševal bo g. Dušan Jakomin, pel pa mešani zbor iz Števerjana. Vabljeni tudi k družabnosti. V primeru dežja bo svečanost v cerkvi pri Kodretih.

13

ČETRTEK,
18. JULIJA
2002

V POLETJE Z MANJ UGODNIMI NAPOVEDMI
KOT PRED MESECEM DNI

GOSPODARSKA GIBANJA

Aprilski ekspanziji je maja sledilo zmanjšanje domačega povpraševanja, predvsem trošenja prebivalstva, ki se je v primerjavi z aprilom znižalo za 6,3%. Trgovinska menjava je ostala ugodna, napovedi za junij pa so podobne, poročila STA o gospodarskih gibanjih v Sloveniji.

Izvozna in skupna naročila so se v juniju v Sloveniji močno znižala, še nekoliko se je zmanjšal gospodarski optimizem. Gospodarstva v Evropi naj bi se po napovedih že letos opomogla in dosegla sicer skromno 1,2-odstotno rast, ugotavljajo strokovnjaki Ekonomskega instituta pravne fakultete (EIPF) v Ljubljani, junjski številki Gospodarskih gibanj.

Po aprilski rasti je maja industrijska proizvodnja v Sloveniji upadla in je bila komaj na enaki ravni kot pred letom. Ob umiritvi rasti rudarstva se je v letošnjem maju poslabšala zlasti produkcija predelovalnih dejavnosti, ki je bila dober odstotek manjša kot maja lani.

Meseca maja se je nadaljevalo upadanje cestnega in pomorskega prometa, temu pa se je pridružila še prekinitev rasti železniškega in pristaniškega prometa. Med ostalimi prometnimi panogami so se maja, sicer nizke ravni, okrepili letalski in letalski promet, transport plina in telekomunikacij, pa tudi že prej hitro rastoča dejavnost pošte.

Ob v povprečju neugodnih tendencah prometa pa sta se maja okrepila gradbena dejavnost in turizem. Gradbena dejavnost je maja narasla 4% na letni ravni, zaradi upadanja večji del lanskega leta pa je bila skoraj 3% manjša od primerljive lanske. Podatki o vrednosti opravljenih del kažejo, da se še naprej krepi dejavnost nizkih gradenj, aprila se je znova povečala tudi stanovanjska gradnja, ostala visoka gradnja pa še ne. Sodeč po podatkih o vrednosti pogodb in drugih naročil, pa se letos obeta realna rast obsega gradbene dejavnosti.

Po aprilskem upadanju se je maja povrnila rast števila turističnih prenočitev, tako se je število le-teh skupaj povečalo za 13% na letni ravni in bilo za skoraj štiri odstotke večje kot pred

letom. Krepitev turizma je očitna posledica povečanega povpraševanja tujcev pa slovenskih turističnih storitvah. Število nočitev tujih gostov je poraslo za 38% letno ter bilo za dobrih 13% nad primerljivo lansko ravno, medtem ko je bilo število domačih gostov za osem odstotkov manjše kot maja lani.

Zaposlenost se je do aprila povečevala, vendar jo je spremenljalo krčenje števila delovnih mest v industriji in upadanje števila samostojnih podjetnikov, kar kaže, da problemov z brezposelnostjo v Sloveniji še ni konec in da utegne priti do poslabšanja zaposlovanja. Število iskalcev zaposlitve je kljub sezonskemu znižanju trendno naraslo.

Junija so se cene življenjskih potrebščin in cene na drobno v Sloveniji končno znižale za 0,2%. K znižanju cen na drobno je botrovala nespremenjena narava spreminjanja rasti, ki sloni na spremembah trošarin, cen goriv, reguliranih cen ter sezonske. K deflaciji pa so tokrat najbolj prispevale pocenitve kmetijskih pridelkov, ki so se v primerjavi z majem pocenile za 6,8 odstotka.

Plače so tudi maja nadaljevale igrati sektorskega prehitvanja in zaostajanja, tokrat so navzgor krenile plače v sektorju javnih storitev, ki so v prvem delu leta krepko zaostajale. Deležni trg se je umiril, tolar se relativno krepi, vendar je zaradi posegov centralne banke njegova apreciacija vzdržna.

Velikemu povečanju davčnih prihodkov je maja sledilo 8,7-odstotno zmanjšanje, zlasti zaradi mnogo manjših vplačil davka na dodano vrednost in trošarin. Kljub temu pa je medletna stopnja rasti ostala visoka (13 odstotkov). K zmanjšanju skupnih prihodkov javnega sektorja je maja po mnenju strokovnjakov EIPF prispevalo tudi zmanjšanje neposrednih davkov in prispevkov, ki so se zmanjšali za 2,2 odstotka.

Povpraševanje po posojilih pa se je junija močno zmanjšalo, kar je najbrž posledica slabljenja gospodarske aktivnosti.

NOVE FINANČNE PONUDBE

NAVEZE CATTOLICA ASSICURAZIONI IN BANCA DI CIVIDALE

Nova partnerska naveza med zavarovalno družbo Societa Cattolica di Assicurazioni in čedajsko banko je obrodila prve zadolge. V začetku julija je čedajski denarni zavod, kot edini v naši deželi, začel prodajati novih finančnih produktov, ki jih je pripravil v sodelovanju z zavarovalno družbo iz Verone. Nove oblike finančnih naložb, ki so na razpolago strankam tudi pri okencih Kmečke banke, združujejo finančne, zavarovalne in davčne ugodnosti.

Prvi, ki ga banka nudi nosi naziv "Altipercorsi index 1" in združuje življenjsko zavarovanje z investicijskim načrtom; v prodaji bo od 1. julija do 8. avgusta 2002. Naložba traja 5 let, naj-

nižje vplačilo znaša 5 tisoč evrov in nudi letni kupon z osnovno vrednostjo 10,5%, ki je vezana na borzni indeks Eurostoxx 50. Vsekakor je zajamčena najnižja letna donosnost v višini 1% in celotno povračilo vplačanega zneska. Ob zapadlosti finančnega načrta bo podpisnik lahko dvignil celoten kapital ali pa izbral dosmrtno rento, ki bo izplačana ob raznih zapadlostih. V kratkem bo na razpolago tudi nova polica Unit Linked z zajamčenim upravljanjem kapitala, ki ga nalaga v investicijske sklade. Tudi v tem primeru bo najnižje vplačilo znašalo 5 tisoč evrov, medtem ko bo investicija trajala 8 let.

ODLIČNA PRIDOBITEV ZA OBRTNIKE IN OBČANE

MATJAŽ RUSTJA

Obrtna cona "Dolina" je bogatejša za večnamenski servisni center, v katerem bo podružnica Zadruga kraske banke, zdravniška ambulanta, okrepčevalnica, uradi za podjetja s sedežem v Obrtni coni in skladišče za potrebe Konzorcija obrtnikov Dolina. Otvoritev novih prostorov je bila v petek, 12. julija, iskreno dobrodošlico novemu centru je izreklo številno občinstvo, ugledni gostje, župan Občine Dolina Boris Pangerc, predsednik Konzorcija obrtnikov Dolina Saša Smotlak in predsednik upravnega sveta Zadruga kraske banke Dragotin Danev.

"Ta servisni center je postavljen v središče obrtne dejavnosti v naši občini in krepi gospodarski segment naše skupnosti. Od pozitivnih rezultatov v gospodarstvu pa črpajo svoj vitalni sok vse ostale človeške dejavnosti. Zato je podpiranje gospodarstva - v našem posebnem primeru obrtništva - v javni upravi vedno neoporečna politična izbira", je poudaril župan Pangerc in zelo pozitivno ocenil sodelovanje med Občino in zasebniki konzorcija obrtnikov. Poslopije je bilo namreč zgrajeno s skupnimi močmi, odločilna pa je bila podpora Sklada za Trst. "Brez prispevka Sklada za Trst in odločnega zavzemanja nekaterih ključnih funkcionarjev za uresničitev tega objekta, brez konstruktivnega pristopa ustanove EZIT in pozitivne naravnosti njenih voditeljev, brez strokovne pomoči SDGZ, bi danes na tem zemljišču, ki je bilo že ob samem svitvanju obrtne cone določeno za servisno središče, najbrž še naprej rasla robida in bi na ovrednotenje tega koščka Obrtne cone Dolina predvidoma še čakali in morda ne bi niti dočakali takega posega, ki je istočasno prevrednotil okolje in ustvaril moderen in funkcionalen center za servisne storitve, v katerega se je vključila še podružnica Za-



druške kraske banke, katere prisotnost - poleg Domja - še dodatno pozdravljamo na našem občinskem ozemlju." Še posebno je župan izpostavil: "Dejstvo, da uprava stoji ob strani svojim aktivnim in podjetnim občanom, nekaj pomeni in dokler bo takšne vrste uprava, takšne vrste podpora naj bi ne nikoli manjkala." Občina, ki je lastnica poslopija, ga je izročila Konzorciju v dvajsetletni najem.

Predsednik konzorcija obrtnikov Saša Smotlak je z velikim zadovoljstvom predstavil center za storitve in pot, ki je pripeljala do današnjega velikega uspeha Obrtne cone. Prva zamisel o coni sega v leto 1981, štiri leta pozneje so nekateri domači obrtniki ustanovili konzorcij, dela pa so se začela v letu 1990. V jeseni 1994 je bila gradnja zaključena. Cona se razprostira na 38.000 m², sestavljajo jo 12 hal, ki gostijo 22 podjetij s približno 150 zaposlenimi. Ponudba je karseda bogata: podjetja nudijo popoln avtomobilski (avtomahenika, vulkanizatorstvo...) in gradbeni servis (zidarstvo, elektro, hidro in termoinštalaterstvo, izdelava dvigal, kleparstvo...), pa še podjetja fine mehanike, tiskarne, industrijska pralnica, servisi ključarničarstva in orodjarstva ter podjetje, ki se ukvarja s stekleničenjem vina in olja.

"Od vsega začetka smo verjeli v to cono, sodelovali smo v

tem projektu in danes smo tu", je v posegu poudaril predsednik upravnega odbora ZKB Dragotin Danev vidno zadovoljen, da se je banka z novo podružnico še tesneje približala številnim članom in strankam, ki živijo in delajo v Dolinski občini in v sami Obrtni coni. Podružnica bo seveda namenjena tudi zasebnim strankam, še posebno pa bo pozorna za potrebe podjetij. Poleg nujenja že tradicionalnih bančnih uslug (posojila, jamstva in odprtje računov), bo v kratkem steklo višje usposabljanje uradnikov, saj bo podružnica stopila na pot modernejšega nujenja uslug, ki bodo v najkrajšem času zadovoljile stranke (za podjetnike je čas še posebno dragocen), poleg tega pa bodo prostori na razpolago tudi po delovnem urniku (nekateri uslugi bomo namreč lahko opravili preko računalnika). Če ne štejemo glavnega sedeža na Opčinah, je dolinska šesta podružnica ZKB. Odgovorni za podružnico je Igor Čuk, namestnik je Sandi Klun, strankam pa bosta sledila Ivana Levč in Andrej Corva.

Na otvoritvi je sodeloval pihalni orkester Breg. Trak so pred stavbo prerezali kar trije (župan Pangerc, predsednik konzorcija Smotlak in predsednik ZKB Danev), potem ko je prostore blagoslovil dolinski župnik Rafael Slejko.

ŠPORT

PRVENSTVO V ROLKANJU

ŠTIRJE DRŽAVNI NASLOVI KRIŠKI MLADINI

Minej Purich, Eros Sullini, Mateja Paulina in Mateja Bogatec (na sliki) so v nedeljo v kraju Lissone pri Milanu ovenčali domače društvo Mladine s štirimi lovori. Državne naslove so perspektivni in že večkrat nagrajeni športniki dosegli v štirih različnih kategorijah: Purich je zasedel prvo mesto pri Cici-banih (proga je bila dolga dva kilometra), Sullini v kategoriji Mlajših mladincev (16 km), Paulina je na 16 km proge osvojila prvo mesto v kategoriji Mlajših mladink, Bogatec pa si je pri Mladinkah na kar dvajset kilometrov dolgi progi prepričljivo izborila prvo stopničko. Zelo dobra psihofizična forma, vztrajnost in zagrizenost so pustile daleč za Bogatecovo vse ostale tekmovalke.



Krožna proga po mestnih ulicah je bila dolga dva kilometra. Ker je bila speljana po ravnini, so bila pričakovanja upravičeno spodbudna, saj so se Mladinini rolkarji temeljito pripravili na srečanje, pa tudi področje tekmovalcev, ki so bila v ravninskem svetu, bolj ustrezna Mladinim članom kot pa gorato. Veliko zagonetko je predstavljalo vreme, ki je s hudim dežjem močno preizkusilo tekmovalce na spolzkem in mestoma tudi nevarnem cestišču. Končna lestvica je bila vsekakor nadvse spodbudna, poplačala je prizadevnost domačih tekmovalcev, ne nazadnje pa je dokazala, da ostaja Mladina v samem vrhu lestvice državnih rolkarskih društev.

Poleg štirih italijanskih prvakov so Mladinini člani dosegli še vrsto visokih dosežkov kar na enajstih mestih v osemih kategorijah. Cici-bani so bili še posebno uspešni: štirje kriški tekmovalci so zasedli prvih šest mest (Goran Kerpan je bil drugi, Manuel Tenze tretji, Aleksander Cosutta peti in Rudi Balzano šesti). Pri Začetnikih (proga je bila dolga 6 km) je bil Ivan Kerpan drugi, Simon Košuta pa peti. Začetnice so na tretjem mestu slavile Meri Perti, pri Mladinkah pa je poleg prvo-uvrščene Paulinove zablestela na tretjem mestu še Ana Košuta. Alexander Tretiac si je priboril izredno tretje mesto v kategoriji Mladincev, Enzo Cosaro in Boris Bogatec pa sta dosegla četrto in trinajsto mesto v kategoriji Master 2.

MR

O REFORMI DEŽELNE USTANOVE ERS

Prva deželna komisija je v teh dneh vzela ponovno v pretes zakonski osnutek o preureditvi deželne ustanove za promocijo in razvoj kmetijstva ERS, ki je bila ustanovljena leta 1993. Nekatere pristojnosti te deželne ustanove niso več v skladu z evropskimi odredbami in prav zaradi tega je potrebno ustanoviti nov organizem, ki bo sicer drugačnimi kompetencami skrbela za napredek kmetijske dejavnosti.

Po novem naj bi dobili ustanovo, ki naj bi bila bolj prožna in naj bi imela tudi več upravne samostojnosti. Sedanja struktura ima predsednika, devetčlanski upravni svet, tri revizorje in prav toliko namestnikov, posebno direkcijo in osem služb s približno 140 uslužbenci. Po novem naj bi ustanova ERS, ki bi ohranila ime, postala pravna oseba, ki bi imela tudi popolno avtonomijo na ravni pravne ureditve, tehnične službe, uprave in knjigovodstva.

NEKAJ ZAPADLOSTI V MESECU JULIJU

V drugi polovici meseca julija moramo biti pozorni na naslednje zapadlosti: do sobote, 20. julija, a v resnici je rok podaljšan na ponedeljek, 22. julija, je treba poravnati letno pristojbino za trgovinsko zbornico s poviškom in saldo ter predjem s poviškom davka Irpef, ter deželni in občinski dodatek za davke Irpef, Irpeg, Irap, ter tudi davek na dodano vrednost IVA za leto 2001-2002.

Do četrta, 25. julija, je potrebno predstaviti prijavo za drugo tromesečje za zaposlene v kmetijstvu. V torek, 30. julija, zapade rok za registracijo najemniških pogodb, ki so stopile v veljavo 1. julija letos. V sredo, 31. julija, pa je zadnji dan za predstavitve davčnih prijav na obrazcu Unico 2002. Zadnjega dne v mesecu zapade tudi rok za predstavitve prošnje za povračilo davka IVA za kredit, ki je dozorrel v prvih treh mesecih tega leta in za predstavitve sprememb, ki so podvržene odbavitvi ICI.

NEKAJ DEMOGRAFSKIH PODATKOV

Stalna deželna opazovalnica za gospodarske dejavnosti iz Vidma je objavila podatke o demografskem stanju v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Iz objavljenih podatkov izhaja, da je v mesecu aprilu letos živelo v deželi 1.178.453 ljudi, od tega je bilo 567.862 (48,2%) moških in 610.591 (51,8%) žensk. V primerjavi z istim obdobjem lani je število prebivalstva naraslo za 4.960 ljudi. Pozitivno je, da je za 1,1% ali 1.451 posameznikov naraslo število mladih, ki niso še dopolnili 15 leta starosti. Odstotek mladih na določen odstotek prebivalstva pa je še vedno nižji kot v ostalih severovzhodnih italijanskih deželah. Na osnovi teh podatkov v deželi živi 240.804 ljudi, ki so presegli 64. leto starosti, v primerjavi z lanskim letom je njihovo število naraslo za 0,9%. Gre za podatke, ki so seveda zanimivi pokazatelji družbene strukture v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

GORICA / POLETNO SREDIŠČE SREČANJA 2002

VESELJE SKUPNIH DNI SE JE KONČALO

IVA KORŠIČ

Pet tednov se je po krásni, obširni površini parka Zavoda sv. Družine v ulici Don Bosco v Gorici v sproščenosti razigranosti podilo, v petih izmenah, nad sto otrok, od 4. do 12. leta (v predzadnjem tednu jih je bilo 55, v zadnjem pa 41, v glavnem malčkov iz vrtca). Č. sestre so tudi letos velikodušno prepustile svoj prelepi, navadno v tišino zatopljeni vrt, Skupnosti družin Sončnica, ki je v prvem poletnem mesecu, od 10. junija do 12. julija, napravila vse potrebno, da je nemoteno potekalo poletno središče Srečanja 2002, ki sta ga podprli SSO in Banca di Cividale - Kmečka banka. Za kolikor je mogoče brezhiben potek letošnjega letovanja sredi mesta je poskrbel Andrej Fajt. Pri tej odgovorni nalogi mu je nudila tehnično pomoč Mirjam Pahor, obema pa so stali pozorno in aktivno ob strani voditelji posameznih skupin in vrsta mladih deklet in fantov, ki so kot "pomočniki" pazili na živahne solarije in malčke. Poleg njih pa tudi vsi tisti, ki so vodili razne dejavnosti v središču in izven njega.

Našim razigranim cicibanom je SD Sončnica spet omogočila prijetno, zabavno, pa tudi poučno bivanje v prelepem okolju in vzdušju, prežetem s krščanskim duhom. Vsak dan so namreč otroci imeli skupni trenutek zbranosti s p. Mirkom Peliconom. Ko so ga meseca julija obveznosti zadržale drugje, jim je kratke zgodbe, kr-



ščanska pričevanja, prebiral predsednica SD Sončnica prof. Mirjam Bratina.

V modro pobarvani smerokazi so obiskovalce središča usmerjali na različne konce parka, ki so bili pač določeni za pester vsakodnevne dejavnosti. Na sončnem travniku, ki je postal pravo nogometno polje, na igrišču, pod košatimi drevesi, gostimi grmi in cvetočimi oleandri so se igrali, skrivali, si postavljali čim bolj zaščitene postojanke in se veselo gugalni na gugalnicah, vrteli na vrtiljakih, drseli po toboganu, in sploh uživali ob dotiku z zemljo, na zraku in soncu. Ker je bila poletna pripeka precej močna, so se mali in veliki prav radi hladili v bazenu, postavljenem v ograjenem prostoru ob zidu Alojzijevejšča. Prijeten hlad, sproščeno čofotanje in vodne igre so bili še posebno priljubljeni. Raznolike ustvarjalne delavnice so kar v središču spodbudno spro-

ščale otroško domišljijo, pa tudi tiste, dvakrat v tednu, v prostorih CISI, kjer so otroci, v stiku z manj srečnimi mladimi, rezali, žagali, tako da so iz kosov lesa nastajali letala, ladje, sablje, vozički itd., iz recikliranega papirja, v katerem so bile stlačene suhe rožice, prikupne beležnice, posodice za peresa, kažistrani in drugo, iz gline pa najrazličnejši okraski in še marsikaj.

Ob izteku za otroke prijetnega oddiha, za odgovorne pa precejšnjega napora polnih dni, smo se med živahnimi vzkliki in čebljanjem otrok pogovorili z Andrejem Fajtom, Mirjam Pahor, ki je priznala, da jo je delo v središču še kar utrudilo, in Ano Turus. Andrej nam je z olajšanjem povedal, da je v središču vse poteklo srečno. Poudaril je, da je izredno uspela plesna delavnica s Francijem Vauptičem, kar se je jasno izkazalo na prireditvi, ki so jo ob koncu tretjega tedna skupaj

z razstavo izdelkov kljub hude-mu naluvi uresničili pod stebriščem in v dvorani Zavoda ob prisotnosti mnogo staršev. Prav v tej dvorani je potekal celotenski tečaj, za kar se organizatorji še posebej pristrčno zahvaljujejo sestram, ki so jo dale na razpolago. Tudi glasbena ponudba z Matejem Špacapanom je navdušila otroke. Z njim so se na ustvarjalno neposreden način približali glasbi. Iz preprostih, kuhinjskih pripomočkov so pripravili tolkala in nanje krepko zaigrali. Zelo uspešen je bil za 16 udeležencev bliskoviti tečaj raftinga po Soči s člani Šilca in prof. Aldom Ruplom na čelu. Veliko navdušenje je velo tudi iz delavnic CISI; obiskovalci so obdelovali les, glino in papir; izredno radi so tudi šivali. Pri tem so fantje celo prekašali dekleta! Največji privrženci so odšli v te delavnice še predzadnji dan. Lepo se je obnesla tudi letošnja novost: sobotne radijske oddaje po radijskih valovih Radia Spazio 103 z Matjažem Pintarjem. V njih so udeleženci poročali o delovanju v središču, pripovedovali o doživetjih in vtisih. Zelo



dobro se je v drugem tednu iztekel tudi športni dan v sodelovanju s središčem Dijaškega doma S. Gregorčič iz Gorice. Osem mešanih skupin se je pomerilo med seboj na štirih prizoriščih parka "Pri sestrah" v najrazličnejših "športnih" panogah (prostih igrah, nogometu, vodnih igrah, poligonu). Organizacijsko je dan odlično uspel, ker so si voditelji skupin smotno porazdelili naloge in jih dobro izpeljali. Najljubša atrakcija v središču je bil, po Andrejevih besedah, bazen, v objem katerega so se pogumno podajali tudi malčki, s katerimi, je še dodal, je bilo prav

"lušno" delati. Zadnji teden je v centru deloval odbojarski tečaj v sodelovanju s ŠD Olympia pod pokroviteljstvom ZSS-DI. Odbojkarica Martina Hlede je otrokom nudila osnove tega športa.

V bazenu pri malih vnetih plavalcih smo našli Ano Turus, ki se je v prvih treh tednih ukvarjala s prvo- in drugošolci, v zadnjih dveh pa z malčki iz vrtca. Rekla je, da posebnih težav z otroki ni bilo kljub njihovi živahnosti, saj so pač tudi oni morali upoštevati določena pravila. Veliko je z njimi ustvarjala, posebno iz odpadnega materiala. Prehuda vročina je namreč ovirala tradicionalno igranje, ki zahteva tekanje. Dobrodošle so bile besedne in neobičajne, malce pozabljene družabne igre, za katere so uporabliali svoje izdelke, ter seveda plavanje in "špricanje" v bazenu.

Iz povedanega je razvidno, da so Srečanja 2002 mnogo nudila in lepo uspela, da so otroci preživeli nekaj nepozabnih dni v družbi vrstnikov in da je SD Sončnica s svojimi delavnimi člani spet opravila hvalevredno delo v prid goriški slovenski skupnosti.



AKTUALNO

P. OPEKA, POLITIKA, NOGOMET IN ŠE KAJ

MALI ČLOVEK IN VELIKE ILUZIJE

JANEZ JUHANT

Vsakdo izmed nas je stalno v vlogi 'malega človeka' in stalno se je treba boriti, da te sodobni mlini ne zmlejejo. Pred kratkim sem slišal za ženo, ki ima bolnega otroka, pa ji delodajalec ne da prostora. Že večkrat smo govorili o trgovkah, ki morajo delati nedelje in praznike. Pa se je njihov položaj že kaj izboljšal? V Nemčiji imajo organizacijo, ki pomaga tistim, ki so se zadržali, da se z zdravljem in dolgoročnim skupnim prizadevanjem in pomočjo države znebijo dolga in spet začno normalno življenje. Pri nas so taki reveži prepuščeni samim sebi in le če imajo srečo in kake botre, lahko pridejo na zeleno vejo. Sicer imamo ustanove, ki skrbijo za brezdomce in pomagajo tudi revežem doma in po svetu, vendar pa malo storimo za večjo poštenost, pravičnost in človeškost med nami. Za to pa je odločilno, ali vidimo tudi v drugem sočloveku.

V svetu komolčarstva, rivalstva in brezbrzičnosti pa vsakdo poskuša iztržiti največ le zase. Zraven pa nalagamo breme, če se le da, drugim. Nosijo pa jih predvsem tisti, ki so potrpežljivi in usmiljeni. Rivalstvo

pa ustvarja prikrasane in prizadete, ta tekma pa bolj prizade ne slabotne in šibke. Zato zbirajo podpise invalidi, ki jih ta družba vedno bolj izriva iz javnosti. Za Nizozemci so še Belgijci delno odprli pot evtanaziji. Stari in onemogli nimajo več prostora v tekmovalni družbi. Tudi pri nas v domove za ostarele spravijo vedno več ljudi pod pretvezo, da gredo tja le začasno, ko se zavedo, da bodo tam stalno doživljali zlom. Nihče si ne želi umreti, umreti pa hočejo ljudje, ker jih drugi ne marajo, ker so osamljeni in zapuščeni. Že v sreči ni dobro, če si sam, še težje je samemu v nesreči, kot pravi pesnik.

Ameriški mislec Rawls zato pravi, da naj ima človek, ki je na vrhu, vedno pred očmi, da je lahko vsak čas spet na tleh. Zato naj bi si vsem v družbi zagotovili osnovni izhodiščni položaj. Vsak čas ti lahko zmanjka denarja na kartici, lahko izgubiš ljubljeno osebo, lahko zbolíš ali si ob službo. Če se tega ne zavedamo, potem ostajamo brezbrzi do drugih. Če pa želimo dobro drugemu, želimo dobro tudi sebi.

Te dni je obiskoval naše politike misijonar Peter Opeka, ki deluje med reveži na Mada-

gaskarju. Prosil jih je za posredovanje, ker dosedanj komunistični diktator Madagaskarja noče odstopiti mesta demokratično izvoljenemu novemu predsedniku. Zgodba se sliši zelo domače, le pri nas nekdanji komunisti vse delajo to bolj zavito in zvito. Sicer je že Karel Popper dejal, da je problem, kako nektravo - brez revolucije zamenjati oblastnike. Ob tej priložnosti je misijonar Opeka čisto spontano dejal predsedniku Kučanu: "Veste, ni malgaške ali francoske ali slovenske resnice. Resnica je samo ena."

Probleme in usode malega človeka prekrivamo tudi, ko se slepimo z velikimi spektakli kot prepevka, nogomet, ... Res so že Rimljani vedeli, da se da ljudi zavajati s kruhom in igrami. Seveda pa so tudi oni to izrabili le za utrjevanje oblasti.

Toliko bolj vprašljivo je, da se tudi kristjani spuščamo na ta spolska tla in pozabljamo, da se Bog in s tem resnica uveljavlja v tišini, kot govori današnja zgodba o preroku Eliju. Spektakularne prireditve so zato bolj znamenje nemoči kot pa znamenje vere in božje navzočnosti. Že v preteklosti so se slovenski kristjani zbirali na velikih prireditvah, v odločilnih urah pa niso imeli moči, da bi njihova vera kljubovala izzivom sveta. Najbrž bo treba še razmisliti, kakšne poti bomo ubirali, da ne bomo ponavljali podobnih

spektaklov, kot jih načrtuje postpartijska medijska nomenklatura pod vodstvom Nika Toša in Zdenka Roterja. Kristjani lahko v tezejskem duhu prislunemo tišini ali osvobojeni spon zapojemo veselo alelujo. To veselje pa ne sme in ne more utišati stiske ne vsakega izmed nas ne drugih prizadetih in žalostnih tega sveta, kot nas prepričljivo opominja ravno misijonar Peter Opeka.

Gotovo je bil nogomet spektakel posebne vrste, ker ima v sodobnem svetu podobno kot formula ena gospodarske in zato tudi politične učinke, kar postkomunistična nomanklatura zna medijsko izkoristiti. Seveda tu ne gre za krepitev športnega duha, še manj za nacionalno zdravje: denarja namreč ne bodo dobili tisti, ki bi ga najbolj potrebovali npr. otroci, ki so prenerodni ali nimajo sredstev, da bi krepili zdravega duha v zdravem telesu, pač pa tisti, ki ga imajo že tako veliko, in razlike bodo vedno večje. Zato so v igrah porazi zavrtilni za streženje, pri propagandi pa z njimi odpade slepilni manever, ki nas odvrača od resničnih problemov. Tudi pri predsedniških kandidatih so nomenklaturni mediji spet povzdignili svoje kandidate, po starem receptu naši in vaši, ko zavestno spregledajo predsedniško kandidatko Barbaro Brezinger in kandidata za ljubljanske

ga župana Janeza Drobniča.

Ob teh osebnih in javnih slepilih pa ostajamo le ljudje, majhni, omejeni in prizadeti ljudje. Nihče ne more delati popolno, absolutno brezhibno, čeprav sodobni tek to od človeka želi. Zato pa jih toliko več ostane na pol poti, pade in omahne in kljub vsem sodobnim pridobitvam beda v svetu narašča. Kot je znova potrdila konferenca FAO v Rimu, se lakota na svetu ni zmanjšala, pač pa je milijarda ljudi lačnih, medtem kot je skoraj enako številno presitih, da imajo zato težave z zdravjem. Ker smo torej vsi ranljivi, pokvarljivi, omejeni in umrljivi, ni naše življenje na svetu samo blišč, pač pa tudi beda. Zato so tudi blišč in beda nogometnega spektakla ali drugih spektaklov tega sveta naša usoda, pa tudi priložnost, da iz tega naredimo kaj dobrega ne le zase, ampak tudi za druge ljudi, posebej potrebne. Miti, ki jih radi ustvarjamo, da bi se slepili v tegobah, težave le še povečujejo, ker ne rešujejo resničnih problemov. Te je mogoče reševati le v zapletenih in mučnih pogovorih, kot kaže konferenca FAO in drugi dogovori v politiki in gospodarstvu pa tudi v manjših krogih družine, občine ali podjetja. Morda se tudi ne zavedamo, da tudi Evropska zveza in Nato nista nek nov mit ali blišč, pač okvir, v katerem se bomo skupaj spoprijemali in

dogovarjali s svojimi vsakdanjimi težavami. Da bi mogli uspešno delovati v teh povezavah, pa se moramo sami naučiti dati prostora različnim stališčem in jih v pogovoru demokratično kanalizirati v skupno strategijo. Zdi se, da se tega slabo zavedamo, zato so med nami še vedno napetosti in celo prevare, ki jih še požigajo medijsko uprizarjani spektakli, kakršen je bil npr. tudi predsedniška kandidatura Arharja. Tako iz ljudi delamo monstume, strašila, iz resničnosti pa prevaro. Vse pa ima svoje meje. Le človek, ki prizna te meje, ostaja človek, ki lahko vidi tudi sočloveka v stiski. Tak tudi razume, da je svet resničen, ko se zavedamo njegove omejenosti in pomanjkljivosti. Takrat tudi razumemo, da je vse človeške načrte treba jemati s pridržkom in biti odprt za drugega: Resnični človek potrebuje sočloveka in seveda tudi Boga, sicer si delamo bogove, ki padajo na zemljo in isti ljudje, ki so jih ustvarjali, jih mečejo potem v smeti. Upanje zato ostaja Bog, ki nam spregovori, če smo pripravljeni prisluntni tišini. Ta Bog zato ne mara manifestacij, spektaklov in velikih daritev. Hoče le preprosto človeško srce. Ljudje, ki mu prislunhejo, se ne pustijo slepiti blišču sveta in so celo v tegobah sposobni z njim najti svojo srečo in mir.

15

ČETRTEK,
18. JULIJA
2002

INTERVJU / VALENTINA REPINI

SSG ODSTIRA NOVA OBZORJA

IVA KORŠIČ

Minula gledališka sezona se je, kot za vsa italijanska stalna gledališča, tudi za igralce in tehnično osebje naše zamejske gledališke hiše, Slovenskega stalnega gledališča, sklenila konec maja, ko se je pač iztekla letošnja delovna pogodba. Igralci so do jeseni, ko se bo spet sklenilo delovno razmerje, "prosti", da se lahko oddahnejo ali pa sodelujejo pri poletnih umetniških prireditvah. Uprava in vodstvo gledališča pa ne mirujeta niti v vročih mesecih, ki so prikladni za snovanje novih načrtov, utrjevanje vezi med gledališči in ne nazadnje za iskanje novih gledaliških poti izven ozkih domačih obzorij pod širšim obokom evropskega gledališkega neba. Prav o tem in o zelo uspehi umetniško kulturni pobudi Offspring, ki si jo je že l. 1997 omislilo nizozemsko gledališče Tryater, in pod okriljem katere se srečujejo in sodelujejo pri skupnih odskih ureditvah predstavniki manjšinskih poklicnih gledaliških ansamblov, smo se pogovorili z dr. Valentino Repini, organizatorico in odgovorno za stike z občinstvom v Slovenskem stalnem gledališču, zelo dragoceno sodelavko ravnatelj in umetniškega vodje Marka Sosiča.

V dopoldanski soproci sem jo obiskala v Kulturnem domu v Trstu - vendarle sem bila v "obrekovalnici" -, katerega pročelje, prepotrebno popravila, je še vedno zastrto z zidarskim ogradjem in potrpežljivo čaka na začetek njenih del.

Bi nam najprej povedali, kako je sploh prišlo do tega izredno zanimivega in plodnega stika z nizozemskim teatrom, organizatorjem srečanj, delavnic in seminarjev, v katerih je vzniknila gledališki koprodukciji?

Pravzaprav se je vse začelo v minulem februarju. Takrat nas je Nikla Petruška Panizon, ki je letos prvič sodelovala z našim gledališčem kot stalna članica ansambla, obvestila, da bi z velikim zadovoljstvom sodelovala pri mednarodni produkciji, pri kateri naj bi sodelovali manjšinski profesionalni teatri iz cele Evrope, ki jih združuje Offspring network. Stike z le-tim je navezala, ko je obiskovala gledališko delavnico v mestu Nimes v Franciji, ki jo je vodila nizozemska režiserka Judith de Rijke. Z njo se je Nikla spoprijateljila in dobro ujela v umetniških pogledih in tako so se stikale prve vezi. Ker pa so Panizonovo v mesecu maju zadržale v Trstu delovne obveznosti v SSG-ju, je na njeno mesto v večjezični uprizoritvi vskočila Lučka Počkaj.

Glavni pobudnik tega networka je frizijsko gledališče Tryater, ki že pet let vodi gledališka srečanja, izmenjave, delavnice ipd. Letos so se organizatorji s sodelujočimi gledališči zmenili, da bodo ustvarili mednarodno odsko ko-produkcijo. Režiserka de Rijke si je prevzela nalogo pisanja teksta, ki bi bil vezan na manjšinsko problematiko v smislu globalizacije v sklopu Evropske unije. Organizatorica projekta Sytse de Boer je dve leti obdelovala ta načrt in ga vsebinsko ter finančno uspešno ovrednotiti in uresničiti. Dobila je finančna sredstva od evropskega sklada Project 2000. Ta financira gledališke in umetniške projekte.

Kje pa naj bi se uresničil ta ne ravno običajni gledališki dogodek, ki sicer spominja na koprodukcijo SSG Ellis Island - Otok solza?

Domenjeno je bilo, da se bo tekst udeležil na posebni lokaciji, in sicer na frizijskem otoku Terschelling, kjer vsako poletje že dvajset let poteka najpomembnejši gledališki festival na Nizozemskem, poimenovan Oerol. Finančno podporo so organizatorji, kot reče-

no, dobili od Evropske skupnosti, od festivala Oerol, ki je postal koproducent omenjene večjezične predstave evropskih manjšinskih profesionalnih gledališč, in od osmih manjšinskih gledališč, ki so sodelovala pri tem gledališkem izzivu. Soustvarjalci te predstave so igralci iz gledališč Tryater (Frizija - Nizozemska), Slovensko stalno gledališče (Slovenci - Italija), Deutsch-Sorbisch Volks Theater Bautzen (Lužiški Srbi - Nemčija), Cie Clement - Gargamela Theatre (Okcitanzi - Francija), Bara Caws in Clwyd Theatr (Valizani - Velika Britanija), Beavvas (Sapmi - Norveška) in Taibhdheard na Gaillimhe (Irski, govoreči staro irščino). Režiserka in avtorica teksta de Rijke je napisala besedilo *Salted-how they drank and kept on drinking* (Soljeni - kako so pili in nadaljevali piti) o težavah ohranjanja manjšinskih jezikov znotraj Evropske unije, kjer prevladuje angleščina. Predstava je bila zanimiva prav z jezikovne plati, ker vsi sodelujoči so igrali v lastnem jeziku in v angleščini, ki je sicer kraljevala nad ostalimi. Judith de Rijke, ki deluje izven manjšine, je hotela predstaviti manjšinsko stvarnost čim širši publiki, ki ne pozna manjšinske problematike, tudi s poudarkom dejstva, da je zelo težko ohranjati manjšinski jezik znotraj ene države, še veliko težje pa znotraj Evrope.

Kako so potekale vaje teh osmih igralcev z vseh koncev Evrope in kakšne značilnosti ima pravzaprav ta festival?

Skupina igralcev je delovala na otoku približno mesec dni; Lučka Počkaj je namreč odpotovala iz Trsta sredi maja (pred tem je imela le eno srečanje z režiserko). Vaj ni bilo prav veliko, saj je premiera bila že 14. junija v sklopu festivala Oerol, bile pa so zelo intenzivne, tudi trde in utrudljive, a vsestransko zanimive in ustvarjalne. Enkratna, skoraj nepopisna je bila izbira prostora za prizorišče te ambientalne predstave: neskončna plaža z drobnim belim peskom, še kar oddaljena od vasi na otoku. Igralci so preživeli cel mesec na njej in bivali v nalašč za to pripravljenih kontejnerjih. Imeli so tudi kuharico, ki je skrbno pazila na pripravo hrane. Prva spoznavna vaja je bila prav v teh zaslonih prostorih, ostale pa so potekale zunaj, na prostem. Pogoj za zanje res niso bili najbolj rožnati, saj je toplomer skoraj vedno kazal 12 stopinj. Tako se je predstava razvijala v mrazu ob sunkih vetra in ob stalnem spreminjanju vremenske slike te sicer očarljive pokrajine. Zaradi tega so občudovanja vredni vsi oblikovalci tega gledališkega dogodka. Igralci so se kljub težavam zelo dobro ujeli med seboj in ustvarili prijateljsko vzdušje. To sva opazila z Markom Sosičem, ko sva si ogledala zadnji dve ponovitvi. Enomesečno skupno bivanje in delo sta stakla lepe prijateljske vezi. Ob zaključku festivala, ki je trajal deset dni (od 14. do 24. junija), so se igralcem pridružili tudi umetniški vodje in organizatorji. Tako sva se tudi midva podala na to dolgo, doživljaj polno pot.

Festival z različnimi prizorišči na prostem po vsem otoku, z veliko pouličnimi predstavami, je odlično organiziran in se vsako leto krepi, bogati in raste. V desetih dneh se na njem zvrsti 60.000 obiskovalcev, ki prihajajo do otoka s trajekti in morajo seveda že vnaprej rezervirati prostore. Le-ti so bili blizu morja oz. nad njim in ob plimi so gledalci v prvih vrstah namakali noge v njem. Organizatorjem pri delu pomaga kar 4.000 mladih prostovoljcev, ki se pripeljejo na otok prav zaradi festivala.

Kakšen pa je bil odziv publike na večjezično predstavo Salted in ali ste v dneh festivala imeli možnost se поблиže spoznati s predstavniki drugih manjšinskih gledališč?

Tudi večjezična predstava *Salted* je bila zelo dobro obiskana; vsak večer -



ponavljali so jo vseh 10 dni - si jo je ogledalo petsto gledalcev.

Na otoku sva z Markom imela priložnost spoznati predstavnike vseh sodelujočih manjšinskih profesionalnih gledališč in njihova zelo različna delovanja ter tudi razmere manjšin po Evropi. Nekatere se bistveno razlikujejo od naših; Valežani npr. imajo pet stalnih gledališč. Številčno so pač močnejši in finančno imajo veliko več možnosti od nas. Tudi Lužiški Srbi, ki imajo svoj sedež v Bautzen, razpolagajo z gledališkim ansamblom s 23 igralci!

Zanimivo se mi je zdelo tudi to, da vsi ti manjšinski teatri imajo tudi predstave v jeziku države, znotraj katere delujejo, in so zato dobro dostopni tudi večinskemu narodu. Včasih imajo celo več abonementov iz večinskih krogov. Zelo spodbudno se mi zdi se srečevati z njimi in odkrivati, kako in v kakšnih razmerah se odvija njihovo delo.

Ta manjšinska gledališča sodelujejo med seboj in si izmenjujejo ne samo igralce, ampak tudi tehnično in drugo osebje. Tovrstna praksa bi bila čudovita in edinstvena izkušnja tudi za naše uslužbenke, če bi lahko še sami odšli na takšno nekajmesečno oddaljeno delovno mesto. Zato sva tudi midva predlagala ne samo izmenjave osebja, ampak tudi produkcij. Na tak način bi si SSG z ohranjanjem svoje specifične odprlo nove poti na evropski ravni.

Po enem mesecu skupnega bivanja so se morali igralci ločiti od skupine. Kakšno je bilo slovo?

Mislím, da težko. Zadnji dan je bila poslovilna družabnost, veselje žur. Lučka Počkaj je dejala, da odhaja žalostna, a obenem z vedrim upanjem na novo snidenje. V oktobru (od 2. do 11.) se bodo namreč zvrstile ponovitve te večjezične odrske postavitev pri Lužiških Srbih in Valežanih.

Bomo morda tudi v Trstu doživeli to predstavo, ki ob tako navdušenem opisu vzbuja ne malo radovednosti?

Želeli bi, da bi se to lahko zgodilo, vendar zgoraj omenjena finančna sredstva se bodo s temi oktobrskimi reprizami izčrpala. Zato se trudimo, da bi gmo- no podporo za predstavo pri nas poiskali kje drugje. Izvedljivost tega pa ni pogojena samo od finance. Vsak sodelujoči igralec je namreč vezan na svojo matično gledališko hišo in do nje ima določene obveznosti; najti primerne termine za vse nastopajoče ni enostavno.

Gotovo pa je, do bomo v aprilu 2003, kot člani združenja, imeli v gosteh vse predstavnike manjšinskih profesionalnih gledališč, ker bo SSG po- budnik naslednjega srečanja, ki bo potekalo pri nas v Trstu, v našem teatru.

Ker je sedaj čas sprejemnih izpitov, bi se za trenutek rada zaustavila ob vprašanju igralskih kadrov, ki jih je v našem gledališču iz manjšinskih vrst zmeraj manj. Kje tiči vzrok tega, ko pa imamo toliko mladih, ki z veseljem nastopajo v ljubiteljskih skupinah?

Lepa skupina mladih je letos in lani poizkusila srečo na AGRFT, a je bila zavrnjena. Nekaterim so se vrata igralske Akademije že drugi zaprla. Kje naj iščemo temu vzrok? Nekateri od teh so bili že vključeni v naše uspešne predstave in so na odru nekaj dali in pokazali, da imajo veselje za ta poklic. Pri tem dejstvu se vsiljuje vprašanje, ali ljubljana zavestno in načrtno zavrača mlade zamejske možne igralce in režiserje, in kakšna bo nadaljnja pot našega teatra, če ne bo domačih kadrov? Zelo težko je namreč pri nas zadržati igralce, ki prihajajo iz Slovenije. Ko se jim namreč nudi možnost, se pač vračajo domov, da si tam ustvarijo delovno mesto in dom. Brez naših zamejskih igralcev (sedaj imamo le tri mlade domače člane) pa se nam bodo zaprle tudi možnosti sodelovati v takih projektih, kot se nam je ponudil letos, pri katerih lahko sodelujejo le manjšinski igralci, ki razumejo in čutijo manjšinsko problematiko.

Tudi gledalci, ki prihajajo iz Slovenije organizirano na naše predstave, nas premalo poznajo, kar še zmeraj velja tudi za Ministrstvo za kulturo. Tudi tam smo še zmeraj premalo poznani. Zato se pač moramo mi potruditi, da nas bodo bolje spoznali in cenili.

Zaradi tega mimo odzivov na posamezne predstave minule sezone, smo se zadnje čase zelo trudili, da bi se odprli tudi italijanskemu svetu in tako razširili naš delokrog.

Kakšni so pa vaši načrti za bližnjo prihodnost?

Lansko leto smo imeli v Trstu plenarno srečanje združenja IETM (združuje kulturne delavce vseh evropskih gledališč), katerega član je od lanske sezone tudi SSG. To zasedanje je pomenilo odprtje novih možnosti za nastope našega gledališča v tujih državah. Tako se sedaj menimo, da bi s Krvavo svatbo, odlično vizitko našega teatra, šli na gostovanje v Groningen na Nizozemskem, in sicer na festival Nortzon. Z njo naj bi se podali tudi v Islandijo na festival v Rakjavek l. 2003. V letošnjem septembru bo ista predstava odšla na festival Mitrafest na Slovaško (21.9.), nato naj bi obiskala še Prato, pa še dlje druge evropske kraje. To potovanje po Evropi je zelo zahtevno bodisi z organizacijskega kot s finančnega vidika, vendar je zelo pomembno za ustvarjanje nove oblike delovanja, odpira pa tudi možnost pridobivanja finančne pomoči iz evropskih skladov. Italija namreč venomer krči prispevke. Taka sodelovanja z drugimi stvarnostmi ohranjajo možnost obstoja gledališča, predvsem kvalitetnega obstoja.

Poleg tega seveda sedaj načrtujemo naslednjo sezono, ki bo gotovo zadovoljila širše občinstvo.

Med najinim pogovorom se je v obrekovalnici pojavil Marko Sosič in izrazil zadovoljstvo nad mednarodno večjezično manjšinsko predstavo, ki je nudila našemu gledališču novega vzgona in svežine. Z grenkobo pa je tudi on povedal, da se ljubljanska igralska Akademija zelo mačehovsko obnaša do mladih iz naših logov in jim pri sprejemnih izpitih zapira pot v odrski svet. Zaradi tega bo pač moralo SSG organizirati resno, na profesionalni ravni osnovano gledališko šolo, ki bo usposobila naše mlade za gledališko nastopanje in tako oživila zamejski igralski vir, ki bo sicer usahnil tudi po zaslugi gledališnikov iz osrednje Slovenije.

ROK ZAPADE 1. DECEMBRA

LITERARNI NATEČAJ MLADIKE

1. Revija Mladika razpisuje XXXI. nagradni literarni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.

2. Rokopis je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) na naslov: Mladika, ulica Donizetti 3, 34133 Trst, do 1. decembra 2002. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani, ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset).

3. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: pisatelj Alojz Rebula, prevajalki in kritičarki prof. Diomira Fabjan Bajc in prof. Ester Sferco, prof. Marija Cenda ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.

4. Na razpolago so sledeče nagrade:

PROZA
prva nagrada 300 evrov
druga nagrada 200 evrov
tretja nagrada 150 evrov
PESMI

prva nagrada 150 evrov
druga nagrada 100 evrov
tretja nagrada 70 evrov

5. Izidi natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku - Prešernovem dnevu - na javni prireditvi in po časopisu. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagradjena dela bodo objavljena v letniku 2003. Objavljena bodo lahko tudi nagradjena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.

Rokopisov ne vračamo.

FEBRUARJA V GORICI

RAZSTAVA ZORANA MUŠIČA

Gorica se bo v februarju prihodnjega leta oddolžila velikemu sodobnemu slikarju Zoranu Mušiču, ki se je rodil prav v tem posoškem mestu leta 1909. Razstava bo pogledala v celotno Mušičevo delo, postavljena bo v Attemsovi palači, uredil pa jo bo Marco Goldin. Goldinovo ime je zelo znano na umetnostnem področju, saj je glavni pobudnik uspešne umetnostne hiše "Casa dei Carraresi" v Trevisu, ki pogosto gosti zelo odmevne razstave svetovnega slovesa. Marco Goldin je bil tudi sicer večkrat prisoten v Gorici in sicer kot umetnostni kritik Sgarbijeve šole.

Za veliki dogodek sta se zavzela Goriška občina in Pokrajina, prireditelji pa pričakujejo zelo visok obisk, saj naj bi na razstavo prišlo od trideset do petdeset tisoč obiskovalcev. Za razstavo del Zorana Mušiča, ki sicer živi in dela med Benetkami in Parizom in velja za enega najbolj uglednih sodobnih slikarjev v Evropi, vlada veliko zanimanje. Organizatorji so tudi povedali, da bodo Mušičeva dela za razstavo dobili iz vse Evrope, nekaj pa naj bi jih prišlo celo iz New Yorka.

Zoran Mušič je danes izjemno cenjen umetnik, njegov zadnji likovni ciklus *Nismo znanj*, v katerem je po spominih upodobil svoje trpljenje v nacističnem koncentracijskem taborišču Dachau, je pred leti požel po vsem svetu izreden odmev.